

ประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการแปลและการล่าม สาขาวิชาการแปลและการล่าม

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Terminology on Gender Equality

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Translation and Interpretation

Field of Study of Translation and Interpretation

FACULTY OF ARTS

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์	ประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ
โดย	น.ส.ศิริพร เพียรชอบธรรม
สาขาวิชา	การแปลและการล่าม
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ปรีมา มัลลิกะมาส

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ปรีมา มัลลิกะมาส)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองทิพย์ พูลลาภ)

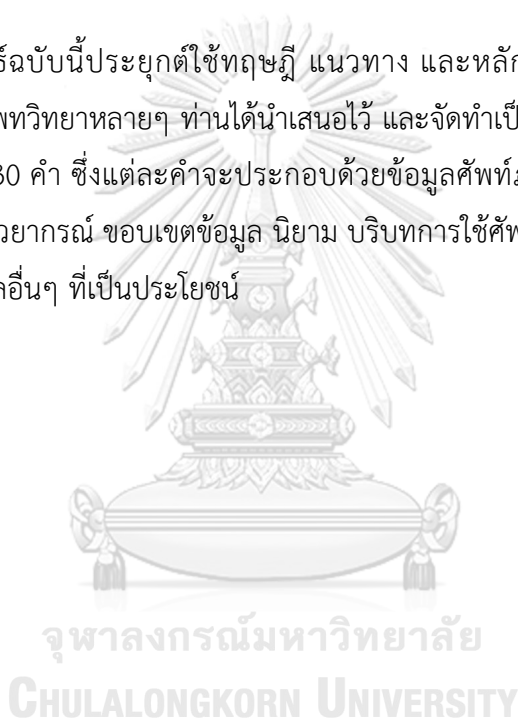

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ศิริพร เพียรชอบธรรม : ประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ. (Terminology on Gender Equality) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ.ปริมา มัลลิกะมาส

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทฤษฎีและกระบวนการจัดทำประมวลศัพท์ และนำความรู้ที่ได้มาสร้างประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งประกอบด้วยศัพท์ที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ และความเท่าเทียมทางเพศในมิติของการทำงาน สารนิพนธ์ฉบับนี้ยังมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ นักแปล ล่าม ตลอดจนผู้ที่สนใจประเด็นความเท่าเทียมทางเพศในการใช้เป็นเอกสารอ้างอิง

สารนิพนธ์ฉบับนี้ประยุกต์ใช้ทฤษฎี แนวทาง และหลักการตามกระบวนการจัดทำประมวลศัพท์ที่นักศัพทวิทยาหลายๆ ท่านได้นำเสนอไว้ และจัดทำเป็นประมวลศัพท์ที่ประกอบด้วยศัพท์จำนวนทั้งสิ้น 30 คำ ซึ่งแต่ละคำจะประกอบด้วยข้อมูลศัพท์ภาษาอังกฤษ ศัพท์เทียบเคียงภาษาไทย ประเภทไวยากรณ์ ขอบเขตข้อมูล นิยาม บริบทการใช้ศัพท์ รูปศัพท์อื่นที่เกี่ยวข้อง และหมายเหตุแสดงข้อมูลอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์

สาขาวิชา การแปลและการล่าม

ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6180332222 : MAJOR TRANSLATION AND INTERPRETATION

KEYWORD: Terminology, Gender Equality

Siriporn Pianchorbtham : Terminology on Gender Equality. Advisor: Assoc.
Prof. PRIMA MALLIKAMAS

The objectives of this special research are to study terminological methodology and create a terminology on gender equality which includes terms relating to processes promoting gender equality, and gender equality in the workplace. It is our hope that this terminology on gender equality will benefit authorities, translators and interpreters as well as those who are interested in gender equality as a reference document.

The research is based on terminological theories, methods, and principles proposed by several terminologists. This terminology includes 30 terms, each is presented with information about the English term, its Thai equivalent(s), grammatical category, subject field, definition, illustration, linguistic information, cross reference, and notes providing other useful information.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Field of Study: Translation and
Interpretation

Student's Signature

Academic Year: 2020

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ปรีมา มัลลิกะมาส อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้ความรู้และคำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ตลอดการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ทั้งยังสละเวลาในการตรวจแก้ไขสารนิพนธ์ในทุกขั้นตอน

ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านแห่งศูนย์การแปลและล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์และเป็นพื้นฐานในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณคุณสิทธิโชค บุญรอด นักกฎหมายแห่งบริษัท นาวิลลอร์ จำกัด ที่กรุณาสละเวลา มาให้ความรู้ทางกฎหมายเบื้องต้นและคำแนะนำต่างๆ เกี่ยวกับการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณ

ดร.ชีรา ทองกระจาย ที่กรุณาสละเวลาอ่านและให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์และเกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น และขอบคุณครอบครัวและเพื่อนๆ ที่ให้กำลังใจเสมอมาในระหว่างการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

สารนิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จลุล่วงไม่ได้เลยหากขาดความช่วยเหลือและกำลังใจจากบุคคลเหล่านี้

ศิริพร เพียรชอบธรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
1.3 สมมติฐานการวิจัย	7
1.4 คำถามการวิจัย.....	7
1.5 ขอบเขตการวิจัย	7
1.7 ระเบียบการวิจัย.....	8
1.8 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย	8
1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	10
2.1 ความหมายของศัพทวิทยา	10
2.2 ความเป็นมาและพัฒนาการของศัพทวิทยา	12
2.3 ทฤษฎีศัพทวิทยา.....	14
2.4 ความแตกต่างระหว่างประมวลศัพท์และพจนานุกรม	16
2.5 การกำหนดมาตรฐานทางศัพทวิทยา	17
2.6 ระเบียบวิธีการประมวลศัพท์.....	19
2.7 ศัพทวิทยากับความเท่าเทียมทางเพศ.....	21

2.8 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความเท่าเทียม.....	23
2.8.1 ความเท่าเทียมและความเสมอภาค.....	23
2.8.2 การสร้างความเท่าเทียมทางเพศ.....	24
2.8.3 ความเท่าเทียมทางเพศในมิติของการทำงาน.....	26
บทที่ 3 การสร้างคลังข้อมูลภาษาและการดิงค์พ์.....	28
3.1 ความหมายของคลังข้อมูลภาษา.....	28
3.2 พัฒนาการของคลังข้อมูลภาษา.....	29
3.3 คลังข้อมูลภาษากับการจัดทำประมวลศัพท์.....	30
3.4 เกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลเข้าคลังข้อมูลภาษา.....	31
3.5 การจัดทำคลังข้อมูลภาษา.....	33
3.6 การจัดทำคลังข้อมูลภาษาเพื่อใช้ในการประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ.....	37
3.7 การดิงค์พ์จากคลังข้อมูลภาษา.....	40
บทที่ 4 การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์.....	44
4.1 ความหมายของมโนทัศน์.....	44
4.2 การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์.....	45
4.3 มโนทัศน์สัมพันธ์กับประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ.....	48
บทที่ 5 การบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นและบันทึกข้อมูลศัพท์.....	51
5.1 การบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น.....	51
5.2 การบันทึกข้อมูลศัพท์.....	54
5.3 นิยามและหลักเกณฑ์การเขียนนิยาม.....	57
5.4 การเขียนนิยามศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ.....	62
5.5 การสร้างศัพท์ใหม่.....	65
5.6 การกำหนดศัพท์ที่ใช้เทียบเคียงในภาษาไทย.....	67
บทที่ 6 บทสรุป.....	71

6.1 สรุปผลการวิจัย.....	71
6.2 ปัญหาและแนวทางแก้ไข.....	71
6.3 การประยุกต์ใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย	73
บรรณานุกรม.....	75
ภาคผนวก.....	78
ภาคผนวก ก รายละเอียดคลังข้อมูลภาษา.....	79
ภาคผนวก ข รายละเอียดแหล่งอ้างอิงภาษาไทย.....	97
ภาคผนวก ค บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น.....	101
ภาคผนวก ง บันทึกข้อมูลศัพท์.....	137
ดัชนีศัพท์.....	154
ประวัติผู้เขียน.....	157

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

หากกล่าวถึงสถานการณ์ด้านความเท่าเทียมทางเพศในประเทศไทย ต้องยอมรับว่าประเทศไทยนั้นมีความตื่นตัวต่อประเด็นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศกว่าหลายๆ ประเทศ ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจล่าสุดในปี 2020 ของสภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum) ที่ระบุว่าประเทศไทยติดอันดับที่ 8 ของประเทศที่มีความเท่าเทียมทางเพศในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก และติดอันดับที่ 80 ในระดับเวทีโลก (World Economic Forum, 2021, p. 30) ด้วยความตื่นตัวต่อประเด็นดังกล่าวทำให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างกำหนดนโยบาย กฎหมาย ระเบียบและข้อปฏิบัติขึ้นเพื่อสนับสนุน ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิสตรี อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การละเมิดสิทธิสตรีในปัจจุบันก็ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่และมีความเป็นไปได้ว่าอาจมีความรุนแรงขึ้นกว่าเมื่อก่อน เนื่องจากข้อมูลของสภาเศรษฐกิจโลกชี้ให้เห็นว่าในปี 2019 ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเท่าเทียมทางเพศอยู่ในอันดับที่ 75 ในระดับเวทีโลก ต่อมาในปี 2020 อันดับของประเทศไทยตกลงมาอยู่ที่อันดับที่ 80 เมื่อเปรียบเทียบภาพรวมความเท่าเทียมทางเพศของประเทศไทยในปี 2019 และปี 2020 พบว่าความเท่าเทียมในมิติของโอกาสและการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจอยู่ในอันดับที่ 22 เช่นเดิม มิติของโอกาสทางการศึกษาดีขึ้น โดยเปลี่ยนจากอันดับที่ 80 มาเป็นอันดับที่ 74 มิติของสุขภาพและการดำรงชีวิตดีขึ้น โดยเปลี่ยนจากอันดับที่ 52 มาเป็น 41 ทว่าในมิติของอำนาจทางการเมืองตกลงจากอันดับที่ 129 มาเป็นอันดับที่ 134 ดังนั้นจึงทำให้ภาพรวมของความเท่าเทียมทางเพศในประเทศไทยต่ำลงเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า (World Economic Forum, 2020, p. 26)

จากการที่ประเทศไทยมีความพยายามที่จะสร้างความเท่าเทียมทางเพศให้เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นจึงมีการกำหนดนโยบาย การออกกฎหมาย ระเบียบและข้อปฏิบัติ ตลอดจนการลงนามในอนุสัญญาต่างๆ เพื่อแสดงเจตนารมณ์ในการสนับสนุนความเท่าเทียมทางเพศ ตัวอย่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 27 ซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะกำหนดหลักแห่งความเสมอภาคของบุคคล และห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women หรือ CEDAW) เป็นต้น

ในส่วนของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้นเดิมที่ไม่ได้มีการบัญญัติหลักความเสมอภาคของบุคคลไว้แต่แรก แต่มีการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับระบบการปกครองที่เปลี่ยนไป โดยหลักความเสมอภาคถูกบัญญัติครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475 มาตรา 12 ไว้ว่า “ภายในบังคับแห่งบัญญัติรัฐธรรมนูญนี้ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย ฐานันดรศักดิ์โดยกำเนิดก็ดี โดยแต่งตั้งก็ดี หรือโดยประการอื่นก็ดี ไม่กระทำให้เกิดเอกลิทธิอย่างใดเลย” ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 จึงบัญญัติหลักความเสมอภาคให้ชัดเจนยิ่งขึ้นในมาตรา 27 โดยมีเนื้อความว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” และมีการเพิ่มเติมเนื้อความในมาตรา 28 อีกว่า “ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน” กระทั่งปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2562 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล โดยมีขอบเขตที่กว้างออกไปไม่จำกัดเฉพาะแค่ประเด็นหญิงชาย แต่รวมถึง เชื้อชาติ ภาษา ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ ความเชื่อทางศาสนา ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีการบัญญัติมาตรการเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่นอีกด้วย (สมคิด เลิศไพฑูรย์, ม.ป.ป., น. 1-2) ซึ่งการบัญญัติประเด็นเหล่านี้ลงไป ส่งเสริมให้หลักความเสมอภาคมีความมั่นคงในสังคมไทยมากยิ่งขึ้น

นอกจากมีการออกรัฐธรรมนูญเพื่อมาสนับสนุนและส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างบุคคลแล้ว เมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2558 ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ ซึ่งเป็นกฎหมายที่คุ้มครองและปกป้องสิทธิของผู้ถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ และส่งเสริมความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย รวมถึงกลุ่มบุคคลเพศหลากหลาย อาจกล่าวได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นเครื่องมือทางกฎหมายชิ้นแรกของประเทศไทยที่มีการปกป้องคุ้มครองกลุ่มบุคคลเพศหลากหลาย

ตัวอย่างข้างต้นนั้นเป็นความพยายามในการส่งเสริมและสนับสนุนความเท่าเทียมทางเพศในระดับประเทศ หากพิจารณาในระดับสากลแล้ว ประเทศไทยได้ลงนามสัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ หรือ CEDAW เมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2528 เพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ รวมทั้งประกันว่าสตรีและบุรุษมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติและดูแลจากรัฐอย่างเสมอภาคกัน

จากที่กล่าวไปข้างต้น จะเห็นว่าประเทศไทยนั้นให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ ทว่าความพยายามดังกล่าวนั้นอาจยังไม่มากพอในการแก้ปัญหาเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ ดวงพร เพชรคง (ม.ป.ป., น. 4) ยกตัวอย่างปัญหาที่เกิดจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศไว้ เช่น การเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงที่สมรสกับชายต่างด้าว โดยสามีต่างด้าวที่ประสงค์จะขอสัญชาติไทยต้องพำนักอยู่ในประเทศไทยต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 5 ปี ในขณะที่ภรรยาต่างด้าวของชายไทยไม่ถูกกำหนดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขนี้ หรือในกรณีของหญิงชาวมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา หลักประกันสังคม การบริการสุขภาพ และโอกาสทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลจากวัฒนธรรม ประเพณี และภาระในครอบครัว

จุฬาลักษณ์ นิมิไชยนันท์ และ รสริน โอสถานันต์กุล (2560, น. 44-70) ได้ศึกษาการเลือกปฏิบัติทางเพศด้านค่าจ้างในแต่ละภูมิภาคของตลาดแรงงานไทย โดยแยกศึกษาเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อค่าจ้าง การศึกษาสาเหตุความแตกต่างของค่าจ้างระหว่างแรงงานชายและหญิง และการศึกษาสาเหตุในการเปลี่ยนแปลงช่องว่างของความแตกต่างระหว่างค่าจ้างของแรงงานชายและหญิง จากการศึกษาพบว่าสาเหตุของความแตกต่างของค่าจ้างระหว่างแรงงานชายและหญิงในแต่ละภูมิภาคและภาพรวมทั้งประเทศนั้นเป็นผลมาจากการเลือกปฏิบัติทางเพศเป็นหลัก โดยแรงงานผู้หญิงถูกเลือกปฏิบัติให้ได้รับค่าจ้างต่ำกว่าแรงงานชาย แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติแรงงานที่กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ และกำหนดว่าแรงงานชายและหญิงจะต้องได้รับค่าจ้างเท่าเทียมกัน รวมถึงนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลที่ส่งเสริมความเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง แต่จากผลการศึกษาก็ยังพบความแตกต่างของค่าจ้างระหว่างแรงงานชายและหญิง เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมาย และการดำเนินงานตามนโยบายต่างๆ นั้นมีข้อจำกัด

ตัวอย่างปัญหาที่กล่าวไปนั้นสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศที่ยังรอแนวทางการแก้ไขอยู่ แม้ว่าคนบางกลุ่มอาจมองไม่เห็นถึงความสำคัญของปัญหานี้เท่าไรนัก แต่องค์กรในระดับนานาชาติอย่างองค์การสหประชาชาติ (United Nations หรือ UN) ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นนี้เป็นอย่างมาก โดยได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability Development Goals หรือ SDGs) เพื่อเสริมสร้างมาตรฐานชีวิตของผู้คน และขจัดปัญหาต่างๆ ที่โลกกำลังเผชิญอยู่ เช่น ความยากจน ความหิวโหย สภาวะโลกร้อน เป็นต้น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบด้วยเป้าหมายทั้งสิ้น 17 ข้อ โดยมีเป้าหมายที่ 5 คือ การบรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิง นอกจากนี้องค์การสหประชาชาติแล้วยังมีหน่วยงานอื่นๆ เช่น

สภาเศรษฐกิจโลกที่ดูแลการจัดทำและเผยแพร่รายงานความเท่าเทียมประจำปี หรือ สถาบันของสหภาพยุโรปที่มีชื่อว่า European Institution for Gender Equality (EIGE) ที่ทำหน้าที่เก็บรวบรวมวิเคราะห์ ประมวลผล และเผยแพร่ข้อมูลและข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศให้แก่ผู้ที่สนใจ นอกจากนี้ EIGE ได้มีการจัดทำดัชนีเพื่อชี้วัดความเท่าเทียมทางเพศ (Gender Equality Index หรือ GEI) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิงข้อมูลและสนับสนุนการดำเนินงานของสหภาพยุโรปในด้านต่างๆ ซึ่งดัชนีดังกล่าวจะบ่งชี้ผลกระทบด้านต่างๆ ที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมทางเพศ และทำให้สหภาพยุโรปสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และปรับปรุงแผนการดำเนินงานต่อไป

สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันมีหน่วยงานอย่างกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) ซึ่งอยู่ภายใต้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ทำหน้าที่ดูแลและส่งเสริมความเท่าเทียม โดยพันธกิจของหน่วยงานนี้ครอบคลุมถึงการพัฒนาศักยภาพสตรี ส่งเสริมความเสมอภาคและความเท่าเทียมระหว่างเพศ และการเป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านความเสมอภาคระหว่างเพศและด้านครอบครัวด้วย นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) ซึ่งทำงานร่วมกับกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวในการศึกษาและทบทวนการดำเนินตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 เพื่อให้ทราบถึงระดับความสำเร็จและความท้าทายในการบังคับใช้กฎหมาย ผลกระทบ และอิทธิพลของกฎหมายที่มีต่อการกำหนดนโยบายและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเท่าเทียมทางเพศและการไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายให้มีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพต่อไป (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2563, น. 2)

นอกจากหน่วยงานที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว ยังมีสถาบัน องค์กร และหน่วยงานอีกหลายแห่งที่ได้นำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมาบูรณาการเข้ากับนโยบาย แผนงาน การปฏิบัติงาน เพื่อตอบรับกับกระแสของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ทั่วโลกต่างกำลังให้ความสนใจอยู่ในขณะนี้ ดังนั้น ความเท่าเทียมทางเพศในฐานะที่เป็นหนึ่งในเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนย่อมเป็นสาขาหนึ่งที่ต้องมีการสื่อสาร และเผยแพร่แก่บุคลากรภายในองค์กร ตลอดจนบุคคลภายนอกให้ได้รับทราบเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันและนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง

เนื่องจากความเท่าเทียมทางเพศเป็นประเด็นที่หลายประเทศต่างให้ความสนใจ ดังนั้นจึงมีนักวิชาการจำนวนมากได้ทำการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับประเด็นนี้ และมีการสร้างศัพท์ใหม่ๆ ออกมาเพื่อใช้อธิบายโมทัศน์ที่พวกเขาสร้างขึ้น ดังนั้น ในการจัดทำเอกสารหรือสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องความเท่าเทียมทางเพศย่อมพบกับโมทัศน์ใหม่ๆ เหล่านี้ที่อาจจะยังไม่มีศัพท์บัญญัติในภาษาไทย เช่น gender parity, meritocracy, tokenism เป็นต้น หรือในบางกรณีอาจมีการสร้างศัพท์เพื่อใช้เรียกโมทัศน์นั้นแล้ว แต่ได้มีการใช้คำที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากขาดการรวบรวมและการอ้างอิงที่เป็นระบบ เช่น คำว่า gender mainstreaming พบว่ามีการใช้คำเทียบเคียงภาษาไทยอยู่หลายแบบ ได้แก่ การบูรณาการประเด็นเพศสถานะเข้าสู่กระแสหลัก การเสริมสร้างความเสมอภาคหญิงชายให้เป็นกระแสหลักการพัฒนา หรือ การส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย เป็นต้น

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงได้ทราบถึงปัญหาของการใช้คำเทียบเคียงภาษาไทยที่ส่งผลต่อการนำไปใช้งานจริงในเชิงนโยบาย กล่าวคือ การเลือกใช้คำว่า “เพศ” เทียบเคียงคำว่า “gender” นั้น ส่งผลให้เกิดความกำกวม เนื่องจากคำว่า “เพศ” ตามความหมายของราชบัณฑิตยสถานหมายถึง “รูปที่แสดงให้รู้ว่าหญิงหรือชาย” (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554) การให้นิยามในลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นความหมายของเพศในเชิงชีววิทยาเพียงเท่านั้น และไม่ได้สะท้อนความหมายในมิติอื่นๆ แต่อย่างใด ขณะที่คำว่า “gender” นั้นหมายถึง บทบาทความเป็นเพศที่ถูกกำหนดและประกอบสร้างจากขนบธรรมเนียม ประเพณี โครงสร้างอำนาจ และกลไกทางสังคมต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อการนิยามตนเองหรืออัตลักษณ์ทางเพศ และการแสดงบทบาททางเพศ หรือตัวตนทางเพศของบุคคล (ชีรา ทองกระจ่าง, ม.ป.ป., น. 6) นอกจากนี้คำว่า “เพศ” ก็ไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตทางเพศในทางกามารมณ์และความรักความรู้สึก (sexuality) ด้วยเช่นกัน จากประเด็นที่ยกมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความหมายของคำและการเลือกใช้คำต่างๆ มีนัยยะสำคัญอย่างมาก

ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดทำประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศอย่างเป็นระบบจากคลังข้อมูลภาษาที่มีการใช้งานจริง เพื่อรองรับการใช้งานศัพท์ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการสอนที่จำเป็นต้องมีแหล่งข้อมูลอ้างอิงที่ใช้เทียบเคียงที่เชื่อถือได้ ด้านสังคมศาสตร์ในแง่ของการสร้างความเข้าใจให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน หรือแม้แต่กระทั่งด้านกฎหมายเพื่อส่งเสริมความหลากหลายทางเพศ และเพื่อเป็นการวางรากฐานเพื่อรับรองสิทธิทางกฎหมายของกลุ่มบุคคลเพศหลากหลายด้วย (อารยา สุขสม, 2561, น. 115)

ในแง่ของเอกสารวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับบุคคลเพศหลากหลายได้มีการจัดทำไว้แล้ว โดยงานที่ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถนำมาต่อยอดกับงานที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาได้ คือ ประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย โดย รังสิยา รัตนไชย (2557) ซึ่งเป็นประมวลศัพท์ที่มุ่งศึกษาทฤษฎีทางศัพทวิทยาและการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย และศึกษาศัพท์ภายใต้ขอบเขตของร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่อชีวิต ประมวลศัพท์ฉบับดังกล่าวมีการนำเสนอศัพท์ทั้งสิ้น 36 คำ โดยแบ่งศัพท์ตามนิตศัมพันธ์ออกเป็น 4 หมวด ได้แก่ หมวดเกี่ยวกับบรรณนิยามทางเพศกับการสมรส 11 คำ หมวดเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์กับการรับรองสิทธิทางกฎหมาย 11 คำ หมวดเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของผู้ร่วมความสัมพันธ์ 9 คำ และหมวดเกี่ยวกับการรับรองการสมรสในทางกฎหมาย 5 คำ ส่วนประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศของผู้วิจัยนั้นศึกษาทฤษฎีทางศัพทวิทยาและความเท่าเทียมทางเพศ และศึกษาศัพท์ภายใต้ขอบเขตของพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ โดยให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมทางเพศในที่ทำงานเป็นประเด็นหลักและการเสริมสร้างความเท่าเทียมทางเพศเชิงนโยบายเป็นประเด็นรอง ประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศนำเสนอศัพท์ทั้งสิ้น 30 คำ โดยแบ่งศัพท์ตามนิตศัมพันธ์ออกเป็น 2 หมวด ได้แก่ หมวดกระบวนการสร้างความเท่าเทียมทางเพศ 12 คำ และ หมวดความเท่าเทียมทางเพศในมิติของการทำงาน 18 คำ จะเห็นได้ว่าประมวลศัพท์ทั้งสองฉบับมีขอบเขตการศึกษาต่างกัน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าประมวลศัพท์ทั้งสองฉบับจะช่วยกันเสริมสร้างความเข้าใจเรื่องเพศอย่างเป็นองค์รวมมากขึ้น

จากเหตุผลที่กล่าวไปทั้งหมด ผู้วิจัยเล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีแหล่งอ้างอิงศัพท์เกี่ยวกับเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งประกอบด้วยขอบเขตข้อมูล นิยาม บริบทการใช้ศัพท์ รูปศัพท์อื่นที่เกี่ยวข้อง และหมายเหตุแสดงข้อมูลอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจศัพท์นั้นๆ และสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาทฤษฎีศัพทวิทยา ระเบียบวิธีวิจัย และกระบวนการทำประมวลศัพท์เฉพาะด้าน
- 2) เพื่อศึกษาข้อมูลและแนวคิดเกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศในการนำไปใช้จัดทำประมวลศัพท์
- 3) เพื่อนำความรู้ด้านทฤษฎีมาใช้ในการจัดทำประมวลศัพท์บางส่วนเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ

1.3 สมมติฐานการวิจัย

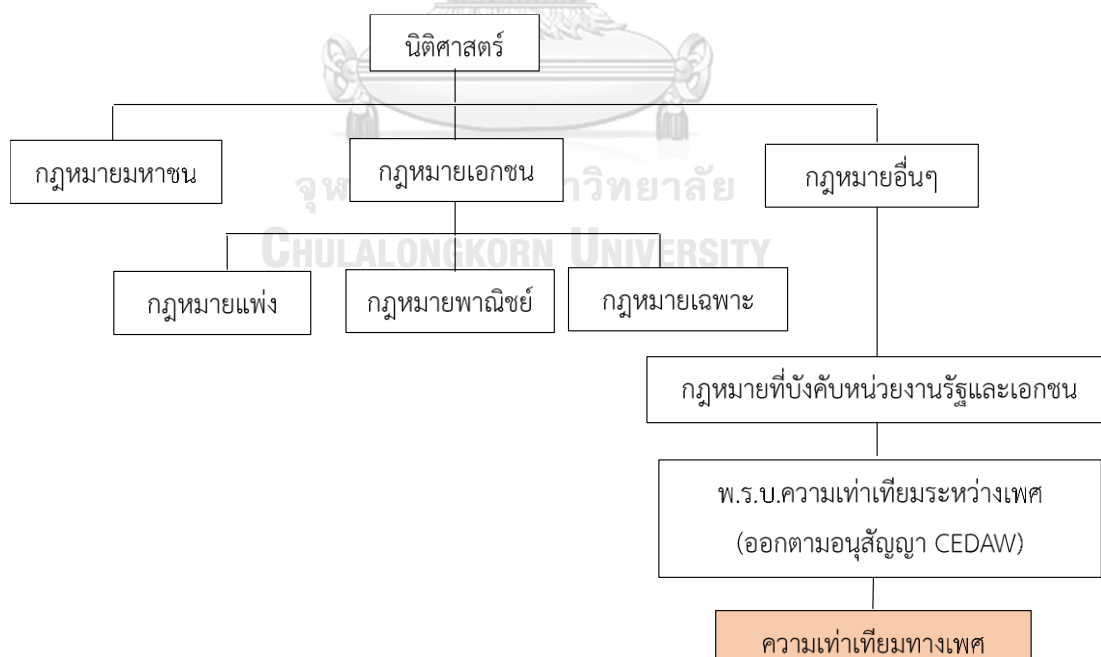
ในการจัดทำประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ (Terminology on Gender Equality) สามารถนำทฤษฎีศัพท์วิทยา กระบวนการทำประมวลศัพท์ การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ และความรู้เรื่องความเท่าเทียมทางเพศมาจัดทำประมวลศัพท์เฉพาะทางได้อย่างเป็นระบบ

1.4 คำถามการวิจัย

- 1) ศัพท์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนกี่คำ
- 2) การให้คำเทียบเคียงภาษาไทย และคำนิยามของศัพท์นั้นๆ มีกำหนดไว้อย่างไรบ้าง

1.5 ขอบเขตการวิจัย

ความเท่าเทียมทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติความเท่าเทียมทางเพศ สามารถแสดงขอบเขตการวิจัยเป็นแผนภาพได้ดังนี้

อ้างอิงจาก <http://humanrights.mfa.go.th/> และนักกฎหมาย

ทั้งนี้ ความเท่าเทียมทางเพศก็มีความเกี่ยวข้องกับสาขาสังคมศาสตร์ด้วยเช่นกัน เนื่องจากเป็นประเด็นที่มีปัจจัยทางสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย อย่างไรก็ตาม ประมวลศัพท์ฉบับนี้ได้กำหนดให้เรื่องความเท่าเทียมทางเพศอยู่ภายใต้ขอบเขตของนิติศาสตร์ เนื่องจากมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและการกำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมทางเพศ

1.7 ระเบียบการวิจัย

การจัดทำประมวลศัพท์เล่มนี้เป็นการวิจัยข้อมูลเชิงเอกสาร (text-based research) ร่วมกับการวิจัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง โดยรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยมีดังนี้

1) การวิจัยข้อมูลเชิงเอกสาร

ผู้วิจัยคัดเลือกเอกสารภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศสภาพจากหนังสือ งานวิจัย บทความ และข่าวจากแหล่งต่างๆ นำมาจัดเก็บไว้ในรูปเอกสารสกุล .txt (plain text file) เมื่อจัดเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วจึงนำไปประมวลผลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรม AntConc และโปรแกรม Collocation Extract เพื่อหาความถี่และคำปรากฏร่วมของศัพท์ในคลัง จากนั้นจึงพิจารณาและคัดเลือกศัพท์จากคลังข้อมูลจำนวนประมาณ 30 คำ และนำมาวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ทางมนทัศน์เพื่อจัดทำประมวลศัพท์

2) การวิจัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับเพศสภาพ เพื่อขอคำแนะนำและคำปรึกษาในการจัดทำประมวลศัพท์เล่มนี้

1.8 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย

ประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศสภาพใช้แนวทางการจัดทำประมวลศัพท์ภาษาเดียวแบบเป็นระบบ (systematic monolingual search) ตามหนังสือ Terminology: Theory, Methods and Applications (1990) ของ Cabré เป็นหลักในการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) กำหนดหัวข้อ วัตถุประสงค์ ขอบเขต ผู้ใช้งานกลุ่มเป้าหมาย และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เฉพาะทางเป็นที่ปรึกษา
- 2) ทบทวนทฤษฎี กระบวนการสร้างประมวลศัพท์ และข้อมูลภาษาอังกฤษและภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับความเท่าเทียมทางเพศ

- 3) รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเท่าเทียมทางเพศเพื่อนำไปสร้างคลังข้อมูลภาษาเฉพาะด้าน (specialized corpus)
- 4) คัดเลือกศัพท์จากคลังข้อมูลภาษา โดยใช้เกณฑ์ความถี่ทางสถิติของศัพท์ที่พบร่วมกับเกณฑ์การพิจารณาตามทฤษฎี
- 5) วิเคราะห์และกำหนดมโนทัศน์สัมพันธ์
- 6) จัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น (extraction record) และบันทึกข้อมูลศัพท์ (terminological record)
- 7) ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไข ปัญหา
- 8) สรุปผลการศึกษา และนำเสนอผลงานในรูปรายการศัพท์

1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เป็นประโยชน์ต่อนักแปลและล่ามที่ต้องปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศ โดยจะมีเอกสารอ้างอิงคำเทียบเคียงภาษาอังกฤษกับภาษาไทยในหมวดนี้
- 2) เป็นประโยชน์ต่อบุคคลทั่วไปที่สนใจและศึกษาเกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศ โดยจะมีเอกสารอ้างอิง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน
- 3) ช่วยสร้างความตระหนักให้แก่สังคมในเรื่องการยอมรับความเท่าเทียมทางเพศ ทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม

บทนี้จะกล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่างๆ ที่นำมาประยุกต์ใช้กับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ความหมายของศัพท์วิทยา ความเป็นมาและวิวัฒนาการของศัพท์วิทยา ทฤษฎีศัพท์วิทยาและความแตกต่างระหว่างประมวลศัพท์และพจนานุกรม การกำหนดมาตรฐานทางศัพท์วิทยา ระเบียบวิธีการประมวลศัพท์ และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคคลเพศหลากหลายและความเท่าเทียม

2.1 ความหมายของศัพท์วิทยา

ศัพท์วิทยา (terminology) คือ การศึกษากิจกรรมที่ว่าด้วยการรวบรวม การอธิบาย การประมวล และการนำเสนอศัพท์เฉพาะทาง (Sager, 1990, p. 2) นอกจากนี้ศัพท์วิทยายังหมายถึงชุดของคำศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นตัวแทนของมโนทัศน์ที่มีความสอดคล้องกัน แต่อาจมีความแตกต่างในระบบโครงสร้าง (Sager, 1990, p. 114)

ศัพท์วิทยาเป็นกระบวนการและทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ที่ช่วยในการนิยามศัพท์นั้นๆ เพื่อประโยชน์ในการใช้งานต่างๆ (Sager, 1990, p. 3) กล่าวว่าศัพท์วิทยามีความหมายครอบคลุม 3 ด้าน ดังนี้

- 1) แนวปฏิบัติและระเบียบวิธีการประมวลศัพท์ เช่น การรวบรวม การอธิบาย การประมวล และการนำเสนอศัพท์
- 2) ทฤษฎี หลักฐาน ข้อโต้แย้ง และข้อสรุปที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์กับศัพท์
- 3) ชุดรายการศัพท์ในสาขาเฉพาะทาง

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า terminology ตามแนวคิดของ Sager (1990) ดังข้างต้นแล้ว พบว่าความหมายในภาษาไทยของคำว่า terminology แบ่งออกเป็น 3 ความหมาย คือ การประมวลศัพท์ ศัพท์วิทยา และประมวลศัพท์ ตามลำดับ ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ครอบคลุมทั้ง 3 ความหมายของศัพท์วิทยา กล่าวคือ ใช้แนวปฏิบัติและระเบียบวิธีในการรวบรวม การอธิบาย และนำเสนอศัพท์ที่สกัดได้จากคลังข้อมูล โดยอาศัยทฤษฎีในการอธิบายความสัมพันธ์ของมโนทัศน์และศัพท์

Cabré and Sager (1999, p. 11) กล่าวว่าในมุมมองของบุคคลกลุ่มต่างๆ นั้น ศัพท์วิทยามีความหมายแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้งาน ดังนี้

- 1) นักภาษาศาสตร์มองว่าศัพท์วิทยาเป็นส่วนหนึ่งของพจนานุกรมที่แยกตามหัวข้อและการใช้งาน
- 2) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขามองว่าศัพท์วิทยาเป็นการสะท้อนถึงการจัดระเบียบทางความคิดในหัวเรื่องเฉพาะ เป็นสื่อกลางในการแสดงออก และเป็นการสื่อสารแบบมีอาชีพ
- 3) ผู้ใช้งานมองว่าศัพท์วิทยาเป็นหน่วยการสื่อสารที่เป็นประโยชน์และสามารถใช้ได้จริง ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินด้านเศรษฐกิจ ความแม่นยำ และความเหมาะสมมาแล้ว
- 4) นักวางแผนทางภาษามองว่าศัพท์วิทยาเป็นส่วนหนึ่งของภาษาที่ต้องมีการจัดระบบเพื่อยืนยันถึงประโยชน์และความอยู่รอดของตัวภาษา และเพื่อให้มั่นใจว่าเกิดความต่อเนื่องของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร

เมื่อพิจารณามุมมองของกลุ่มบุคคลข้างต้นแล้ว จะพบว่ากลุ่มผู้ใช้ศัพท์วิทยาแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ 1) กลุ่มผู้ใช้ศัพท์สำหรับการสื่อสารโดยตรงหรือสื่อสารผ่านตัวกลาง เช่น นักแปล นักเขียนเฉพาะทาง และล่าม เป็นต้น และ 2) กลุ่มนักศัพท์วิทยาที่เขียนอภิธานศัพท์เพื่ออำนวยความสะดวกในการสื่อสารหรือเป็นตัวกลางในลักษณะอื่น จากความต้องการของผู้ใช้ทั้งสองกลุ่มนี้สามารถกล่าวได้ว่าศัพท์วิทยามีมิติความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน 2 มิติ คือ มิติเชิงสื่อสารและมิติเชิงภาษา สำหรับผู้ใช้กลุ่มแรกนั้นศัพท์วิทยาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ส่วนผู้ใช้กลุ่มที่สองมองว่าศัพท์วิทยาเป็นเป้าหมายในการทำงานของตน (Cabré & Sager, 1999, p. 11)

สำหรับองค์การมาตรฐานสากล หรือ Organization for International Organization for Standardization (2019) นั้นให้ความหมายของศัพท์วิทยาว่าเป็นชุดคำที่แสดงชื่อเรียก (designation) และสื่อถึงมโนทัศน์ (concept) ในขอบเขตหรือหัวเรื่องหนึ่งๆ

กล่าวโดยสรุป คือ “ศัพท์วิทยา” เป็นศาสตร์ที่ศึกษาศัพท์เฉพาะสาขาวิชา ซึ่งการศึกษาดังกล่าวได้ครอบคลุมถึงการรวบรวม การอธิบาย การประมวล และการนำเสนอศัพท์ โดยกระบวนการทางศัพท์วิทยา หรือ “การประมวลศัพท์” นั้นให้ความสำคัญกับการกำหนดและนิยามศัพท์ที่แสดงถึงมโนทัศน์และความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ต่างๆ ในหัวเรื่องนั้นๆ ผลผลิตของกระบวนการทางศัพท์วิทยา คือ “ประมวลศัพท์” ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารที่ช่วยขจัดปัญหาระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับบุคคลทั่วไปเมื่อต้องสื่อสารในเรื่องเฉพาะเรื่องหนึ่ง (Sager, 1990, p. 2)

2.2 ความเป็นมาและพัฒนาการของศัพทวิทยา

ศัพทวิทยาตามความหมายปัจจุบันเริ่มขึ้นในทศวรรษ 1930 และเพิ่งมีการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการศึกษาวิจัยและดำเนินงานเมื่อไม่นานมานี้ (Cabré & Sager, 1999, p. 1) อย่างไรก็ตาม Rey (1995, p. 11) กล่าวว่า การรวบรวมคำต่างๆ ที่ใช้เรียกสิ่งของเฉพาะเรื่องนั้นอยู่คู่กับการใช้ภาษาของมนุษย์มาตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 ในช่วงศตวรรษที่ 18 งานวิจัยในสาขาเคมี พฤษศาสตร์ และสัตววิทยาได้อธิบายถึงความสนใจของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวคิดการตั้งชื่อโมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ และเนื่องด้วยความเป็นสากลของวิทยาศาสตร์ที่เพิ่มมากขึ้นในศตวรรษที่ 19 ความจำเป็นที่นักวิทยาศาสตร์จะต้องมีกฎเกณฑ์สำหรับการกำหนดศัพท์เฉพาะในแต่ละสาขาวิชาจึงเป็นที่ประจักษ์ โดยมีนักพฤกษศาสตร์ นักสัตววิทยา และนักเคมีได้ออกมาแสดงความเห็นถึงความจำเป็นนี้ในการประชุมระหว่างประเทศ

อาจกล่าวได้ว่า ในศตวรรษที่ 18 และ 19 นักวิทยาศาสตร์เป็นผู้นำในการศึกษาศัพทวิทยาอย่างจริงจัง จนกระทั่งในศตวรรษที่ 20 วิศวกรและช่างเทคนิคจึงหันมาสนใจศึกษาศัพทวิทยาด้วยความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและการพัฒนาเทคโนโลยีไม่เพียงแต่จำเป็นต้องมีการตั้งชื่อให้โมโนทัศน์ใหม่เท่านั้น แต่ยังมีข้อตกลงเกี่ยวกับศัพท์เฉพาะที่ใช้ด้วย ดังนั้นจึงมีการคิดค้นทฤษฎีและระเบียบวิธีทางศัพทวิทยาเพื่อจัดการกับความรู้อันซับซ้อนและข้อมูลมหาศาล และเพื่อแก้ปัญหาการสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญในสาขาเดียวกันและต่างสาขา ตลอดจนบุคคลภายนอก นอกจากนี้ยังมีการก่อตั้ง International Electrotechnical Commission (IEC) ขึ้นในรัฐมิสซูรีในปี ค.ศ. 1904 ซึ่งถือเป็นหน่วยงานแรกที่ดูแลเรื่องการสร้างมาตรฐานทางศัพทวิทยา

ในทศวรรษที่ 1930 Eugen Wüster วิศวกรชาวออสเตรียได้เสนอวิธีการทำประมวลศัพท์อย่างเป็นระบบ และกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับศัพท์และการประมวลข้อมูลทางศัพทวิทยา เนื่องจากเห็นว่าประมวลศัพท์เป็นเครื่องมือสำคัญในการขจัดความไม่ชัดเจนในการสื่อสารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Cabré & Sager, 1999, p. 5) ต่อมาเขาได้ก่อตั้งสถาบันศัพทวิทยาแห่งกรุงเวียนนาเพื่อศาสตร์ด้านนี้โดยเฉพาะ

อย่างไรก็ตาม ในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ 20 ทั้งนักภาษาศาสตร์และนักสังคมศาสตร์ต่างไม่ได้ให้ความสนใจกับศัพทวิทยาเท่าไรนัก จนกระทั่งตั้งแต่ปี 1950 เป็นต้นมา นักภาษาศาสตร์และนักสังคมศาสตร์จึงเริ่มสนใจศึกษาศัพทวิทยามากขึ้น แต่ก็เป็นการศึกษาเพียงผิวเผินเท่านั้น

งานของ Wüster นับเป็นจุดเริ่มต้นของศัพทวิทยาสมัยใหม่ หลังจากนั้น Auger (1998) อ้างใน Cabré and Sager (1999, p. 5) ได้แบ่งพัฒนาการของศัพทวิทยาสมัยใหม่เป็น 4 ระยะ ดังนี้

- 1) ระยะเริ่มต้น (ค.ศ. 1993 – 1960) เป็นช่วงที่เริ่มมีการศึกษาการสร้างศัพท์อย่างเป็นระบบ
- 2) ระยะวางระบบโครงสร้าง (ค.ศ. 1960 – 1975) เป็นช่วงที่มีการพัฒนาคอมพิวเตอร์ เมนเฟรมและเทคนิคด้านการจัดเก็บเอกสาร รวมถึงการจัดทำคลังข้อมูลเป็นครั้งแรก
- 3) ระยะรุ่งเรือง (ค.ศ. 1975 – 1985) เป็นช่วงที่ศัพทวิทยาเป็นที่รู้จักทั่วไปและพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว มีการวางแผนและทำโครงการประมวลศัพท์ต่างๆ ศัพทวิทยามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาษา นอกจากนั้น การแพร่หลายของคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลทำให้การจัดเก็บข้อมูลสำหรับทำประมวลศัพท์เปลี่ยนไปอย่างมาก
- 4) ระยะขยายตัว (ค.ศ. 1985 – ปัจจุบัน) วิทยาการด้านคอมพิวเตอร์มีบทบาทอย่างมากในการผลักดันให้การทำประมวลศัพท์เปลี่ยนแปลงไป เป็นยุคที่มีเครื่องมือและทรัพยากรต่างๆ ที่ตอบสนองความต้องการได้ดีและสะดวกยิ่งขึ้น ตลอดจนมีการร่วมมือระหว่างนานาชาติประเทศในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและจัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ด้านศัพทวิทยา

Cabré and Sager (1999, pp. 4-5) กล่าวว่าศัพทวิทยายังได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อความต้องการทางภาษาศาสตร์เป็นอย่างมาก โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อศัพทวิทยามีดังนี้

- 1) การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วทำให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ จำนวนมาก จึงจำเป็นต้องตั้งชื่อใหม่โน้ตศัพท์เหล่านั้น
- 2) เทคโนโลยีเติบโตอย่างรวดเร็วและแผ่ขยายไปทั่วทุกมุมของสังคม การพัฒนาทางเทคโนโลยีในส่วนของข้อมูลและการสื่อสารทำให้เกิดความจำเป็นในการสื่อสารรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน และศัพท์ของภาษาเหล่านี้ต้องมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดกิจกรรมใหม่ทางภาษาที่เรียกว่าอุตสาหกรรมทางภาษา
- 3) การผลิตสินค้าจำนวนมากซึ่งเป็นทั้งผลและแรงขับเคลื่อนสำคัญที่อยู่เบื้องหลังของการผลิตสินค้าที่ได้มาตรฐาน
- 4) การถ่ายทอดความรู้และการแลกเปลี่ยนสินค้าทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวิทยาศาสตร์ เทคนิค วัฒนธรรม และการค้า อีกทั้งทำให้เกิดความจำเป็นในการ

กำหนดภาษาขึ้นมาใหม่เพื่อใช้สื่อสารการแลกเปลี่ยนนั้น นอกจากนี้ยังส่งผลให้จำเป็นต้องสร้างมาตรฐานสำหรับองค์ประกอบต่างๆ ที่สื่อถึงการแลกเปลี่ยน เช่น ระบบและหน่วยพื้นฐานของการแลกเปลี่ยน

- 5) ความต้องการในการจัดเก็บและเรียกค้นข้อมูลจำนวนมหาศาลอย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนระบบสำหรับถ่ายโอนคลังข้อมูลขนาดใหญ่โดยอัตโนมัติ
- 6) พัฒนาการของการสื่อสารมวลชนทำให้ศัพท์เฉพาะแพร่ไปอย่างกว้างขวางก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างศัพท์ทั่วไปและศัพท์เฉพาะ ศัพท์เฉพาะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมสมัยนิยมที่ใช้ในวงการสื่อสารมวลชน
- 7) การแทรกแซงของรัฐบาลเพื่อควบคุมการใช้ภาษานำไปสู่กระบวนการสร้างมาตรฐานให้ภาษา และการตั้งองค์กรที่มีหน้าที่ดูแลงานด้านภาษา

กล่าวโดยสรุป คือ วิวัฒนาการของศัพท์วิทยาเป็นผลมาจากปัจจัยต่างๆ เช่น การพัฒนาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี การถ่ายโอนความรู้ ตลอดจนปัจจัยด้านสังคมอื่นๆ ปัจจัยเหล่านี้ก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ และความต้องการในการกำหนดชื่อใหม่โน้ตศัพท์เหล่านั้น รวมถึงมาตรฐานในการกำหนดชื่อที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาในการสื่อสาร สิ่งทีกล่าวมานี้ นับเป็นตัวผลักดันให้เกิดการวิวัฒนาการของศัพท์วิทยาจนมาเป็นศัพท์วิทยาที่เรารู้จักกันในปัจจุบันนี้

2.3 ทฤษฎีศัพท์วิทยา

Cabré and Sager (1999, pp. 7-13) กล่าวว่าทฤษฎีศัพท์วิทยาเริ่มต้นและพัฒนามาจากความต้องการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสื่อสาร โดยแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของศัพท์วิทยาเริ่มต้นขึ้นในทศวรรษที่ 1930 จากนักวิชาการชาวออสเตรีย โซเวียต และเช็ก ซึ่งแนวคิดต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาในภายหลังล้วนมีพื้นฐานมาจากวิชาศัพท์วิทยาของชาวออสเตรีย แนวคิดเกี่ยวกับศัพท์วิทยาสามารถแบ่งได้เป็น 3 แนวคิด คือ

- 1) แนวคิดที่ 1 มองว่าศัพท์วิทยาเป็นสหวิทยาที่เป็นอิสระจากสาขาวิชาอื่นๆ เนื่องจากเป็นสาขาวิชาที่มีศาสตร์และแนวปฏิบัติเป็นของตนเอง และเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 2) แนวคิดที่ 2 มุ่งศึกษาศัพท์วิทยาในเชิงปรัชญา และให้ความสำคัญกับการจัดระบบโน้ตศัพท์อย่างมีตรรกะ และการจัดระเบียบองค์ความรู้

- 3) แนวคิดที่ 3 ให้ความสำคัญกับศัพท์วิทยาในแง่ของภาษาศาสตร์ โดยมองว่าศัพท์วิทยาเป็นส่วนหนึ่งของพจนานุกรม และภาษาเฉพาะเป็นส่วนหนึ่งของภาษาทั่วไป

จากแนวคิดข้างต้นนั้น ทำให้เกิดสถาบันศัพท์วิทยา 3 แห่ง ได้แก่ สถาบันศัพท์วิทยาแห่งกรุงเวียนนา (The Vienna School of Terminology) สถาบันศัพท์วิทยาแห่งกรุงมอสโก (The Soviet School of Terminology) และสถาบันศัพท์วิทยาแห่งสาธารณรัฐเช็ก (The Czech School of Terminology) โดยสถาบันแต่ละแห่งนั้นต่างก็ให้ความสำคัญในการสอนศัพท์วิทยาที่แตกต่างกันไป

- 1) สถาบันศัพท์วิทยาแห่งกรุงเวียนนา ก่อตั้งโดย Eugen Wüster สถาบันแห่งนี้มุ่งเน้นการพัฒนาคลังข้อมูลที่เป็นระบบ และวิธีการที่เป็นพื้นฐานของงานทางทฤษฎีและทางปฏิบัติที่ทันสมัย เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดมาตรฐานงานด้านศัพท์วิทยาและการกำหนดมโนทัศน์
- 2) สถาบันศัพท์วิทยาแห่งสาธารณรัฐเช็ก ก่อตั้งโดย D.S. Lotte สถาบันนี้ก่อตั้งโดยอาศัยแนวทางการใช้ภาษาศาสตร์เชิงหน้าที่ (functionalist linguistic approach) ของโรงเรียนภาษาศาสตร์แห่งกรุงปราก และให้ความสำคัญกับเรื่องการสร้างมาตรฐานให้กับมโนทัศน์และศัพท์ การจัดระบบมโนทัศน์อย่างมีตรรกะ และการจัดระเบียบองค์ความรู้
- 3) สถาบันศัพท์วิทยาแห่งกรุงมอสโก ก่อตั้งโดย L. Drodz สถาบันแห่งนี้ให้ความสำคัญกับเรื่องการกำหนดมาตรฐานของมโนทัศน์และศัพท์ในแง่ของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาวะพหุภาษา

สถาบันทั้งสามแห่งนี้ต่างศึกษากการประมวลศัพท์โดยอาศัยพื้นฐานมาจากภาษาศาสตร์ และเห็นว่าประมวลศัพท์เป็นสื่อในการแสดงออกและการสื่อสาร ซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างทฤษฎีทางศัพท์วิทยาและการประมวลศัพท์ นอกจากนี้ สถาบันเหล่านี้ยังเป็นปัจจัยในการสนับสนุนให้เกิดการวางแผนทางภาษาและการประมวลศัพท์ที่พัฒนาต่อมาในคิวเบกและโดยรัฐบาลกลางของแคนาดาอีกด้วย

จากแนวคิดข้างต้น แสดงให้เห็นว่าทฤษฎีศัพท์วิทยามีพื้นฐานมาจากแนวคิดเรื่องมโนทัศน์และศัพท์ โดย Pearson (1998, p. 11) อ้างถึงนิยามของ Wüster ว่า “มโนทัศน์” คือ หน่วยของความคิดที่ประกอบด้วยกลุ่มของลักษณะเฉพาะที่ทำให้มนุษย์สามารถจำแนกวัตถุหนึ่งกับวัตถุอื่นๆ ได้ และมนุษย์ได้กำหนดสัญลักษณ์ไว้ใช้เรียกมโนทัศน์นั้นเพื่อสื่อสารกับผู้อื่น สำหรับแนวคิดเรื่อง “ศัพท์”

และ “คำ” นั้น Pearson (1998, p. 14) อธิบายความแตกต่างของศัพท์และคำไว้ว่า ศัพท์ (term) คือ สัญลักษณ์ในภาษาที่ใช้แทนมโนทัศน์หนึ่งมโนทัศน์หรือมากกว่านั้น มีความหมายที่กำหนดไว้ชัดเจนว่า มโนทัศน์นั้นอยู่ในตำแหน่งใดของระบบมโนทัศน์ ส่วนคำ (word) มีความหมายได้หลายอย่าง ซึ่งไม่สามารถกำหนดได้ชัดเจนจนกว่าคำนั้นจะปรากฏในบริบท เพราะความหมายของคำขึ้นอยู่กับบริบท นอกจากนี้ ทั้ง “ศัพท์” และ “คำ” อาจมีรูปเหมือนกัน โดย “คำ” อาจปรากฏในรูปของ “ศัพท์” ก็ได้ หากใช้ในภาษาเฉพาะและในสถานการณ์การสื่อสารที่แตกต่างกัน Pearson (1998, pp. 39-40)

Sager (1990) ได้ให้ความหมายของศัพท์ (term) และคำ (word) ไว้ว่า หน่วยที่อ้างอิงเฉพาะ คือ “ศัพท์” และเมื่อรวบรวมกันจะประกอบเป็นประมวลศัพท์ ส่วนหน่วยอ้างอิงทั่วไปในภาษาเรียกว่า “คำ” กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ศัพท์และคำนั้นแตกต่างกันในหน้าที่ เนื่องจากใช้เรียกหรืออ้างอิงแตกต่างกันไป โดย “คำ” จะใช้เรียกมโนทัศน์ของสิ่งต่างๆ ทั่วไป แต่ “ศัพท์” จะใช้เรียกมโนทัศน์ของสิ่งเดียวในเรื่องเฉพาะอย่างและใช้เฉพาะกลุ่ม ทำให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของภาษาเฉพาะทางซึ่งต่างจากภาษาทั่วไป

กล่าวโดยสรุป คือ ทฤษฎีทางศัพท์วิทยาเป็นสาขาวิชาเฉพาะ ซึ่งประกอบขึ้นจากชุดของมโนทัศน์จำนวนมาก และมีศัพท์ที่ใช้เรียกแทนมโนทัศน์เหล่านั้น โดยลักษณะความสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ ของมโนทัศน์จะนำเสนอในรูปแบบของมโนทัศน์สัมพันธ์ ซึ่งประกอบกันเป็นระบบมโนทัศน์ตามลำดับขั้น

2.4 ความแตกต่างระหว่างประมวลศัพท์และพจนานุกรม

Cabré and Sager (1999, pp. 31-34) กล่าวว่า ประมวลศัพท์และพจนานุกรมนั้นมีความหมายแตกต่างกัน พจนานุกรม หมายถึง การรวบรวมชุดของคำ (set of words) และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับคำเหล่านั้น แต่ประมวลศัพท์ หมายถึง การรวบรวมชุดของศัพท์ (set of terms) ที่แสดงมโนทัศน์ในสาขาวิชาเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่ง กล่าวได้ว่า ในการจัดทำพจนานุกรมนั้นจะเริ่มต้นจากคำแล้วจึงอธิบายความหมายและการใช้คำ ส่วนการจัดทำประมวลศัพท์เริ่มจากมโนทัศน์ไปสู่การสร้างศัพท์ที่ใช้เรียกมโนทัศน์นั้น นอกจากกระบวนการในการจัดทำที่แตกต่างกันแล้ว รูปแบบการนำเสนอข้อมูลของพจนานุกรมและประมวลศัพท์ก็แตกต่างกันด้วย โดยพจนานุกรมจะนำเสนอคำเรียงลำดับตามตัวอักษร ส่วนประมวลศัพท์นำเสนอศัพท์เรียงลำดับตามระบบมโนทัศน์ โดยจัดเป็นกลุ่มตามความสัมพันธ์ของมโนทัศน์

Cabré and Sager (1999, pp. 35-37) จำแนกความแตกต่างระหว่างประมวลศัพท์และพจนานุกรมไว้ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1) ขอบเขต (domain) พจนานุกรมให้ความหมายคำทุกคำในภาษาหนึ่งๆ ส่วนประมวลศัพท์ให้ความหมายเฉพาะศัพท์ที่ใช้ในสาขาวิชาหนึ่งๆ ดังนั้นขอบเขตของพจนานุกรมจึงกว้างกว่าและครอบคลุมขอบเขตของประมวลศัพท์ กล่าวคือ ประมวลศัพท์เป็นส่วนหนึ่งของพจนานุกรม
- 2) หน่วยพื้นฐาน (unit) พจนานุกรมเป็นการศึกษา “คำ” ส่วนประมวลศัพท์เป็นการศึกษา “ศัพท์” โดย “คำ” เป็นหน่วยที่อธิบายถึงคุณลักษณะทางภาษาศาสตร์ใช้อ้างถึงสิ่งที่มีอยู่จริง และสามารถแบ่งตามประเภททางไวยากรณ์ได้หลายประเภท เช่น คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ ฯลฯ ขณะที่ “ศัพท์” เป็นหน่วยที่อธิบายถึงคุณลักษณะทางภาษาศาสตร์เช่นเดียวกับคำ แต่นำมาใช้ในขอบเขตเฉพาะด้านโดยทั่วไปแล้วศัพท์มักมีประเภททางไวยากรณ์เป็นคำนาม
- 3) วัตถุประสงค์ (objective) พจนานุกรมมุ่งอธิบายคำในแง่ภาษาศาสตร์และการใช้งานทั่วไป ส่วนประมวลศัพท์มุ่งสร้างศัพท์เพื่อแสดงมโนทัศน์ในสาขาวิชาเฉพาะด้าน
- 4) ระเบียบวิธี (methodology) พจนานุกรมเริ่มจากการศึกษาคำและกำหนดลักษณะการใช้งานตามหน้าที่และความหมายของคำ แล้วจึงนำเสนอข้อมูลตามลำดับตัวอักษร ส่วนประมวลศัพท์เริ่มจากการศึกษามโนทัศน์ และกำหนดศัพท์ใหม่มโนทัศน์นั้นๆ แล้วจึงนำเสนอตามกลุ่มมโนทัศน์

ด้วยเหตุนี้ ประมวลศัพท์จึงทำขึ้นเพื่อรวบรวมศัพท์ที่ใช้อธิบายมโนทัศน์ในเฉพาะเรื่อง และเป็นเครื่องมือแสดงความรู้ที่ครอบคลุมคำศัพท์เฉพาะ โดยให้ทั้งข้อมูลทางภาษาศาสตร์และมโนทัศน์ที่สัมพันธ์กันด้วย

2.5 การกำหนดมาตรฐานทางศัพท์วิทยา

มโนทัศน์ใหม่ๆ เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากและเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นความต้องการในการตั้งชื่อเพื่อเรียกมโนทัศน์เหล่านั้นจึงเพิ่มขึ้นและก่อให้เกิดปัญหาในการควบคุมการตั้งชื่อหรือการนำเสนอศัพท์ให้แก่มโนทัศน์เหล่านั้น อีกทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาในการสื่อสารด้วย เนื่องจากมโนทัศน์เดียวกันอาจมีชื่อเรียก

แตกต่างกันไปตามกลุ่มของผู้ใช้งาน ด้วยเหตุนี้เอง จึงมีการกำหนดมาตรฐานศัพท์วิทยาขึ้น (Cabré & Sager, 1999, p. 194)

องค์การมาตรฐานสากล หรือ International Organization for Standardization (ISO) นิยาม “การกำหนดมาตรฐาน” (standardization) ว่าเป็นกระบวนการกำหนดและการประยุกต์ใช้กฎระเบียบเพื่อสร้างแนวทางที่เป็นระบบให้กับกิจกรรมเฉพาะทาง และเพื่อเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้กันทั่วไป ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์และความร่วมมืออันเกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมนั้น (Cabré & Sager, 1999, p. 195)

การกำหนดมาตรฐานทางศัพท์วิทยามีบทบาทสำคัญในการสร้างมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ เนื่องจากเป็นกระบวนการสร้างการยอมรับและค่านิยมอย่างเป็นทางการในกลุ่มผู้ใช้งาน นอกจากนี้ การกำหนดมาตรฐานทางศัพท์วิทยายังเป็นการร่วมงานกันระหว่างนักศัพท์วิทยาและผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา โดยเน้นในเรื่องของการตั้งชื่อโน้ตศัพท์และความสัมพันธ์ระหว่างโน้ตศัพท์เป็นหลัก

(Cabré & Sager, 1999, pp. 199-200) ได้เสนอความหมายในการกำหนดมาตรฐานทางศัพท์วิทยาไว้ ดังนี้

- 1) การกำหนดมาตรฐานในระดับสถาบัน หมายถึง กระบวนการกำหนดชื่อโดยองค์กรหรือสถาบันที่มีอำนาจหน้าที่
- 2) การกำหนดมาตรฐานในระดับสากล หมายถึง กระบวนการกำหนดคุณลักษณะหรือเงื่อนไขที่ผลิตภัณฑ์พึงมีให้สอดคล้องกับศัพท์ที่ใช้เรียกโดยองค์กรระหว่างประเทศ
- 3) การกำหนดมาตรฐานที่ไม่ถูกแทรกแซง หมายถึง กระบวนการกำหนดชื่อโดยอาศัยการยอมรับในกลุ่มผู้ใช้งาน

โดยทั่วไปแล้วการกำหนดมาตรฐานทางศัพท์วิทยาจะเน้นไปที่ความหมายสองประการแรก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรฐานของศัพท์เฉพาะและมาตรฐานหลักการและวิธีการทางศัพท์วิทยา กระบวนการกำหนดมาตรฐานทางศัพท์วิทยานั้นประกอบด้วยการรวบรวมโน้ตศัพท์และระบบโน้ตศัพท์ให้เป็นหนึ่งเดียว การให้ค่านิยมศัพท์ การลดคำพ้องรูปพ้องเสียง การหลีกเลี่ยงคำที่มีความหมายเหมือนกัน การกำหนดชื่อ คำย่อและสัญลักษณ์ และการสร้างคำ มาตรฐานประเภทนี้ต้องได้รับการอนุมัติจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรง (Cabré & Sager, 1999, p. 200)

2.6 ระเบียบวิธีการประมวลศัพท์

Cabré and Sager (1999, p. 129) แบ่งประเภทการประมวลศัพท์ตามเกณฑ์ 2 ประการ คือ 1) จำนวนภาษาที่เกี่ยวข้อง และ 2) ลักษณะการประมวลศัพท์ การแบ่งประเภทตามเกณฑ์แรกนั้น ทำให้สามารถแบ่งการประมวลศัพท์ได้เป็นอีก 2 แบบ คือ แบบภาษาเดียว (monolingual search) และแบบหลายภาษา (multilingual search) หากแบ่งตามเกณฑ์ที่สองจะแบ่งได้เป็น แบบเป็นระบบ (systematic search) และแบบเฉพาะกิจ (ad-hoc search)

ความแตกต่างของการประมวลศัพท์แบบเป็นระบบและประมวลศัพท์แบบเฉพาะกิจ คือ การประมวลศัพท์แบบเป็นระบบจะครอบคลุมศัพท์ทุกคำที่อยู่ในสาขาใดสาขาหนึ่งหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของสาขานั้น แต่การประมวลศัพท์แบบเฉพาะกิจจะจำกัดแค่ศัพท์คำเดียวหรือชุดศัพท์ขนาดเล็ก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของส่วนย่อยในสาขานั้นๆ หรือกลุ่มศัพท์ที่มาจากสาขาต่างๆ

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การแบ่งประมวลศัพท์ตามจำนวนภาษาที่เกี่ยวข้องและรูปแบบการประมวลศัพท์แล้ว การประมวลศัพท์จึงแบ่งออกเป็น 4 ประเภท

- 1) การประมวลศัพท์ภาษาเดียวแบบเป็นระบบ (systematic monolingual search)
- 2) การประมวลศัพท์หลายภาษาแบบเป็นระบบ (systematic multilingual search)
- 3) การประมวลศัพท์ภาษาเดียวแบบเฉพาะกิจ (ad-hoc monolingual search) และ
- 4) การประมวลศัพท์หลายภาษาแบบเฉพาะกิจ (ad-hoc multilingual search)

ขั้นตอนการประมวลศัพท์อย่างเป็นระบบของ Cabré มี 9 ขั้นตอน (Cabré & Sager, 1999, pp. 131-151) ดังนี้

- 1) การกำหนดขอบเขต – กำหนดหัวข้อที่ต้องการศึกษา วัตถุประสงค์ ขนาดของประมวลศัพท์ และกลุ่มผู้ใช้งาน
- 2) การเตรียมการ – ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำประมวลศัพท์ กำหนดที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เลือกข้อมูลที่จะใช้ จัดทำหรือเลือกคลังข้อมูล เขียนโครงสร้างมโนทัศน์ของสาขาที่จะศึกษา และนำเสนอโครงสร้างการศึกษา
- 3) การสร้างคลังข้อมูลภาษา – คัดเลือกตัวบทที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา และสอดคล้องกับเกณฑ์ในการสร้างคลังข้อมูล โดยพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของเอกสาร ความสมบูรณ์ ความทันสมัย และความเป็นต้นฉบับของข้อมูล

- 4) การประมวลศัพท์ – คัดเลือกศัพท์จากคลังข้อมูลภาษา โดยพิจารณาจากคำที่มีความถี่ในการปรากฏสูงและมีนัยสำคัญทางสถิติว่าเป็นศัพท์เฉพาะด้าน นอกจากนี้ความถี่ในการปรากฏที่นำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาแล้ว ยังต้องพิจารณาว่าศัพท์ที่คัดเลือกมานั้นเกี่ยวข้องกับขอบเขตหัวข้อที่ศึกษา ระบบมโนทัศน์ และสอดคล้องกับเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์ที่ช่วยบ่งชี้ศัพท์เฉพาะด้วยหรือไม่ และต้องนำความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเข้ามาประกอบการพิจารณาด้วยเช่นกัน
- 5) การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ – นำชุดศัพท์ที่คัดเลือกจากคลังข้อมูลภาษามาสร้างเครือข่ายมโนทัศน์สัมพันธ์และแสดงมโนทัศน์สัมพันธ์ การจัดทำมโนทัศน์สัมพันธ์ช่วยให้ผู้จัดทำประมวลศัพท์ทราบถึงความสัมพันธ์ของศัพท์แต่ละศัพท์ที่อยู่ในชุดศัพท์และความสัมพันธ์ระหว่างชุดศัพท์อย่างเป็นระบบ
- 6) การจัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์ – หลังจากการสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์แล้ว นำศัพท์ที่ได้มาจัดทำเป็นบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น (extraction record) โดยต้องวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ แล้วจึงนำมาเขียนคำจำกัดความและอธิบายความสัมพันธ์ของศัพท์นั้น และศัพท์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงจัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์ (terminological record) ซึ่งจะประกอบด้วย ศัพท์ ชนิดของศัพท์ คำเทียบเคียงภาษาไทย คำจำกัดความ ความสัมพันธ์กับศัพท์อื่นๆ บริบทที่ศัพท์ปรากฏ แหล่งข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับศัพท์
- 7) การนำเสนองาน – นำเสนอผลการวิจัยอย่างเป็นระบบด้วยประมวลศัพท์เฉพาะฉบับสมบูรณ์
- 8) การตรวจสอบงาน – ให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของงาน
- 9) การแก้ไขปัญหา – เมื่อทำประมวลศัพท์เสร็จแล้ว หากพบว่ามีปัญหาที่ยังไม่ได้แก้ไข ผู้ประมวลศัพท์ต้องปรึกษาผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาเฉพาะและกลุ่มผู้ใช้ประมวลศัพท์เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

ขั้นตอนที่กล่าวไปข้างต้นนั้นเป็นการประมวลศัพท์ภาษาเดียวแบบเป็นระบบ (systematic monolingual search) ในกรณีที่ดำเนินการตามขั้นตอนข้างต้นแต่อ้างอิงที่ละภาษาหรือหลายภาษา จะถือว่าการประมวลศัพท์หลายภาษาแบบเป็นระบบ (systematic multilingual search)

สำหรับการประมวลศัพท์แบบเฉพาะกิจ (ad-hoc search) นั้นจะมีขั้นตอนที่แตกต่างไปจากการประมวลศัพท์แบบเป็นระบบ โดยจะเริ่มต้นจากข้อสงสัยที่ตั้งโดยผู้ใช้งานและให้นักประมวลศัพท์เป็นผู้หาคำตอบ ประมวลศัพท์ประเภทนี้มักจะเกี่ยวข้องกับมโนทัศน์เพียงมโนทัศน์เดียว เช่น กรณีที่ผู้

แต่ง ผู้เขียน หรือนักแปลพยายามจะหาคัพท์เฉพาะมาใช้งาน แต่ไม่ทราบว่าศัพท์ที่ตนใช้นั้นถูกต้องหรือไม่ จึงเริ่มศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองและกำหนดศัพท์นั้นขึ้นมา แล้วจึงส่งให้นักประมวลศัพท์ตรวจสอบ การประมวลศัพท์ประเภทนี้หากเกี่ยวข้องกับภาษาเดียว จะเป็นการประมวลศัพท์ภาษาเดียวแบบเฉพาะกิจ (ad-hoc monolingual search) และหากเกี่ยวข้องกับหลายภาษา จะเป็นการประมวลศัพท์หลายภาษาแบบเฉพาะกิจ (ad-hoc multilingual search)

ในการจัดทำประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศเป็นการประมวลศัพท์ภาษาเดียวแบบเป็นระบบ โดยสร้างคลังข้อมูลภาษาเป็นภาษาอังกฤษเพียงภาษาเดียว ส่วนข้อมูลภาษาไทยใช้เพื่อหาคำมาเทียบเคียงกับศัพท์ที่ประมวลได้ และจากการสืบค้นผลงานอื่นๆ ที่ได้มีการจัดทำไว้แล้ว ผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีมีการจัดทำประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศตามหลักการของศัพท์วิทยา (terminology) ใดๆก็ตาม ผู้วิจัยพบผลงานหลายชิ้นที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งผลงานเหล่านั้นมักใช้ชื่อว่า ประมวลศัพท์ หรือ terminology แต่เมื่อพิจารณารูปแบบการนำเสนอศัพท์แล้ว ผลงานดังกล่าวไม่ใช่การจัดทำประมวลศัพท์ตามหลักการของศัพท์วิทยาแต่อย่างใด หากเป็นการนำเสนอชุดศัพท์ในลักษณะของ “อภิธานศัพท์ (glossary)” ซึ่งเป็นการรวบรวมรายการศัพท์และคำนิยามต่างๆ และไม่ได้นำเสนอวิธีการใช้ศัพท์ หรือ บริบทที่ศัพท์ปรากฏ ตัวอย่างเอกสารที่จัดทำโดยหน่วยงานในประเทศ เช่น ประมวลศัพท์และความรู้สิทธิมนุษยชน โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ซึ่งมีการให้คำเทียบเคียงเกี่ยวกับเรื่องความเท่าเทียม หรือ เอกสารที่จัดทำโดยหน่วยงานในต่างประเทศ เช่น Gender Equality Glossary of Terms and Concepts โดยองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) หรือ ภาคผนวกศัพท์ในเอกสาร The UNDP Gender Equality Strategy 2014-2017: The Future We Want: Rights and Empowerment โดย โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เป็นต้น

2.7 ศัพท์วิทยากับความเท่าเทียมทางเพศ

ปัจจุบันความเท่าเทียมทางเพศไม่ว่าจะเป็นความเท่าเทียมทั้งในมิติหญิงชาย หรือในมิติของบุคคลเพศหลากหลายต่างก็เป็นประเด็นที่นักวิชาการจากหลายประเทศให้ความสนใจ ไม่เพียงเท่านั้น รัฐบาล หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับประเทศและระดับสากลต่างก็ให้ความสำคัญกับประเด็นนี้ด้วยเช่นกัน จึงเป็นแรงผลักดันที่การสนับสนุนความเท่าเทียมทางเพศให้แข็งแกร่งขึ้นทั่วโลก ดังจะเห็นได้จากการที่นานาประเทศได้ออกกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ตลอดจนการสร้างภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีการนำเรื่องความเท่าเทียมทางเพศไป

บูรณาการเข้ากับประเด็นต่างๆ เช่น การศึกษา การเข้าถึงบริการสาธารณะต่างๆ รวมไปถึงการทำงานด้วย

จากสาเหตุข้างต้นทำให้มีการศึกษาประเด็นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศในวงกว้างโดยนักวิชาการสาขาต่างๆ เช่น สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ กฎหมาย เป็นต้น นักวิชาการเหล่านี้เมื่อศึกษาและวิจัยก็ได้ค้นพบนวัตกรรมใหม่ๆ ทำให้เกิดความต้องการในการกำหนดศัพท์เพื่อมาใช้อธิบายนวัตกรรมนั้นๆ และด้วยเหตุที่เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว งานวิจัยจึงได้รับการเผยแพร่ลงสู่โลกออนไลน์และเกิดการส่งต่อความรู้ที่ได้จากการศึกษาต่อไปเป็นวงกว้าง เมื่อมีนักวิชาการที่ศึกษาเรื่องความเท่าเทียมเป็นจำนวนมาก นักวิชาการเหล่านั้นก็ได้มีการบัญญัติศัพท์ขึ้นมาใหม่ โดยที่ต่างคนต่างบัญญัติศัพท์นั้นขึ้นเองและอาจไม่ได้มีการรวบรวมข้อมูลเพื่อมาสร้างเป็นคลังข้อมูลภาษาและนำมาอ้างอิงอย่างเป็นระบบ ทำให้มีนวัตกรรมที่เกิดขึ้นมาใหม่นั้นอาจมีศัพท์บัญญัติหลายคำ เช่น ในกรณีของคำว่า gender mainstreaming พบว่ามีการใช้คำเทียบเคียงภาษาไทยอยู่หลายแบบ ได้แก่ การบูรณาการประเด็นเพศสถานะเข้าสู่กระแสหลัก หรือ การเสริมสร้างความเสมอภาคหญิงชายให้เป็นกระแสหลักการพัฒนา หรือ การส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย เป็นต้น

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงได้ทราบถึงปัญหาของการใช้คำเทียบเคียงภาษาไทยที่ส่งผลต่อการนำไปใช้งานจริงในเชิงนโยบาย กล่าวคือ การเลือกใช้คำว่า “เพศ” เทียบเคียงคำว่า “gender” นั้น ส่งผลให้เกิดความกำกวม เนื่องจากคำว่า “เพศ” ตามความหมายของราชบัณฑิตยสถานหมายถึง “รูปที่แสดงให้รู้ว่าหญิงหรือชาย” (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554) การให้นิยามในลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นความหมายของเพศในเชิงชีววิทยาเพียงเท่านั้น และไม่ได้สะท้อนความหมายในมิติอื่นๆ แต่อย่างใด ขณะที่คำว่า “gender” นั้นหมายถึง บทบาทความเป็นเพศที่ถูกกำหนดและประกอบสร้างจากขนบธรรมเนียม ประเพณี โครงสร้างอำนาจ และกลไกทางสังคมต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อการนิยามตนเองหรืออัตลักษณ์ทางเพศ และการแสดงบทบาททางเพศ หรือตัวตนทางเพศของบุคคล (ชีรา ทองกระจาย, ม.ป.ป., น. 6) นอกจากนี้คำว่า “เพศ” ก็ไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตทางเพศในทางกามารมณ์และความรักความรู้สึก (sexuality) ด้วยเช่นกัน จากประเด็นที่ยกมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความหมายของคำและการเลือกใช้คำต่างๆ มีนัยยะสำคัญอย่างมาก

นอกจากคำสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยยังพบบทความโดย อารยา สุขสม (2561) ซึ่งศึกษาในประเด็นของรัฐธรรมนูญกับความหลากหลายทางเพศ บทความดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแง่ของการเสนอให้มีการบัญญัติศัพท์ต่างๆ เช่น วิธีทางเพศ อัตลักษณ์

ทางเพศ ในรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ครอบคลุมถึงความหลากหลายทางเพศ และเพื่อเป็นรากฐานในการรับรองสิทธิทางกฎหมายของกลุ่มบุคคลเพศหลากหลาย ตลอดจนเป็นช่องทางในการสร้างความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศให้แก่สังคมไทย

ด้วยเหตุนี้ หากมีการจัดทำประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศอย่างเป็นระบบ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งานโดยตรงและผู้สนใจทั่วไป โดยสามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิง ค้นคว้าข้อมูล และถ่ายทอดความหมายจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยได้ ทั้งนี้ ประมวลศัพท์ฉบับนี้ครอบคลุมเนื้อหาใน 2 หมวด คือ กระบวนการสร้างความเท่าเทียมทางเพศ และ ความเท่าเทียมทางเพศในมิติของการทำงาน โดยนำเสนอศัพท์ทั้งสิ้น 30 คำ แบ่งเป็นศัพท์เชิงนโยบายจำนวน 14 คำ และศัพท์ทั่วไปจำนวน 16 คำ

2.8 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความเท่าเทียม

2.8.1 ความเท่าเทียมและความเสมอภาค

หากกล่าวคำว่า “ความเท่าเทียม” และ “ความเสมอภาค” ขึ้นมา หลายคนอาจคิดว่าคำทั้งสองนี้มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันจนสามารถใช้แทนกันได้ ทว่าความหมายของทั้งสองคำนี้มีความแตกต่างกัน โดย Milken Institute School of Public Health (2020) ได้ให้คำนิยาม “ความเท่าเทียม” (equality) ว่า การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้รับทรัพยากรหรือโอกาสเท่าๆ กัน ขณะที่ “ความเสมอภาค” (equity) จะคำนึงว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่างมีสถานะที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องจัดสรรทรัพยากรหรือโอกาสให้เหมาะสมและเพียงพอ เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่เท่าเทียมกันได้

ในสาขาวิชากฎหมาย เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ (2548) กล่าวว่าเมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งกฎหมายสามารถแยกหลักความเสมอภาคได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ หลักความเสมอภาคทั่วไป (formal equality หรือ de jure equality) และ หลักความเสมอภาคเฉพาะเรื่อง (substantive equality หรือ de facto equality) โดยหลักความเสมอภาคทั่วไปเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลทุกคนที่อาจกล่าวอ้างกับการกระทำใดๆ ของรัฐได้ หากเรื่องนั้นมีได้มีการกำหนดไว้ในหลักความเสมอภาคเฉพาะเรื่อง แต่หากเรื่องใดมีหลักความเสมอภาคเฉพาะเรื่องกำหนดไว้แล้วก็ให้พิจารณาไปตามหลักความเสมอภาคเฉพาะเรื่องนั้น ส่วนหลักความเสมอภาคเฉพาะเรื่อง คือ หลักความเสมอภาคที่ใช้เฉพาะภายในขอบเขตเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะ เช่น หลักความเสมอภาคเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับชายและหญิง เป็นต้น ตัวอย่างของความเสมอภาคทั่วไป ได้แก่ การที่นายจ้างจ่ายค่าตอบแทนที่

เท่ากันให้แก่พนักงานชายและหญิงที่ทำงานแบบเดียวกัน ส่วนตัวอย่างของความเสมอภาคเฉพาะเรื่อง ได้แก่ การที่นายจ้างรับพนักงานชายและหญิง โดยพิจารณาจากความสามารถของตัวบุคคล โดยไม่คำนึงว่าพนักงานเป็นเพศอะไร สมรส มีบุตร หรือตั้งครรภ์หรือไม่

ดวงพร เพชรคง (ม.ป.ป.) กล่าวว่า “ความเสมอภาค” หมายถึง ความเท่าเทียมในสิทธิหน้าที่ และโอกาสทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองซึ่งความแตกต่างทางเพศต้องไม่เป็นเงื่อนไขในการกำหนดสิทธิและโอกาสของบุคคลในสังคม นอกจากนี้ดวงพรได้เสริมว่าความไม่เสมอภาคทางเพศเป็นสาเหตุหนึ่งของความไม่เท่าเทียมและเป็นที่มาของการกระทำความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อทั้ง ทางกาย จิตใจ สังคมของบุคคล ตลอดจนสร้างปัญหาอื่นๆ อีก เช่น การกีดกันโอกาสทางการศึกษา การจ้างงาน ค่าตอบแทน โอกาสในก้าวหน้าในสายอาชีพ การเข้าถึงบริการต่างๆ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ความรุนแรงและการคุกคามทางเพศอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป คือ ความเท่าเทียมและความเสมอภาคอาจแตกต่างกันโดยเนื้อแท้ แต่มีโน้ตที่ทั้งสองต่างก็มีความเชื่อมโยงกัน ดังนั้น ในการสร้างความเท่าเทียมทางโอกาสที่แท้จริงจำเป็นต้องมีความเสมอภาคเพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนมีโอกาสเท่ากันในการเข้าถึง อย่างไรก็ตาม ความระมัดระวังในเรื่องการจัดการกับประเด็นนี้ยังคงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากการให้โอกาสหรือทรัพยากรที่น้อยเกินไปในผู้ที่มีความต้องการมาก และให้มากเกินไปในผู้ที่มีความต้องการน้อย สามารถก่อให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้

2.8.2 การสร้างความเท่าเทียมทางเพศ

นโยบายเกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศเริ่มต้นขึ้นจากพันธกรณีระหว่างประเทศของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all forms of Discrimination Against Woman: CEDAW) จากการประชุมสมัชชาแห่งสหประชาชาติ ซึ่งกำหนดให้รัฐออกแนวทาง นโยบาย และมาตรการเกี่ยวกับการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิง โดยใจความสำคัญของอนุสัญญา คือ มนุษย์ทุกคนมีอิสระและเสมอภาคกัน มีเกียรติและสิทธิโดยไม่มีความแตกต่างกันด้วยเหตุแห่งเพศ ทั้งยังประกันสิทธิอันเท่าเทียมกันในสตรีและบุรุษในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยได้ออกพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 โดยมีใจความสำคัญ คือ ห้ามมิให้องค์กรของรัฐและเอกชน และบุคคลกำหนดนโยบาย

กฎระเบียบ ประกาศ มาตรการ โครงการหรือวิธีปฏิบัติที่มีลักษณะเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ระหว่างเพศ ทั้งนี้ ประเทศไทยได้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ (สทพ.)” ซึ่งมีหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรการ และแผนปฏิบัติงาน เสนอแนะข้อแนะนำต่างๆ ในการปรับปรุงกฎหมาย ตลอดจนศึกษาวิจัยและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติ นอกจากนี้ยังมีการจัด “ตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ (วลพ.)” เพื่อวินิจฉัยคำร้องที่เกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ และ “กองทุนส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ” ด้วยเช่นกัน (ศิรินทิพย์ สุวรรณรัตน์, 2560, น. 1-3) จากการดำเนินงานของรัฐแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ

วิจิต มันทาภรณ์ ผู้เชี่ยวชาญอิสระของสหประชาชาติด้านสิทธิความหลากหลายทางเพศ (อ้างถึงในชีรา ทองกระจ่าย, ม.ป.ป., น. 38) กล่าวว่า การส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศสามารถทำได้ ผ่านการศึกษา โดยรัฐต้องออกนโยบายการศึกษาที่มีการสอดแทรกความรู้ความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศเข้าไปในหลักสูตร ทั้งนี้บุคลากรที่มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ในเรื่องนี้ต้องได้รับการฝึกอบรม เพื่อให้เข้าใจและสามารถถ่ายทอดความรู้ในเรื่องเพศได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้การนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability Development Goals หรือ SDGs) เข้ามาบูรณาการ ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่รัฐสามารถสอดแทรกประเด็นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศเข้าไปในนโยบายและแผนดำเนินงานด้านการพัฒนาประเทศได้

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมีทั้งหมด 17 เป้าหมาย (goal) โดยในหนึ่งเป้าหมายจะมีเป้าหมายย่อยๆ เรียกว่า เป้าประสงค์ (target) ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 169 เป้าประสงค์ และมีตัวชี้วัด (indicator) จำนวน 232 ตัว เพื่อใช้ติดตามความก้าวหน้าในการบรรลุเป้าประสงค์ต่างๆ สำหรับความเท่าเทียมทางเพศเป็นเป้าหมายที่ 5 ของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งว่าด้วยการบรรลุความเท่าเทียมทางเพศ และการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิง เป้าหมายนี้ประกอบด้วยเป้าประสงค์ที่ครอบคลุมถึงประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1) การยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิง (เป้าหมายย่อย 5.1)
- 2) การขจัดความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิง (เป้าหมายย่อย 5.2)
- 3) การขจัดแนวปฏิบัติที่เป็นภัยทุกรูปแบบ (เป้าหมายย่อย 5.3)
- 4) การยอมรับและให้คุณค่าต่อการดูแลและการทำงานบ้านแบบไม่ได้รับค่าจ้าง โดยจัดเตรียมบริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐานและนโยบายการคุ้มครองทางสังคมให้ และ

สนับสนุนความรับผิดชอบร่วมกันภายในครัวเรือนและครอบครัวตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ (เป้าหมายย่อย 5.4)

- 5) การสร้างหลักประกันว่าผู้หญิงมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีโอกาสที่เท่าเทียมในการเป็นผู้นำในทุกๆระดับของการตัดสินใจในทางการเมือง เศรษฐกิจและภาคสาธารณะ (เป้าหมายย่อย 5.5)
- 6) การสร้างหลักประกันว่าผู้หญิงจะสามารถเข้าถึงสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์และสิทธิการเจริญพันธุ์โดยถ้วนหน้า (เป้าหมายย่อย 5.6)
- 7) ดำเนินการปฏิรูปเพื่อให้ผู้หญิงมีสิทธิที่เท่าเทียมในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ รวมทั้ง การเข้าถึงการเป็นเจ้าของและมีสิทธิในที่ดิน และทรัพย์สินในรูปแบบอื่น การบริการทางการเงิน การรับมรดก และทรัพยากรธรรมชาติ ตามกฎหมายของประเทศ (เป้าหมายย่อย 5.A)
- 8) เพิ่มพูนการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเพิ่มบทบาทแก่สตรี (เป้าหมายย่อย 5.B)
- 9) เลือกใช้และเสริมความเข้มแข็งแก่นโยบายที่ดีและกฎระเบียบที่บังคับใช้ได้ เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและการเพิ่มบทบาทแก่ผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคนในทุกๆระดับ (เป้าหมายย่อย 5.C)

อย่างไรก็ตาม ในเชิงนโยบาย เป้าหมายนี้เน้นว่าควรมีการดำเนินการปฏิรูปเพื่อให้ผู้หญิงมีสิทธิที่เท่าเทียมกันในทรัพยากรทางเศรษฐกิจและความเสมอภาคทางเพศด้านอื่นๆ ในทุกระดับ ตลอดจนเพิ่มการใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมผู้หญิงและเด็กหญิงด้วยเช่นกัน

2.8.3 ความเท่าเทียมทางเพศในมิติของการทำงาน

สภาเศรษฐกิจโลกได้เผยแพร่รายงานดัชนีช่องว่างทางเพศ หรือ Global Gender Gap Index Report 2021 ซึ่งเป็นการรวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลจากข้อมูลของปี 2020 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามสถานการณ์ความเท่าเทียมทางเพศทั่วโลก รายงานฉบับดังกล่าวเผยแพร่สถานการณ์ความเท่าเทียมทางเพศของประเทศไทยในปีนี้อาพรรวมความเท่าเทียมของประเทศไทยในมิติต่างๆ นั้นยกกระดับดีขึ้น เว้นแต่ความเท่าเทียมในมิติของอำนาจทางการเมือง ซึ่งปรับตัวลดลงจากระดับ 0.086 (World Economic Forum, 2020, p. 26) มาอยู่ที่ระดับ 0.084 (World

Economic Forum, 2021, p. 30) ทำให้อันดับความเท่าเทียมทางเพศของประเทศไทยในปี 2020 อยู่ที่อันดับ 80 โดยตกมากจากอันดับที่ 75 ในปี 2019

เมื่อพิจารณาประเด็นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศในมิติของการทำงาน รายงาน Women in Business Report 2020 ของ Grant Thornton เผยว่า ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรธุรกิจไทยที่เป็นผู้หญิงมีสัดส่วน 32% ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของระดับโลกซึ่งอยู่ที่ 27% และของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก 26% ตัวเลขที่ปรากฏในรายงานยังสอดคล้องกับข้อมูลเดือนธันวาคม 2563 ที่ระบุว่า จำนวนกรรมการของบริษัทจดทะเบียนที่เป็นผู้หญิง มี 2,167 คน จาก 10,948 คน หรือคิดเป็น 20% ของกรรมการทั้งหมด และบริษัทจดทะเบียนที่มีผู้บริหารสูงสุดหรือ CEO ผู้หญิง มีจำนวน 104 แห่ง แบ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนใน SET 78 แห่ง และในตลาด mai 26 แห่ง คิดเป็น 14% ของจำนวนบริษัททั้งหมดในตลาดทุน (มติชนออนไลน์, 2564)

แม้ว่าตัวเลขจากรายงานดังกล่าวจะแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยให้การยอมรับบทบาทของผู้หญิงในระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ย แต่อุปสรรคที่ผู้หญิงต้องเผชิญในการก้าวขึ้นไปเป็นผู้บริหารระดับสูงยังคงปรากฏให้เห็น ซึ่งอุปสรรคเหล่านั้นส่วนหนึ่งมาจากภาพเหมารวมทางเพศ (gender stereotype) กล่าวคือ ความเชื่อที่ว่าสมาชิกในกลุ่มสังคมหนึ่งๆ ต้องมีลักษณะ นิสัย พฤติกรรมอย่างไร โดยความเชื่อดังกล่าวอาจเป็นหรือไม่เป็นความจริงก็ได้ ซึ่งความเชื่อในลักษณะนี้ก่อให้เกิดปัญหาตามมา ตัวอย่างเช่น กรณีการศึกษาทัศนคติของผู้ได้บังคับบัญชาต่อผู้บังคับบัญชาที่เป็นสตรี (พีรญาณ์ บุญญสกลิตย์ และ พัชสิริ ชมภูคำ, 2553) แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายต้องการผู้บังคับบัญชาที่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งเป็นผลจากความคิดแบบเหมารวมต่ออุปนิสัยบางประการที่ไม่น่าพึงพอใจของเพศหญิง

นอกจากรายงานการศึกษาเรื่องความเท่าเทียมของผู้หญิงในมิติของการทำงานในประเทศไทยแล้ว ยังมีรายงานการศึกษาจากต่างประเทศหลายชิ้นที่ชี้ให้เห็นว่าผู้หญิงในหลายประเทศต่างก็ประสบปัญหาจากภาพเหมารวมทางเพศเช่นกัน ดังจะแสดงให้เห็นผ่านความสัมพันธ์ของศัพท์ที่ปรากฏในภาคผนวก ค บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น

บทที่ 3

การสร้างคลังข้อมูลภาษาและการดึงศัพท์

บทนี้จะกล่าวถึงความหมายของคลังข้อมูลภาษา พัฒนาการของคลังข้อมูลภาษา คลังข้อมูลภาษากับการจัดทำประมวลศัพท์ เกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลเข้าคลังข้อมูล การจัดทำคลังข้อมูล การดึงศัพท์จากคลังข้อมูลภาษา และหลักในการดึงศัพท์เฉพาะสาขาวิชา

3.1 ความหมายของคลังข้อมูลภาษา

คลังข้อมูลภาษา (corpus) หมายถึง ชุดข้อมูลภาษาที่ถูกเลือกและจัดเรียงตามเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์ เพื่อใช้เป็นตัวอย่าง (Sinclair, 1994 อ้างถึงใน Pearson, Pearson, 1998, น. 42) หรือเป็นตัวแทนของภาษานั้นๆ (Francis, 1994 อ้างถึงใน Pearson, 1998, p. 42) ขณะที่ Atkins, Clear และ Ostler (1992, อ้างถึงใน Pearson, 1998, p. 42) ให้นิยามคลังข้อมูลภาษาว่าเป็นส่วนหนึ่ง (subset) ของคลังข้อความอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Text Library: ETL) ซึ่งสร้างขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนและสร้างเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ

วิโรจน์ อรุณมานะกุล (2553, น. 1) กล่าวว่า คลังข้อมูลภาษา หมายถึง ข้อมูลภาษาเขียนหรือภาษาพูดที่เป็นภาษาที่ใช้จริงซึ่งถูกรวบรวมขึ้นมาในปริมาณที่มากเพียงพอตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่กำหนดขึ้น เพื่อนำคลังข้อมูลนั้นมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษา

หน้าที่ของคลังข้อมูลอ้างอิงทั่วไป คือ ให้ข้อมูลที่ครอบคลุมเกี่ยวกับภาษา และต้องมีขนาดใหญ่พอที่จะแสดงถึงความหลากหลายของภาษาที่เกี่ยวข้องและคำศัพท์เฉพาะได้ เพื่อให้สามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิงทางภาษาที่น่าเชื่อถือได้ (Sinclair, 1994 อ้างถึงใน Pearson, 1998, p. 44)

คลังข้อมูลภาษามีประโยชน์หลายด้าน เช่น ด้านการเรียนการสอน โดยเป็นแหล่งเรียนรู้การใช้ภาษาที่เกิดขึ้นจริง ด้านการจัดทำพจนานุกรมและประมวลศัพท์เฉพาะสาขา โดยเป็นแหล่งทรัพยากรที่ผู้จัดทำสามารถสืบค้นความหมายจากข้อมูลจริง และนำมาใช้ในการเขียนคำนิยามศัพท์ได้ สำหรับในด้านการแปล คลังข้อมูลภาษาช่วยให้ผู้แปลโดยเฉพาะผู้ที่แปลจากภาษาแม่มาเป็นภาษาอื่นสามารถเลือกใช้ศัพท์หรือสำนวนให้สอดคล้องกับรูปแบบภาษาที่ผู้พูดภาษาแม่ใช้ เนื่องจากข้อมูลที่คัดเลือกมาจากภาษาที่เกิดขึ้นจริง ในด้านการประมวลศัพท์ คลังข้อมูลภาษาเป็นแหล่งข้อมูลศัพท์ซึ่ง

เป็นตัวแทนของมโนทัศน์ในเรื่องหนึ่งๆ ผู้จัดทำประมวลศัพท์ต้องคัดเลือกข้อมูลที่เป็นตัวแทนของเรื่องนั้น และต้องครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้ประมวลศัพท์ที่มีคุณภาพและใช้ได้จริง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า คลังข้อมูลภาษา หมายถึง การคัดเลือกและรวบรวมข้อมูลภาษาที่ใช้งานจริงไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียน ซึ่งเป็นตัวแทนของมโนทัศน์ในเรื่องหนึ่งๆ โดยอาศัยเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์ในการคัดเลือกและรวบรวมข้อมูล

3.2 พัฒนาการของคลังข้อมูลภาษา

ก่อนที่จะมีการใช้คอมพิวเตอร์กันอย่างแพร่หลาย เริ่มมีการนำคลังข้อมูลมาใช้ประโยชน์ตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1920 อเมริกาและยุโรปได้มีการนับความถี่ของคำที่ใช้ในภาษาอังกฤษเพื่อช่วยในการจัดหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษ โดยในปี 1921 Thorndike ได้รวบรวมข้อมูลภาษาอังกฤษขนาด 4.5 ล้านคำ เพื่อสร้างความถี่ของศัพท์ ซึ่งคลังข้อมูลภาษานี้ได้นำไปใช้ในการเตรียมเนื้อหาการสอนให้นักเรียน ต่อมา ในปี 1944 Thorndike และ Lorge ร่วมกันสร้างคลังข้อมูลขนาด 18 ล้านคำ ซึ่งในเวลาต่อมาผลงานชิ้นนี้มีผลอย่างมากต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศต่างๆ ทั่วโลก นอกจากนี้ คลังข้อมูลยังเป็นประโยชน์ในงานด้านต่างๆ ที่ต้องอาศัยข้อมูลจากการใช้ภาษาจริง เช่น มีการนำจดหมายที่บุคคลต่างๆ เขียนถึงรัฐบาลอเมริกามาเป็นข้อมูลในการเขียนตำราไวยากรณ์ ทั้งยังมีการใช้บทสนทนาทางโทรศัพท์ขนาด 250,000 คำมาเป็นข้อมูลในการเขียนหนังสือชื่อ *The Structure of English* อีกด้วย

คลังข้อมูลยังถูกนำมาใช้ในการทำพจนานุกรมและการศึกษาภาษาถิ่น เช่น พจนานุกรม *Oxford English Dictionary* ซึ่งเป็นผลงานที่ได้มาจากการศึกษาข้อมูลภาษาจริงอย่างต่อเนื่องกว่า 71 ปี โดยคลังข้อมูลนี้มีประกอบด้วยประโยคอ้างอิง 5 ล้านประโยค หรือกว่า 50 ล้านคำ เพื่อใช้สำหรับประกอบการเขียนอธิบายคำศัพท์ 414,825 ศัพท์ และพจนานุกรม *Webster New International Dictionary* โดยในพจนานุกรมเล่มนี้มีประโยคอ้างอิงกว่า 10 ล้านประโยค และถือเป็นพจนานุกรมฉบับสุดท้ายที่ใช้คลังข้อมูลภาษาที่ไม่ได้จัดเก็บด้วยคอมพิวเตอร์

ภายหลังเมื่อมีการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้จัดเก็บคลังข้อมูลภาษา ทำให้การค้นหาคำและการนับความถี่คำสะดวก รวดเร็ว และมีความแม่นยำมากขึ้น ในระยะแรกคลังข้อมูลภาษามีขนาดประมาณ 1 ล้านคำ นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 เป็นต้นมา มาตรฐานของขนาดคลังข้อมูลภาษานั้นอยู่ที่

ประมาณ 100 ล้านคำ เพื่อให้มีปริมาณข้อมูลมากพอในการวิเคราะห์ (วีโรจน์ อรุณมานะกุล, 2553, น. 11-12)

3.3 คลังข้อมูลภาษากับการจัดทำประมวลศัพท์

เมื่อพิจารณาจากแนวทางและกระบวนการทำประมวลศัพท์แล้วกล่าวได้ว่า การจัดทำประมวลศัพท์นั้นไม่อาจเกิดขึ้นได้หากปราศจากคลังข้อมูลภาษา เนื่องจากการประมวลศัพท์ต้องอาศัยคลังข้อมูลภาษาซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลการใช้ภาษาที่เกิดขึ้นจริงเพื่อคัดเลือกศัพท์ที่แสดงถึงโน้ตศัพท์ต่างๆ และสืบค้นข้อมูลที่อธิบายโน้ตศัพท์นั้น การดึงศัพท์และสืบค้นข้อมูลต้องใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า Concordance Program ในการแสดงค่าสถิติและบริบทของคำ จะเห็นได้ว่าคลังข้อมูลภาษา มีความสำคัญต่อการจัดทำประมวลศัพท์อย่างมาก และจำเป็นต้องมีการกำหนดประเภทคลังข้อมูล ตลอดจนเกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการจัดทำประมวลศัพท์

วีโรจน์ อรุณมานะกุล (2553, น. 21-23) แบ่งประเภทของคลังข้อมูลภาษาจำแนกตามเกณฑ์ต่างๆ ได้ ดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์การใช้งาน แบ่งได้เป็น คลังข้อมูลภาษาแบบทั่วไป (general corpora) คลังข้อมูลประเภทนี้มีลักษณะเป็นคลังข้อมูลแบบสมดุล (balance corpus) คือ มีการเก็บข้อมูลภาษาอย่างมีระบบ โดยกำหนดสัดส่วนที่แน่นอนในการใช้แหล่งข้อมูลแต่ละแหล่ง และคลังข้อมูลภาษาเฉพาะทาง (specialized corpora) คลังข้อมูลประเภทนี้สร้างขึ้นเพื่อศึกษาภาษาเฉพาะทาง โดยผู้จัดทำจะคัดเลือกและรวบรวมข้อมูลภาษาที่ต้องการศึกษาโดยเฉพาะ
- 2) ลักษณะของข้อมูล แบ่งได้เป็น คลังข้อมูลภาษาเขียน (written corpora) และคลังข้อมูลภาษาพูด (spoken corpora) คลังข้อมูลภาษาส่วนมากเป็นคลังข้อมูลภาษาเขียน เนื่องจากสามารถสร้างได้ง่ายกว่าคลังข้อมูลภาษาพูดซึ่งต้องมีการถอดบทสนทนาและใส่ข้อมูลทางสัทลักษณะต่างๆ
- 3) รูปแบบการจัดเก็บข้อมูล แบ่งได้เป็น คลังข้อมูลที่เก็บเฉพาะตัวบทหรือข้อความ (plain text) คลังข้อมูลประเภทนี้จะเก็บเฉพาะสัญลักษณ์ที่แทนตัวอักษรในภาษาเท่านั้น จะไม่มีสัญลักษณ์พิเศษอื่นๆ ที่ใช้บอกรูปแบบ (format) และคลังข้อมูลที่เก็บข้อความที่มีการกำกับข้อมูลอื่น (annotated text) คลังข้อมูลประเภทนี้มีการใส่แท็กกำกับส่วนต่างๆ ในข้อความนั้น เช่น ข้อมูลหมวดคำ ขอบเขตประโยค

- 4) จำนวนภาษา แบ่งได้เป็น คลังข้อมูลภาษาเดียว (monolingual corpora) และ คลังข้อมูลหลายภาษา (multilingual corpora) คลังข้อมูลหลายภาษาอาจหมายถึง คลังข้อมูลภาษาที่มีโครงสร้างแบบเดียวกัน และเลือกเก็บตัวบทต่างๆ ในหลายภาษา เพื่อใช้ศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษา คลังข้อมูลประเภทนี้จะเรียกว่า คลังข้อมูลภาษาเทียบ (comparable corpora) ส่วนคลังข้อมูลหลายภาษาที่เก็บเทียบระหว่างตัวบทภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลนั้นเรียกว่า คลังข้อมูลเทียบบท (parallel corpora) มีไว้เพื่อใช้ศึกษาด้านภาษาศาสตร์การแปล

คลังข้อมูลภาษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นคลังข้อมูลภาษาเดียว มีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบไฟล์ข้อความ (plain text) สกุลไฟล์ .txt โดยใช้ <https://boilerpipe-web.appspot.com/> และโปรแกรม Notepad เข้ามาช่วยในการจัดเก็บไฟล์ เพื่อนำมาประมวลด้วยโปรแกรม AntConc ซึ่งเป็นโปรแกรมคอนคอร์แดนซ์ (concordance) ที่ใช้ในการวิเคราะห์คลังข้อมูลภาษาและดึงศัพท์เฉพาะตามขั้นตอนการศึกษาวิจัยประมวลศัพท์

3.4 เกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลเข้าคลังข้อมูลภาษา

Cabré and Sager (1999, p. 134) เสนอเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อมูลเพื่อสร้างคลังข้อมูลภาษาที่น่าเชื่อถือดังต่อไปนี้

- 1) ต้องเป็นตัวแทนของข้อมูลในสาขาวิชานั้นๆ หากเป็นไปได้ควรเขียนโดยผู้เชี่ยวชาญ
- 2) ต้องสมบูรณ์และครอบคลุมเนื้อหาทุกด้านที่ทำประมวลศัพท์
- 3) ต้องทันสมัย เพื่อให้ชุดศัพท์ที่ได้มานั้นนำมาใช้ได้จริง
- 4) ต้องเป็นเอกสารต้นฉบับที่เขียนด้วยภาษาเดียว

Pearson (1998, pp. 35-40) กล่าวว่า สถานการณ์การสื่อสารของตัวบทที่นำมาใช้เป็นข้อมูลในคลังข้อมูลภาษาสามารถแบ่งได้ 4 ประเภท ได้แก่

- 1) การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้เชี่ยวชาญ (Expert-expert communication) เป็นสถานการณ์การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และความคุ้นเคยในสาขาวิชานั้นๆ อย่างดี ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากสถานการณ์การสื่อสารประเภทนี้จะมีศัพท์เฉพาะทางปนอยู่มาก โดยทั่วไปมักไม่มีคำอธิบายหรือนิยาม เนื่องจากผู้ส่งสารและผู้รับสารมีความรู้ในเนื้อหาเท่าๆ กัน กล่าวได้ว่าสถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่มีโอกาสในการพบศัพท์

เฉพาะมากที่สุด ตัวอย่างของสถานการณ์ประเภทนี้ ได้แก่ รายงานการวิจัย เอกสารทางวิชาการ เอกสารกฎหมาย เป็นต้น

- 2) การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้ที่อยู่ในแวดวงเดียวกัน (Expert to initiates communication) เป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้รับสารมีความรู้ในเรื่องนั้นอยู่ระดับหนึ่ง แต่ไม่มากเท่ากับผู้ส่งสารซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ผู้ส่งสารจะใช้ศัพท์เฉพาะทางและคำอธิบายศัพท์ด้วยภาษาทั่วไปแก่ผู้รับสาร ข้อมูลที่ได้จากสถานการณ์การสื่อสารประเภทนี้จะมีศัพท์ปรากฏอยู่ แต่ไม่มากเท่าประเภทแรก ตัวอย่างของสถานการณ์ประเภทนี้ ได้แก่ เอกสารประกอบการเรียนซึ่งเขียนโดยผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ โดยมีกลุ่มผู้อ่านเป้าหมายเป็นผู้ที่ต้องการศึกษาความรู้ในสาขาวิชาดังกล่าว
- 3) การสื่อสารระหว่างผู้มีความรู้เทียบเคียงได้กับผู้เชี่ยวชาญกับผู้ที่ไม่ได้อยู่ในแวดวงเดียวกัน (Relative expert to the uninitiated communication) เป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้ส่งสารมีความรู้ระดับหนึ่งในสาขาวิชานั้น แต่ไม่ได้มีเท่ากับระดับผู้เชี่ยวชาญ ขณะที่ผู้รับสารเป็นบุคคลทั่วไปที่ไม่มีความรู้ในสาขาวิชานั้นเลย ดังนั้นภาษาที่ใช้ในการสื่อสารจึงเป็นภาษาทั่วไป ทำให้ศัพท์เฉพาะทางปรากฏน้อยกว่าสถานการณ์การสื่อสารประเภทที่ 1 และ 2 หากมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ศัพท์ ผู้ส่งสารจะใช้อธิบายศัพท์ร่วมด้วย ความแตกต่างของสถานการณ์ประเภทนี้กับสถานการณ์ที่กล่าวไปก่อนหน้านี้ คือ ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่จำเป็นต้องเข้าใจความหมายศัพท์นั้นอย่างลึกซึ้งก็ได้ トラบที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารยังสามารถเข้าใจสาระสำคัญของเรื่องที่กำลังสื่อสารได้ด้วย ตัวอย่างของสถานการณ์ประเภทนี้ ได้แก่ บทความวิชาการในวารสารวิทยาศาสตร์
- 4) การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (Teacher-pupil communication) เป็นสถานการณ์การสื่อสารที่ผู้ส่งสารมีระดับความเชี่ยวชาญและความรู้ต่างจากผู้รับสารมาก โดยผู้รับสารนั้นเป็นผู้ที่ไม่มีความรู้เฉพาะทางในสาขาวิชานั้นเลย แต่มีความจำเป็นต้องเรียนรู้สาขาวิชาดังกล่าวเพื่อจุดประสงค์ด้านการศึกษาหรือการประกอบอาชีพ ดังนั้นในการสื่อสารประเภทนี้ผู้ส่งสารจำเป็นต้องใช้ศัพท์เฉพาะคู่ไปกับคำอธิบายในภาษาทั่วไป เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจเนื้อหา ข้อมูลจากการสื่อสารประเภทนี้จะมีศัพท์ปรากฏอยู่ถึงแม้จะน้อยกว่าสถานการณ์ที่ 2 แต่มากกว่าสถานการณ์ที่ 3 ตัวอย่างของสถานการณ์ประเภทนี้ ได้แก่ ตำราเรียนและคู่มือการใช้งาน

Pearson (1998) กล่าวว่าสถานการณ์ที่เหมาะสมสำหรับการสร้างคำข้อมูลภาษานั้น ได้แก่ การสื่อสารประเภทที่ 1, 2 และ 4 เนื่องจากผู้ส่งสารเป็นผู้เชี่ยวชาญที่เข้าใจความหมายศัพท์เฉพาะ และสามารถสื่อสารกับผู้รับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ศัพท์เฉพาะทางที่ใช้มีมาตรฐาน ทั้งยังมีการให้คำอธิบายเกี่ยวกับศัพท์เฉพาะเพื่อความเข้าใจของผู้รับสารด้วย

ในการจัดทำประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศฉบับนี้ ผู้วิจัยเลือกแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสร้างคลังข้อมูลภาษาโดยใช้เกณฑ์เรื่องสถานการณ์การสื่อสารของ Pearson ทั้ง 4 สถานการณ์ ได้แก่ 1. สถานการณ์การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้เชี่ยวชาญ (Expert-expert communication) 2. สถานการณ์การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้ที่อยู่ในแวดวงเดียวกัน (Expert to initiates communication) 3. สถานการณ์การสื่อสารระหว่างผู้มีความรู้เทียบเคียงได้กับผู้เชี่ยวชาญกับผู้ที่ไม่ได้อยู่ในแวดวงเดียวกัน (Relative expert to the uninitiated communication) และ 4. สถานการณ์การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (Teacher-pupil communication) ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะให้ความสำคัญกับสถานการณ์การสื่อสารประเภทที่ 1 2 และ 4 เป็นหลัก เนื่องจากเป็นศัพท์ที่ปรากฏศัพท์เฉพาะทาง ความหมาย และบริบทการใช้งาน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในขั้นตอนการดึงศัพท์และการให้คำนิยามศัพท์ต่อไปได้

3.5 การจัดทำคลังข้อมูลภาษา

Pearson (1998, pp. 58-62) เสนอเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในการจัดทำคลังข้อมูลภาษาดังต่อไปนี้

1) ขนาดของคลังข้อมูล (size)

ในการจัดทำคลังข้อมูลภาษานั้น ไม่มีการกำหนดขนาดของคลังข้อมูลว่าควรมีจำนวนคำเท่าใด ตราบที่คลังข้อมูลนั้นมีปริมาณข้อมูลเพียงพอและสามารถเป็นตัวแทนของสาขาวิชาที่ต้องการจะศึกษาได้

2) ตัวบทที่เป็นงานเขียน (written text)

ตัวบทที่นำมาใช้ในการจัดทำคลังข้อมูลภาษาต้องเป็นงานเขียนฉบับเต็ม (full text) ในกรณีที่รวบรวมข้อมูลมาจากหนังสือที่มีผู้แต่งคนเดียว ควรรวบรวมข้อมูลจากหนังสือทั้งเล่ม หากเลือกงานวิจัยมาใช้ ก็ควรเก็บข้อมูลจากงานทั้งชิ้นเช่นกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลศัพท์หรือคำนิยามศัพท์ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

3) ตัวบทที่ได้รับการตีพิมพ์ (Published)

ตัวบทที่นำมาใช้ในการจัดทำคลังข้อมูลภาษาต้องได้รับการตีพิมพ์ซ้ำเพื่อเผยแพร่ และได้จดทะเบียนลิขสิทธิ์หรือบันทึกกับหน่วยงาน เนื่องจากสถานะของตัวบทที่ได้รับการตีพิมพ์ประกอบด้วยปัจจัยอื่น เช่น สถานะของผู้แต่ง นั้นมีความน่าเชื่อถือพอที่จะเป็นแหล่งข้อมูลนิยามศัพท์ ตัวอย่างของตัวบทที่ได้รับการตีพิมพ์ เช่น หนังสือ รายงาน คู่มือ เป็นต้น

4) ที่มาของตัวบท (text origin)

ตัวบทอาจเป็นตัวบทเดียวจากผู้แต่งเพียงคนเดียวหรือเป็นตัวบทผสมจากคณะผู้แต่ง ซึ่งผลงานในแต่ละส่วนนั้นไม่ได้บ่งชี้ถึงผู้แต่งคนใดคนหนึ่ง ดังนั้น อาจมีกรณีที่สถาบันผลิตตัวบทขึ้นเองเพื่อให้ผลงานมีมาตรฐาน ที่มาของตัวบทนั้นมีความสำคัญในการบ่งชี้ว่าผู้แต่งหรือคณะผู้จัดทำตัวบทมีความน่าเชื่อถือเพียงพอหรือไม่ ซึ่งความน่าเชื่อถือของผู้แต่งจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วย

5) องค์ประกอบของตัวบท (constitution)

ตัวบทอาจเป็นตัวบทเดี่ยว (single text) หรือตัวบทผสม (composite text) ในกรณีที่ตัวบทแต่งโดยผู้แต่งเพียงคนเดียว ให้ถือว่าตัวบทนั้นเป็นตัวบทเดี่ยวและต้องเก็บเข้าคลังข้อมูลภาษาทั้งตัวบท (full text) ในกรณีที่ตัวบทแบ่งออกเป็นหลายส่วนและแต่ละส่วนแต่งโดยผู้แต่งคนละคน ให้ถือว่าตัวบทในแต่ละส่วนนั้นเป็นตัวบทฉบับเต็ม และตัวบทที่รวมตัวบทต่างๆ เข้าด้วยกันนั้นเป็นตัวบทผสม ตัวอย่างของตัวบทผสมได้แก่ หนังสือพิมพ์ หนังสือรวมบทความ หนังสือเรียน เป็นต้น

6) ผู้แต่ง (author)

ผู้แต่งต้องเป็นบุคคลหรือสถาบันที่ได้รับการยอมรับในสาขาวิชานั้นๆ ว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่เขียน เนื่องจากความน่าเชื่อถือของผู้แต่งส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของตัวบท

7) ความเป็นข้อเท็จจริง (factuality)

ตัวบทต้องเป็นข้อเท็จจริง แม้การพิจารณาว่าตัวบทเป็นข้อเท็จจริงหรือไม่อาจเป็นไปได้ยาก แต่หากพิจารณาร่วมกับเกณฑ์อื่นๆ เช่น ผู้แต่ง จุดประสงค์ ผู้อ่าน และสถานการณ์การสื่อสารแล้ว ก็อาจช่วยให้แยกแยะข้อมูลที่เป็นจริงได้

8) ความรู้เฉพาะทาง (technicality)

ตัวบทอาจเขียนในเชิงเฉพาะทางซึ่งผู้เชี่ยวชาญเขียนให้ผู้เชี่ยวชาญด้วยกันอ่าน หรือ กึ่งเฉพาะทางซึ่งผู้เชี่ยวชาญเขียนให้กลุ่มผู้อ่านเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

9) ผู้อ่านเป้าหมาย (audience)

ผู้อ่านเป้าหมายอาจมีความเชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ เท่ากับผู้แต่ง หรือมีความรู้ความเชี่ยวชาญน้อยกว่าผู้แต่ง แต่สนใจหรือต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับสาขาวิชานั้นๆ มากขึ้นก็ได้

10) วัตถุประสงค์ (intended outcome)

ตัวบทอาจมีวัตถุประสงค์ต่างๆ กัน เช่น วัตถุประสงค์ในเชิงให้ข้อมูล เชิงการเรียน การสอน หรือเชิงกำหนดมาตรฐานอ้างอิงและนิยามศัพท์ในสาขาวิชานั้นๆ

11) สถานการณ์ (setting)

ตัวบทควรสอดคล้องกับสถานการณ์การสื่อสารอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์การสื่อสาร 3 ประเภท ได้แก่ การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้เชี่ยวชาญ การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้ที่อยู่ในแวดวงเดียวกัน และการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

12) หัวข้อ (topic)

ในการสร้างคลังข้อมูลภาษานั้น หัวข้อต้องสอดคล้องกับขอบเขตการค้นคว้าที่กำหนดไว้ โดยสามารถใช้หัวข้อสืบค้นที่หลากหลายได้แต่ต้องอยู่ในขอบเขตของเรื่องที่กำหนดไว้ การระบุหัวข้อของตัวบทจะช่วยตัดเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป ซึ่งจะช่วยลดระยะเวลาในการดึงศัพท์

นอกจากเกณฑ์เกี่ยวกับเอกสารตัวบทที่ใช้ประกอบในการออกแบบคลังข้อมูลภาษาแล้ว จำเป็นต้องพิจารณาเอกสารอื่นๆ ที่ใช้ในกระบวนการจัดทำประมวลศัพท์ด้วยเช่นกัน โดย Cabré and Sager (1999, pp. 116-129) ได้แบ่งประเภทของเอกสารที่จำเป็นในการจัดทำประมวลศัพท์ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 1) เอกสารอ้างอิง (reference material) เป็นเอกสารสำหรับใช้ค้นคว้าข้อมูลเชิงทฤษฎี ระเบียบวิธี แนวปฏิบัติ และบรรณานุกรมของสาขาวิชาที่ต้องการศึกษา เอกสารอ้างอิง แบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่

- 1.1) เอกสารเกี่ยวกับเอกสารอ้างอิง (documents on documentation) เป็นเอกสารที่สืบค้นมาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น บรรณานุกรม ฐานข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา
- 1.2) เอกสารเกี่ยวกับความรู้เฉพาะสาขาวิชา (documents on the special subject field) เป็นเอกสารสำหรับค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดทำประมวลศัพท์ ความรู้เฉพาะสาขาวิชา และความรู้ภาษาศาสตร์ เช่น วารสารเฉพาะทาง
- 1.3) เอกสารเกี่ยวกับศัพท์ (documents on term) เป็นเอกสารที่ใช้ยืนยันการมีอยู่ ความหมาย การใช้งาน และปริมาณการรวบรวมของศัพท์นั้นในเฉพาะสาขาวิชา เช่น พจนานุกรมทั่วไป พจนานุกรมเฉพาะทาง ดัชนีศัพท์
- 1.4) เอกสารเกี่ยวกับวิธีการวิจัยและการนำเสนอผลงาน (documents on the research method and presentation in work) เป็นเอกสารที่กำหนดมาตรฐานการจัดทำประมวลศัพท์ เช่น คู่มือการจัดทำประมวลศัพท์
- 2) เอกสารเฉพาะสาขาสำหรับการจัดทำประมวลศัพท์ (special material for terminographic work) เป็นเอกสารที่เป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนที่เกี่ยวกับสาขาวิชาที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูล ซึ่งจะต้องมีศัพท์เฉพาะที่ผู้เชี่ยวชาญใช้ปรากฏอยู่ โดยเอกสารที่ดีจะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้
- 2.1) เป็นตัวแทนของสาขาวิชา และมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ตลอดจนครอบคลุมขอบเขตหัวข้อที่ศึกษา
- 2.2) เป็นข้อมูลที่ทันสมัย มีศัพท์ที่ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขายังใช้อยู่ในปัจจุบัน
- 2.3) เป็นข้อมูลที่มีรายละเอียดชัดเจน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดึงข้อมูลที่ต้องการออกมาใช้
- 3) เอกสารสนับสนุน (support material) คือ เอกสารที่ใช้บันทึกข้อมูลระหว่างการทำประมวลศัพท์ แบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่
- 3.1) บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น (extraction record) คือ บันทึกเกี่ยวกับศัพท์และข้อมูลที่ได้จากคลังข้อมูลภาษา โดยประกอบด้วย ศัพท์ (entry) ประเภทไวยากรณ์ (grammatical category) หมวดเรื่อง (subject field) คำนิยาม (definition) บริบทที่ศัพท์ปรากฏ (context) และแหล่งที่มาของข้อมูล (reference)

- 3.2) บันทึกข้อมูลศัพท์ (terminological record) คือ บันทึกที่ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับศัพท์ ซึ่งรูปแบบการบันทึกอาจต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำและการใช้งาน มักประกอบด้วย ศัพท์ (entry) ประเภทไวยากรณ์ (grammatical category) หมวดเรื่อง (subject field) คำนิยาม (definition) บริบทที่ศัพท์ปรากฏ (context) แหล่งที่มาของศัพท์ (source of term) คำเทียบเคียง (cross-reference to synonymous term)
- 3.3) บันทึกข้อมูลแบบตัวแทน (correspondence record) คือ บันทึกข้อมูลที่ใช้ในการจัดทำประมวลศัพท์แบบสองภาษาหรือหลายภาษา โดยบันทึกแยกแต่ละภาษาเพื่อนำมาใช้เทียบข้อมูลที่เกี่ยวข้องถึงมโนทัศน์เดียวกันที่บันทึกในภาษาต่างๆ
- 3.4) บันทึกข้อมูลศัพท์แบบซักถาม (query record) คือ บันทึกข้อมูลที่ใช้ในการทำประมวลศัพท์แบบเฉพาะกิจ (ad-hoc) ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับคำถามและคำตอบที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

สำหรับประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ ผู้วิจัยใช้คลังข้อมูลภาษาเฉพาะทางโดยเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเท่าเทียมทางเพศ ลักษณะข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลภาษาเขียนซึ่งรวบรวมจากหนังสือ งานวิจัย บทความ กฎหมาย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคลังข้อมูลภาษาที่สร้างขึ้นนั้นจะเป็นภาษาอังกฤษ สำหรับเอกสารสนับสนุนที่ใช้ในการจัดทำประมวลศัพท์ฉบับนี้ คือ บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น และ บันทึกข้อมูลศัพท์ ซึ่งจะกล่าวต่อไปในบทที่ 5

3.6 การจัดทำคลังข้อมูลภาษาเพื่อใช้ในการประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ

ในการจัดทำคลังข้อมูลภาษาเพื่อใช้ในการประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ ผู้วิจัยสืบค้นข้อมูลโดยใช้แหล่งค้นคว้าทางออนไลน์จากเว็บไซต์ของสำนักงานวิทยทรัพยากรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (<https://www.car.chula.ac.th/>) เว็บไซต์ Google Scholar (<https://scholar.google.com/>) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลบนระบบเครือข่ายที่นำไปสู่เว็บไซต์ที่เป็นแหล่งรวมข้อมูลและทรัพยากรทางวิชาการ เช่น เว็บไซต์ JSTOR (<https://www.jstor.org/>) เว็บไซต์ ReserachGate (<https://www.researchgate.net/>) เว็บไซต์ Academia (<https://www.academia.edu/>) เว็บไซต์ EBCOhost เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสืบค้นข้อมูลจากองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ที่ดูแลเรื่องความเท่าเทียมอีกด้วย เช่น United Nations Development Programme (UNDP), Council of Europe, Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR) เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยยังได้เลือกนำบทความบางส่วนที่ปรากฏในเว็บไซด์นิตยสารเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในคลังข้อมูลภาษาด้วย เพื่อให้คลังข้อมูลภาษาสามารถ

สะท้อนการใช้งานศัพท์ในบริบทที่หลากหลาย ตัวอย่างเว็บไซต์นิตยสาร ได้แก่ นิตยสาร Forbes (<https://www.forbes.com/>) นิตยสาร Business Insider (<https://www.businessinsider.com/>) เป็นต้น

ขั้นตอนต่อมาผู้วิจัยสืบค้นแหล่งทรัพยากรข้างต้น โดยค้นคว้าจากคำตั้งต้นที่ผู้วิจัยประเมินแล้วว่า เป็นศัพท์เฉพาะทาง ได้แก่ gender equality, glass ceiling และ gender mainstreaming พร้อมกับค้นคว้าคำว่า law, process และ workplace ร่วมด้วย เพื่อให้ผลการสืบค้นแสดงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ คำที่ผู้วิจัยเลือกใช้เป็นคำตั้งต้นในการค้นหาเป็นคำที่ผู้วิจัยคาดว่าเป็นศัพท์เฉพาะ เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับประเด็นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศมาก่อนหน้านี้และพบอภิธานศัพท์ (glossary) ของคำดังกล่าวปรากฏในเอกสารหลายฉบับ

คลังข้อมูลภาษาที่สร้างขึ้นเพื่อการประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศรวบรวมมาจาก รายงาน งานวิจัย คู่มือ และบทความ โดยจัดเก็บในรูปแบบข้อความ (plain text) และมีขนาดคลังข้อมูลจำนวน 1,004,928 คำ จากแหล่งข้อมูลทั้งสิ้น 100 แหล่ง รายละเอียดข้อมูลในคลังข้อมูลภาษามีดังต่อไปนี้

- 1) ตัวบทที่มาจากสถานการณ์การสื่อสารประเภทที่ 1 หรือ การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญ กับผู้เชี่ยวชาญ มีจำนวน 46 ตัวบท 768,116 คำ คิดเป็น 76.4% ของคลังข้อมูลภาษา ประกอบด้วย บทความ รายงาน งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เช่น
 - งานวิจัยเรื่อง Gender Mainstreaming ซึ่งสืบค้นจาก Google Scholar และเข้าถึงด้วยช่องทาง EBCOhost ของ สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - งานวิจัยเรื่อง Motherhood and the Gender Wage Gap สืบค้นจาก Google Scholar และเข้าถึงด้วยช่องทาง <https://www.researchgate.net/>
- 2) ตัวบทที่มาจากสถานการณ์การสื่อสารประเภทที่ 2 หรือ การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญ กับผู้ที่อยู่ในแวดวงเดียวกัน มีจำนวน 25 ตัวบท 40,290 คำ คิดเป็น 4% ของคลังข้อมูลภาษา ประกอบด้วย รายงาน และบทความที่เขียนโดยนักวิชาการ หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ที่รับผิดชอบเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ โดยสามารถเข้าถึงตัวบทประเภทนี้ได้จากเว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน และองค์กร เช่น
 - บทความเรื่อง Gender mainstreaming: gender analysis โดย European Institute for Gender Equality สืบค้นจาก <https://eige.europa.eu/publications/gender-mainstreaming-gender-analysis>

- บทความเรื่อง glass ceiling โดย International Labour Organization (ILO) สืบค้นจาก <https://www.ilo.org/infostories/en-GB/Stories/Employment/beyond-the-glass-ceiling#beyond>
- 3) ตัวอย่างที่มาจากสถานการณ์การสื่อสารประเภทที่ 3 หรือ การสื่อสารระหว่างผู้มีความรู้เทียบเคียงได้กับผู้เชี่ยวชาญกับผู้ที่ไม่ได้อยู่ในแวดวงเดียวกัน มีจำนวน 25 ตัวอย่าง 26,721 คำ คิดเป็น 2.7% ของคลังข้อมูลภาษา ประกอบด้วย บทความทางวิชาการในเว็บไซต์ของนิตยสารต่างๆ เช่น
 - บทความเกี่ยวกับ glass ceiling สืบค้นจาก <https://www.businessinsider.com/>
 - บทความเกี่ยวกับแนวคิด meritocracy สืบค้นจาก <https://www.forbes.com/>
- 4) ตัวอย่างที่มาจากสถานการณ์การสื่อสารประเภทที่ 4 หรือ การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (Teacher-pupil communication) มีจำนวน 4 ตัวอย่าง 169,801 คำ คิดเป็น 16.9% ของคลังข้อมูลภาษา ประกอบด้วย หนังสือ และ คู่มือ เช่น
 - คู่มือการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในที่ทำงาน โดย European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (Eurofound) สืบค้นจาก Google Scholar และเข้าถึงด้วยช่องทาง https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_files/pubdocs/2001/61/en/1/ef0161en.pdf
 - หนังสือเรื่อง Glass Ceilings, Glass Escalators and Revolving Doors สืบค้นจาก Google Scholar และเข้าถึงด้วยช่องทาง https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-95420-2_4

กล่าวโดยสรุป คือ ตัวอย่างที่ใช้ในการประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศเป็นตัวอย่างที่รวบรวมมาจากสถานการณ์การสื่อสารทั้งหมด 4 ประเภท โดยประเภทของสถานการณ์การสื่อสารที่ปรากฏในคลังข้อมูลมากที่สุด คือ สถานการณ์การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้เชี่ยวชาญ ส่วนประเภทของสถานการณ์การสื่อสารที่น้อยที่สุด คือ สถานการณ์การสื่อสารระหว่างผู้มีความรู้เทียบเคียงได้กับผู้เชี่ยวชาญกับผู้ที่ไม่ได้อยู่ในแวดวงเดียวกัน ทั้งนี้ ตัวอย่างในคลังข้อมูลภาษาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่เป็นตัวอย่างประเภทที่ 1 และ 2 เนื่องจากตัวอย่างทั้ง 2 ประเภทนี้จะมีเนื้อหาเฉพาะ มีความน่าเชื่อถือ และมีศัพท์เฉพาะสาขารวมอยู่เป็นจำนวนมาก

การคัดเลือกตัวบทมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดทำประมวลศัพท์ เนื่องจากตัวบทที่มีมาตรฐาน ครบถ้วน และมีความน่าเชื่อถือจะทำให้คลังข้อมูลภาษาที่สร้างขึ้นมีมาตรฐานและสามารถใช้เป็นตัวแทนของสาขาวิชาเฉพาะนั้นได้ อันจะนำไปสู่ประมวลศัพท์เฉพาะสาขาที่มีคุณภาพต่อไป

3.7 การดึงศัพท์จากคลังข้อมูลภาษา

การดึงศัพท์ (term extraction) คือ การคัดเลือกศัพท์จากคลังข้อมูลภาษา โดยพิจารณาแล้วว่าเป็นศัพท์เฉพาะทาง (candidate term) ที่ควรนำมารวบรวมไว้ในประมวลศัพท์ (Bowker & Pearson, 2002, p. 229) ในการดึงศัพท์นั้น มีเกณฑ์ของ Cabré and Sager (1999, p. 137) ที่ใช้พิจารณาว่าคำใดเป็นศัพท์ ดังนี้

- 1) มีกลุ่มคำ (phrase) ปรากฏรอบๆ คำหลักอย่างมีแบบแผน เช่น random access memory, central processing unit, communication adaptor unit จะสังเกตได้ว่าเป็นคำที่มีความเกี่ยวข้องในสาขาเดียวกัน
- 2) ไม่สามารถแทรกหน่วยไวยากรณ์ระหว่างกลุ่มคำที่เป็นศัพท์ได้ เช่น head of household ไม่สามารถแทรกคำนำหน้าเป็น head of the household ได้
- 3) ไม่สามารถเปลี่ยนโครงสร้างทางไวยากรณ์ของคำใดคำหนึ่งในกลุ่มคำที่เป็นศัพท์ได้ เช่น power of attorney (หนังสือมอบอำนาจ) ไม่สามารถเปลี่ยนโครงสร้างเป็น power of many attorneys ได้
- 4) แทนที่ด้วยคำที่มีความหมายเหมือน (synonym) ได้ เช่น คำว่า sonograph สามารถใช้คำว่า echogram และ ultra-sonogram แทนได้
- 5) มีคำที่มีความหมายตรงกันข้าม (antonym) ในสาขาวิชานั้นๆ เช่น คำว่า even parity มีคำตรงกันข้าม คือ odd parity
- 6) มีความถี่ในการปรากฏของคำในตัวบทของสาขาวิชานั้นๆ
- 7) เป็นหน่วยคำศัพท์เดี่ยว (lexemic unit) ในภาษาอื่น เช่น ในภาษาสเปน คำว่า portaaviones มีความหมายว่า aircraft carrier
- 8) มีความหมายเป็นหนึ่งเดียว และไม่สามารถแยกความหมายออกมาเป็นคำๆ ได้ เช่น foxglove ซึ่งไม่ได้หมายถึง ถุงมือจิ้งจอก แต่เป็นดอกไม้ชนิดหนึ่ง
- 9) หน่วยภาษาที่ปรากฏอยู่ในกลุ่มคำแสดงให้เห็นว่ากลุ่มคำดังกล่าวมีการร้อยเรียงรวมกัน

นอกจากนี้การพิจารณาว่าคำที่คัดเลือกมาเป็นศัพท์หรือไม่ ทำได้โดยสังเกตว่าคำนั้นมีการอ้างอิงทั่วไปหรือไม่ เช่น มีคำนำหน้านามแบบไม่ชี้เฉพาะ หรือ ไม่มีคำนำหน้านามเลย หรือการปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้ทางภาษา (linguistic signal) เช่น called, the term, defined as ซึ่งจะปรากฏอยู่หลังคำนั้น (Pearson, 1998, p. 130)

ในการดึงศัพท์เพื่อการประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศสภาพ ผู้วิจัยใช้โปรแกรม AntConc 3.5.7 และปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) สร้าง word frequency list โดยเรียงลำดับตามความถี่ เนื่องจากคำที่มีความถี่ในการปรากฏสูง มีโอกาสที่จะเป็นศัพท์เฉพาะในสาขานั้นสูง
- 2) ตัดคำที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ (function word) ทิ้ง เช่น คำนำหน้านาม คำบุพบท คำสันธาน คำกริยานุเคราะห์ โดยให้เหลือไว้แต่ content word
- 3) พิจารณาคำที่มีความถี่สูง โดยตัดคำที่มีความถี่น้อยกว่า 5 ครั้งออก เนื่องจากคำที่ตัดออกไปส่วนใหญ่จะเป็นคำทั่วไป ยกตัวอย่างเช่น คำว่า gender ที่มีความถี่ในการปรากฏอยู่ในลำดับที่ 2 หรือ คำว่า glass มีความถี่ในการปรากฏอยู่ในลำดับที่ 70
- 4) นำคำที่ได้ไปหาคำปรากฏรวม เพื่อหา multi-word terms เนื่องจากศัพท์ที่ปรากฏเป็นกลุ่มเมื่อนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมแล้ว จะแสดงผลเป็นคำเดี่ยว ซึ่งอาจทำให้ผู้ประมวลศัพท์เข้าใจว่าคำๆ นั้นเป็นคำทั่วไป ดังนั้นจึงต้องพิจารณาคำที่ปรากฏร่วมด้วย เช่น เมื่อพิจารณาความถี่ของการปรากฏร่วมกับคำอื่นๆ พบว่าคำว่า glass ที่กล่าวในข้อ 3) เป็นคำขยายปรากฏรอบๆ คำหลักอย่างมีแบบแผน คำที่พบ เช่น ceiling(s), cliff, stained มีความถี่ในการปรากฏร่วมสูงสุดเป็น 3 อันดับแรก ดังนั้น glass ceiling, glass cliff และ stained-glass ceiling น่าจะเป็นศัพท์เฉพาะทาง
- 5) ใช้ linguistic signal เช่น means, is called, known as เป็นคำสืบค้น เนื่องจากคำที่ปรากฏหน้าคำเหล่านี้อาจเป็นศัพท์ที่ต้องนิยาม เช่น
 - Gender Equality *means* that women and men have equal conditions for realizing their full human rights and for contributing to, and benefiting from, economic, social, cultural and political development. (GE040.txt)
 - The limitations of women into church leadership *is called* the “stained-glass ceiling,” a term coined by The New York Times in an effort to provide a religious alternative for the term “glass ceiling,” which was coined by

Marilyn Loden in 1978 during a speech she made as a panelist at the Women's Exposition in New York (Näsman & Olsson, 2018). (GE012.txt)

- When women are able to attain higher-level management positions they often find themselves in management support functions that do not lead to the highest-level management jobs. This phenomenon *is also known as* the “glass walls”. (GE061.txt)

การใช้คำย่อก็เป็นตัวบ่งชี้ความเป็นศัพท์ด้วยเช่นกัน คำที่ปรากฏคำย่อ ได้แก่ Gender Focal Point หรือ GFP

- The main role of a Gender Focal Point (GFP) is to act as “catalyst” to assist the process of gender mainstreaming in a respective office or unit. (GE038.txt)

รวมถึงการปรากฏของคำตรงข้าม (antonym) นั้นก็สามารถบ่งชี้ความเป็นศัพท์ได้ เช่น คำว่า motherhood penalty และ fatherhood bonus (fatherhood premium) ซึ่งคำทั้งสองนั้นให้ผลตรงกันข้ามระหว่างเพศหญิงและเพศชาย โดยผู้หญิงที่มีบุตรจะได้รับผลเสียในหน้าที่การงาน เช่น ค่าตอบแทนในการทำงานลดลง ขณะที่ผู้ชายจะได้รับประโยชน์จากการมีบุตร เช่น การได้รับค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น หรือการเลื่อนตำแหน่ง

- Similarly, the motherhood penalty compares women with varying numbers of children (including the childless) to see how children reduce earnings. (GE052.txt)

- That fatherhood bonus is the flipside of the entrenched gender stereotypes that fuel the pay gap. Dads get a pay boost because their employers expect them to conform to the male breadwinner model, putting in longer hours to advance their pay, while their partner looks after the kids. (GE056.txt)

นอกจากนี้ ลักษณะร่วมของคำยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สามารถสังเกตชุดศัพท์ได้ ในกรณีของประมวลศัพท์ฉบับนี้ พบว่ามีคำที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างสิ่งก่อสร้างปรากฏเป็นจำนวนมาก เช่น glass, wall, ceiling และ floor ตัวอย่างคำที่มีคำเหล่านี้ปรากฏ เช่น glass wall, glass ceiling, stained-glass ceiling, sticky floor เป็นต้น

- 6) ตรวจสอบว่าคำที่คัดเลือกไว้เป็นศัพท์เฉพาะทางหรือไม่ โดยตรวจกับรายการศัพท์ที่อยู่ในข้อมูลอ้างอิง

เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนข้างต้นแล้ว ทำให้ได้ศัพท์สำหรับการจัดทำประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศจำนวน 30 คำ ซึ่งจะนำไปสร้างความเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ และเขียนเครือข่ายมโนทัศน์ต่อไป

บทที่ 4 การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์

บทนี้จะกล่าวถึงความหมายของมโนทัศน์ การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ และมโนทัศน์สัมพันธ์กับประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศสภาพ

4.1 ความหมายของมโนทัศน์

พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน อธิบายความหมายของมโนทัศน์ (concept) ว่า ภาพที่เกิดในใจซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งหลายสิ่งต่างกัน แต่มีลักษณะบางอย่างคล้ายกัน เช่น แมว เป็นมโนทัศน์ทั่วไปสำหรับแมวทั้งหมด ถึงแม้แมวแต่ละตัวอาจจะไม่เหมือนกัน หรือ ดำ เป็นมโนทัศน์ของสีดำหรือความดำทั่วไป ไม่ว่าจะปรากฏเป็นคุณลักษณะของสิ่งใดในโอกาสใด

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน อธิบายเพิ่มเติมจากพจนานุกรมศัพท์ปรัชญาว่า ในทางสังคมวิทยา มโนทัศน์เป็นความหมายของคำศัพท์ที่นักสังคมวิทยาใช้วิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคม เพื่อจำแนกประเภทของสิ่งที่สังเกตได้และใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์เหล่านั้น รวมทั้งสร้างประพจน์ (proposition) และทฤษฎี (theory) (จินดารัตน์ โพธิ์นอก, 2552)

องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (ISO) (2000, p. 2) ให้คำนิยาม มโนทัศน์ ว่าเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นภายในใจ (mental construct) หรือหน่วยความคิด (unit of thought) ซึ่งแสดงออกมาในการสื่อสารรูปแบบต่างๆ มโนทัศน์ในทางศัพทวิทยาจะพิจารณาเฉพาะภาพของวัตถุที่สร้างขึ้นภายในใจในบริบทหรือสาขาวิชาเฉพาะ

Sager (1990, p. 22) นิยามมโนทัศน์ว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากกระบวนการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งช่วยจำแนกประเภทของวัตถุด้วยวิธีการจัดกลุ่มและเรียงลำดับสิ่งที่รับรู้เป็นหมวดหมู่โดยใช้ลักษณะที่มีร่วมกัน และใช้ศัพท์เป็นสัญลักษณ์แทนมโนทัศน์ต่างๆ เช่น เรียกเครื่องเขียนบางประเภทที่มีลักษณะร่วมกันว่า “ปากกา” และจัดหมวดหมู่ย่อยของปากกาเป็น ปากกาหมึกซึม ปากกาลูกลื่น เป็นต้น

Cabré and Sager (1999, p. 95) กล่าวว่ามโนทัศน์หมายถึงหน่วยของเนื้อหาที่ประกอบด้วยลักษณะเฉพาะชุดหนึ่ง ซึ่งลักษณะเฉพาะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ลักษณะที่สำคัญ และ ลักษณะที่ไม่สำคัญ มโนทัศน์นั้นเป็นผลลัพธ์ของกระบวนการคัดเลือกลักษณะเด่นที่ใช้นิยามประเภทของวัตถุ (class) ไม่ใช่เพียงวัตถุชิ้นใดชิ้นหนึ่ง เช่น มโนทัศน์ของจานกับชามสามารถแยกจากกันได้ด้วยลักษณะการใช้งาน

กล่าวโดยสรุปคือ มโนทัศน์หมายถึงสิ่งที่เกิดจากการรับรู้ของมนุษย์ซึ่งใช้ในการจัดหมวดหมู่สิ่งต่างๆ โดยมนุษย์จะใช้ลักษณะที่สำคัญในการนิยามมโนทัศน์ ซึ่งลักษณะเหล่านี้ทำให้แต่ละมโนทัศน์มีความแตกต่างกันออกไป และสัญลักษณ์ที่ใช้แทนมโนทัศน์ต่างๆ นั้นเรียกว่าศัพท์

4.2 การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์

มโนทัศน์ต่างๆ ไม่อาจอยู่เป็นหน่วยความคิดเดี่ยวๆ ได้ แต่จะมีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์อื่นๆ เสมอ ในการจัดมโนทัศน์ต่างๆ ให้เป็นระบบมโนทัศน์ (conceptual system) จำเป็นต้องคำนึงถึงสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์นั้นๆ และต้องพิจารณาถึงความคาดหวังและวัตถุประสงค์ของผู้ใช้เป้าหมาย (ISO, 2000, p. 5) ระบบมโนทัศน์ประกอบด้วยชุดของมโนทัศน์ที่จัดเรียงเป็นหมวดหมู่ตามประเภทของมโนทัศน์ โดยมโนทัศน์หลัก มโนทัศน์ย่อย รวมถึงมโนทัศน์ในประเภทเดียวกันนั้นเกี่ยวข้องกันในแง่ของลักษณะที่มีร่วมกันหรือการใช้งานจริง (Cabré & Sager, 1999, p. 135)

เมื่อมโนทัศน์ต่างๆ ถูกจัดหมวดหมู่เข้าด้วยกันแล้ว ทำให้เกิดมโนทัศน์สัมพันธ์ ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ต่างๆ ที่อยู่ภายในหมวดหมู่เดียวกัน โดยความสัมพันธ์ที่ปรากฏในมโนทัศน์สัมพันธ์สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์เชิงตรรกะ (logical relationship) และ ความสัมพันธ์เชิงภววิทยา (ontological relationship)

ในแง่ของความสัมพันธ์เชิงตรรกะนั้น มโนทัศน์ต่างๆ มีความสัมพันธ์กันบนพื้นฐานของความคล้ายคลึงกันหรือการมีลักษณะเฉพาะร่วมกันหนึ่งลักษณะหรือหลายลักษณะ โดยมโนทัศน์หนึ่งจะมีขอบเขตกว้างกว่าอีกมโนทัศน์หนึ่ง มโนทัศน์ที่มีขอบเขตกว้างกว่าจะเรียกว่ามโนทัศน์ทั่วไป (generic concept) ขณะที่มโนทัศน์ที่มีขอบเขตแคบกว่าจะเรียกว่ามโนทัศน์เฉพาะเจาะจง (specific concept) ความสัมพันธ์ลักษณะนี้เรียกว่าความสัมพันธ์แบบลำดับชั้น (hierarchical relation) โดยมโนทัศน์ทั่วไปจะอยู่ในระดับที่สูงกว่า (superordinate) ส่วนมโนทัศน์เฉพาะเจาะจงจะอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า (subordinate) สำหรับความสัมพันธ์ลักษณะนี้อาจมีมโนทัศน์เฉพาะเจาะจงหลายมโนทัศน์อยู่ภายใต้มโนทัศน์ทั่วไป โดยมโนทัศน์เฉพาะเจาะจงเหล่านี้จะมีลักษณะบางประการร่วมกัน และมี

ลักษณะอย่างน้อยหนึ่งประการที่ต่างกัน เช่น ยานพาหนะเป็นมโนทัศน์ทั่วไป ส่วนรถยนต์ เรือ เครื่องบิน เป็นมโนทัศน์เฉพาะเจาะจง กล่าวคือ เป็นประเภทย่อยของยานพาหนะ

ส่วนความสัมพันธ์เชิงภววิทยานั้น มโนทัศน์ต่างๆ มีความสัมพันธ์กับบนพื้นฐานของความใกล้เคียงของสิ่งต่างๆ ในโลกความเป็นจริง โดยไม่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กันของมโนทัศน์ ความสัมพันธ์ตามมุมมองเชิงภววิทยาสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ความสัมพันธ์แบบส่วนประกอบ (coordination relationship / part-whole relationship) กล่าวคือ มโนทัศน์หนึ่งเป็นส่วนประกอบของอีกมโนทัศน์หนึ่ง เช่น เบรก เกียร์ ล้อ เป็นส่วนประกอบของรถยนต์ และ ความสัมพันธ์แบบลูกโซ่ (chain relations / cause-effect relationships) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเกี่ยวข้องกับอีกมโนทัศน์ตามลำดับขั้นเวลา เช่น ความร้อนทำให้น้ำเดือด เป็นต้น

ในการสร้างระบบมโนทัศน์ตาม ISO 704 (2000, pp. 6-12) นั้น จะต้องมีการตรวจสอบและเปรียบเทียบมโนทัศน์ต่างๆ ในมโนทัศน์สาขาวิชา (concept field) โดยอย่างน้อยต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ต่อไปนี้

1) ความสัมพันธ์แบบลำดับขั้น (hierarchical relation) ซึ่งแบ่งย่อยเป็น

1.1) ความสัมพันธ์แบบทั่วไป (generic relations)

ความสัมพันธ์แบบทั่วไปเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์แบบทั่วไป (generic concept) กับมโนทัศน์เฉพาะเจาะจง (specific concept) โดยมีมโนทัศน์แบบทั่วไปเป็นมโนทัศน์ชั้นบน (superordinate concept) และมโนทัศน์เฉพาะเจาะจงเป็นมโนทัศน์ชั้นล่าง (subordinate concept) ซึ่งมีคุณลักษณะเฉพาะเจาะจงเพิ่มเติมอย่างน้อยหนึ่งประการที่ทำให้แตกต่างจากมโนทัศน์ทั่วไป เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างดินสอและอุปกรณ์เครื่องเขียน โดยดินสอเป็นมโนทัศน์เฉพาะเจาะจง และอุปกรณ์เครื่องเขียนเป็นมโนทัศน์ทั่วไป

1.2) ความสัมพันธ์แบบองค์ประกอบ (partitive relations)

ความสัมพันธ์แบบองค์ประกอบเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์องค์รวม (comprehensive concept) กับมโนทัศน์องค์ประกอบ (partitive concept) โดยมีมโนทัศน์องค์รวมเป็นมโนทัศน์ชั้นบน และมโนทัศน์องค์ประกอบเป็นมโนทัศน์ชั้นล่าง นอกจากนี้มโนทัศน์ชั้นล่างอื่นๆ ที่อยู่ระดับเดียวกันและมีขอบเขตเดียวกันจะเรียกว่า มโนทัศน์ร่วม (coordinate concept) เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างรากกับต้นไม้ โดยรากเป็นมโนทัศน์องค์ประกอบ และต้นไม้เป็นมโนทัศน์องค์รวม

2) ความสัมพันธ์แบบเชื่อมโยง (associative relations)

ความสัมพันธ์แบบเชื่อมโยงเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่เชิงลำดับชั้น และจะเกิดขึ้นเมื่อมีโน้ตส์ต่างๆ มีการเชื่อมโยงกันโดยอาศัยประสบการณ์ นอกจากนี้ความสัมพันธ์แบบเชื่อมโยงบางประเภทยังเกิดขึ้นเมื่อมีการพึ่งพากันระหว่างโน้ตส์ในแง่ของพื้นที่หรือเวลา เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุดิบ - ผลิตภัณท์, การกระทำ - อุปกรณ์/เครื่องมือ, ปริมาณ - หน่วย เป็นต้น

นอกจากรูปแบบความสัมพันธ์ที่ ISO เสนอไปข้างต้นแล้ว Sager (1990, pp. 30-34) ให้ความเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างโน้ตส์ที่พบบ่อยในการประมวลศัพท์มี 3 รูปแบบ ดังนี้

1) ความสัมพันธ์แบบทั่วไป (generic relations)

ความสัมพันธ์แบบทั่วไปเป็นความสัมพันธ์แบบลำดับชั้น ความสัมพันธ์ประเภทนี้จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างโน้ตส์ที่มาจากกลุ่มเดียวกัน โดยโน้ตส์หนึ่งมีขอบเขตกว้างกว่า (generic) และครอบคลุมโน้ตส์ที่มีขอบเขตแคบกว่า (specific)

2) ความสัมพันธ์แบบองค์ประกอบ (partitive relations / whole-part relationship)

ความสัมพันธ์ประเภทนี้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของโน้ตส์ที่ประกอบด้วยส่วนประกอบมากกว่าหนึ่งส่วน

3) ความสัมพันธ์แบบหลายขั้ว (polyvalent relationships)

ความสัมพันธ์ประเภทนี้เกิดขึ้นเมื่อโน้ตส์หนึ่งมีความสัมพันธ์แบบลำดับชั้นมากกว่าหนึ่งลำดับขึ้นไป เช่น รถประจำทางเป็นได้ทั้งพาหนะโดยสารและพาหนะทางบก

Sager (1990, p. 34) กล่าวว่า โน้ตส์ต่างๆ มักมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในลักษณะที่มีความซับซ้อน (complex relationships) ทำให้ไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ดังกล่าวอย่างตรงไปตรงมาได้ด้วยความสัมพันธ์แบบทั่วไปหรือแบบองค์ประกอบ ดังนั้นจึงเกิดความสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของโน้ตส์มากขึ้น เช่น

สาเหตุ - ผล

การระเบิด - ผู้คนผง

วัสดุ - ผลิตภัณท์

เหล็ก - นั่งร้าน

กระบวนการ - อุปกรณ์

การผ่าตัด - มีดผ่าตัด

ขณะที่ (Wright & Budin, 1997, pp. 89-97) กำหนดรูปแบบระบบมโนทัศน์ไว้ 2 ระบบ ได้แก่

- 1) ระบบมโนทัศน์แบบง่าย (simple concept system) ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกันไปแบบไม่ซับซ้อน เช่น ระบบคลัตช์ประกอบด้วย ฝาครอบ ไดอะแฟรมสปริง จานกด เป็นต้น
- 2) ระบบมโนทัศน์แบบหลายมิติ (multidimensional concept system) ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน โดยมโนทัศน์หนึ่งอาจถูกจัดอยู่ในหลายหมวด และมีความสัมพันธ์มากกว่าหนึ่งแบบตามเกณฑ์ที่ใช้ซึ่งต่างกัน เช่น มโนทัศน์ “ยานพาหนะ” สามารถจำแนกตามลักษณะการเดินทาง วิธีการขับเคลื่อน หรือ สิ่งที่บรรทุกก็ได้ (Wright & Budin, 1997, pp. 133-134)

การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์มีความสำคัญต่อการจัดทำประมวลศัพท์ เนื่องจากมโนทัศน์สัมพันธ์แสดงให้เห็นรูปแบบความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยการจัดมโนทัศน์แต่ละมโนทัศน์ให้อยู่เป็นหมวดหมู่ และแสดงรูปแบบความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ให้เป็นระบบตามลักษณะที่มีร่วมกันหรือเกี่ยวข้องกัน ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวจะนำเสนอด้วยแผนภูมิและคำอธิบายเพื่อช่วยสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้อ่าน

4.3 มโนทัศน์สัมพันธ์กับประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ

เมื่อนำชุดคำศัพท์ที่ได้จากคลังข้อมูลมาจัดหมวดหมู่และระบุความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับมโนทัศน์อื่นๆ อย่างเป็นระบบแล้ว พบว่าในการจัดทำประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศมีรูปแบบความสัมพันธ์ทั้งแบบไม่ซับซ้อนและแบบซับซ้อน รวมทั้งสิ้น 10 รูปแบบ ซึ่งประกอบด้วยความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

ที่	ตัวย่อ	รูปแบบความสัมพันธ์	คำอธิบาย
1.	SPa	Strategy – Participant	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นกลยุทธ์และอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในกลยุทธ์นั้น เช่น gender focal point เป็นบุคคลที่ช่วยส่งเสริม gender mainstreaming ในองค์กร
2.	TS	Tool – Strategy	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นเครื่องมือและอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ใช้เครื่องมือนั้น เช่น

ที่	ตัวย่อ	รูปแบบความสัมพันธ์	คำอธิบาย
			gender analysis เป็นเครื่องมือที่ใช้ใน gender mainstreaming
3.	AP	Approach – Process	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นแนวทางและอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้ในแนวทางนั้น เช่น intersectionality เป็นแนวทางที่ใช้ใน gender analysis
4.	SG	Strategy – Goal	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นกลยุทธ์และอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นเป้าหมายของกลยุทธ์นั้น เช่น gender mainstreaming เป็นกลยุทธ์ที่นำไปสู่ gender equality
5.	PG	Process – Goal	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นกระบวนการและอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นเป้าหมายของกระบวนการนั้น เช่น gender equity เป็นกระบวนการที่นำไปสู่ gender equality
6.	MG	Measure – Goal	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นมาตรวัดและอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นเป้าหมายที่วัดได้โดยใช้มาตรวัดนั้น เช่น ความสำเร็จของ gender equality วัดได้จาก gender parity
7.	PS	Problem – Solution	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นปัญหาและอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นวิธีแก้ปัญหา เช่น การใช้ meritocracy ในการแก้ปัญหา gender equality
8.	GP	Goal – Problem	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นเป้าหมายและอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นปัญหาที่ขัดขวางเป้าหมายนั้น เช่น gender essentialism เป็นปัญหาที่ขัดขวาง gender equality
9.	GS	generic – specific	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งมีขอบเขตกว้างกว่าและอีกมโนทัศน์มีความเฉพาะเจาะจง เช่น gender equality มีความหมายครอบคลุมความเท่าเทียม 2

ที่	ตัวย่อ	รูปแบบความสัมพันธ์	คำอธิบาย
			ประเภท ได้แก่ formal equality และ substantive equality
10.	CE	Cause - Effect	แสดงความสัมพันธ์ที่มโนทัศน์หนึ่งเป็นต้นเหตุและอีกมโนทัศน์หนึ่งเป็นผลที่เกิดจากต้นเหตุนั้น เช่น occupational segregation ทำให้เกิด gender pay gap

บทที่ 5 การบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นและบันทึกข้อมูลศัพท์

เมื่อได้ศัพท์เกี่ยวกับความเท่าเทียมเท่าเพศจำนวน 30 คำ และกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการจัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น (extraction record) โดยใช้ข้อมูลที่ปรากฏในคลังข้อมูลภาษา หลังจากนั้นจึงใช้ข้อมูลที่ได้จากบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นมาเขียนนิยามสำหรับแต่ละมโนทัศน์ กำหนดศัพท์เทียบเคียงภาษาไทย และจัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์ (terminological record) ซึ่งเป็นผลลัพธ์สุดท้ายของกระบวนการประมวลศัพท์

5.1 การบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น

บันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น (extraction record) คือ บันทึกที่เขียนขึ้นจากการค้นคว้าข้อมูลศัพท์ที่ปรากฏในคลังข้อมูลภาษา โดยบันทึกนี้จะถูกนำไปวิเคราะห์เพื่อใช้จัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์ (terminological record) ต่อไป Cabré and Sager (1999, pp. 122-123) กล่าวว่า โดยปกติแล้วบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

- 1) ศัพท์ (entry) ที่ปรากฏในคลังข้อมูลภาษา
- 2) ประเภทไวยากรณ์ (grammatical category)
- 3) บริบทที่ศัพท์ปรากฏ (context)
- 4) การอ้างอิงเอกสารต้นฉบับ (reference of source document)
- 5) ข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆ เช่น คำศัพท์อื่นที่ใช้แทนกันได้ (synonym) คำย่อ (abbreviation) เป็นต้น

นอกจากนี้อาจมีรายละเอียดข้อมูลอื่นๆ เช่น การระบุภาษาที่ใช้ในการเขียนเอกสารในกรณีที่มีการจัดทำประมวลศัพท์พร้อมกันหลายภาษา การระบุที่มาของการบันทึก เช่น บันทึกจากบริบท (context record) บันทึกจากแหล่งที่มา (source record) บันทึกจากนิยาม (definition record) เป็นต้น รวมถึงข้อมูลของผู้บันทึกและวันที่บันทึก

ในการจัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นผู้ประมวลศัพท์อาจพบปัญหาในการคัดเลือกบริบทที่นำมาแสดง เนื่องจากศัพท์หนึ่งคำสามารถพบได้ในบริบทที่แตกต่างกันไป Cabré and Sager (1999, pp. 138-139) จึงเสนอเกณฑ์การคัดเลือกบริบท โดยจำแนกบริบทออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1) Testimonial context คือ บริบทที่แสดงให้เห็นการใช้ศัพท์ แต่ไม่ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม เช่น

Both *sticky floors* and *glass ceilings* have been extensively considered when performing wage gap studies. (GE021.txt)

จากบริบทข้างต้น จะเห็นว่า มีศัพท์ “sticky floor” และ “glass ceilings” ปรากฏ แต่ไม่ได้ให้ความหมายหรือข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับศัพท์ ถ้าผู้อ่านไม่มีความรู้ในสาขาเฉพาะด้านนี้ก็จะไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงของคำศัพท์ดังกล่าว

- 2) Defining context คือ บริบทที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของศัพท์นั้น เช่น

Gender equality means that women and men have equal conditions for realizing their full human rights and for contributing to, and benefiting from, economic, social, cultural and political development. (GE058.txt)

จากบริบทข้างต้น จะเห็นว่า มีศัพท์ “Gender Equality” ปรากฏ และมีการให้ความหมายหรือข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับศัพท์ชัดเจน บริบทประเภทนี้มักพบในตัวบทที่เป็นสถานการณ์การสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้ที่อยู่ในแวดวงเดียวกัน หรือสถานการณ์การสื่อสารระหว่างผู้รอบรู้กับผู้ที่ไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ

- 3) Metalinguistic context คือ บริบทที่ให้ข้อมูลทางภาษาศาสตร์ของศัพท์ในฐานะที่เป็นหน่วยทางภาษา เช่น

We're all familiar with the '**glass ceiling**' – the term given to the barriers that still prevent more women from reaching the top of their professions. (GE009.txt)

จากบริบทข้างต้น ศัพท์คำว่า “glass ceiling” หมายถึง อุปสรรคที่มองไม่เห็นซึ่งขัดขวางผู้หญิงไม่ให้ก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานเมื่ออยู่ในบริบทของความเท่าเทียมทางเพศ หากศัพท์ดังกล่าวปรากฏในบริบทของสถาปัตยกรรมจะหมายถึงกระจกแก้วซึ่งเป็นวัสดุอย่างหนึ่งที่ใช้ในการตกแต่งอาคาร

เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า บริบทที่เหมาะสมที่สุดสำหรับนำไปแสดงในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นคือ บริบทที่ให้ความหมายของศัพท์ (Cabré & Sager, 1999, p. 139) ทั้งนี้ ไม่ได้มีการกำหนดจำนวนบริบทที่นำมาแสดงในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น การนำเสนอบริบทเพียง 2 บริบทก็เพียงพอที่จะเป็นหลักฐานยืนยันว่ามีการใช้งานศัพท์ดังกล่าวจริง อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มีการ

นำเสนอมากกว่า 2 บริบทนั้น อาจเป็นไปได้เพื่อประโยชน์ในการให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้งานและความหมายของศัพท์ หรือในกรณีที่มีศัพท์อื่นที่ใช้แทนกันได้ก็ต้องแสดงในบริบทด้วย เพื่อให้แน่ใจว่าศัพท์ทั้ง 2 คำ สื่อถึงมโนทัศน์เดียวกัน

สำหรับบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นของประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

CN001	Concept:	
English Term: (GEXXX.txt)		
Feature:		
Conceptual Relation:		
Extraction:		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category:

- 1) Entry number คือ ลำดับที่ของศัพท์ โดยกำหนดรหัสมโนทัศน์ในการบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นเป็น CN (terminology record) และตามด้วยตัวเลข 3 หลัก เริ่มต้นจาก CN001 ถึง CN030 โดยลำดับที่ของมโนทัศน์ในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นจะตรงกับลำดับที่ในบันทึกข้อมูลศัพท์เพื่อให้สืบค้นได้ง่าย
- 2) Concept คือ ชื่อเรียกมโนทัศน์ แสดงถึงมโนทัศน์ที่นำเสนออยู่ในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นนั้น
- 3) English term แสดงศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้เรียกมโนทัศน์ พร้อมแหล่งที่มาของศัพท์ซึ่งแสดงด้วยรหัส GE ตามด้วยตัวเลข 3 หลัก
- 4) Feature แสดงลักษณะหรือคุณสมบัติที่สำคัญของมโนทัศน์ซึ่งอ้างอิงจากบริบทที่ปรากฏในคลังข้อมูลภาษา
- 5) Conceptual relation แสดงความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ที่กล่าวถึงกับมโนทัศน์อื่นในสาขาเดียวกันอยู่ในแผนภูมิรูปภาพ
- 6) Extraction แสดงบริบทที่ศัพท์นั้นปรากฏ พร้อมแหล่งที่มาของบริบทดังกล่าวซึ่งแสดงด้วยรหัส GE ตามด้วยตัวเลข 3 หลัก อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บ
- 7) Synonym term แสดงศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ที่พบในคลังข้อมูลภาษา และระบุแหล่งที่มา (ถ้ามี)

- 8) Abbreviation แสดงอักษรย่อของศัพท์ที่พบในคลังข้อมูลภาษา และระบุแหล่งที่มา (ถ้ามี)
- 9) Grammatical category แสดงประเภทไวยากรณ์ของศัพท์ เช่น คำนาม คำกริยา

5.2 การบันทึกข้อมูลศัพท์

Cabré and Sager (1999, p. 123) กล่าวว่า บันทึกข้อมูลศัพท์ (terminological record) คือ บันทึกที่ประกอบด้วยข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับศัพท์ ซึ่งข้อมูลที่ปรากฏในบันทึกข้อมูลศัพท์นั้น นำมาจากบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นหรือเอกสารอ้างอิง บันทึกข้อมูลศัพท์เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับศัพท์อย่างเป็นระบบโดยนำเสนอในรูปแบบของชุดศัพท์หรือประมวลศัพท์ (terminology) เพื่อให้กลุ่มผู้ใช้งานเป้าหมายสามารถนำไปใช้งานได้สะดวก ทั้งนี้ รูปแบบในการนำเสนอศัพท์จะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดทำหรือการใช้งาน

Cabré and Sager (1999, pp. 123-124) ได้แบ่งบันทึกข้อมูลศัพท์ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 1) บันทึกข้อมูลศัพท์ภาษาเดียว (monolingual records) คือ บันทึกที่มีข้อมูลเกี่ยวกับศัพท์ในภาษาหนึ่ง
- 2) บันทึกข้อมูลศัพท์ภาษาเดียวพร้อมคำแปลเทียบเคียง (monolingual records with equivalents) คือ บันทึกที่มีข้อมูลเกี่ยวกับศัพท์ในภาษาหนึ่ง พร้อมคำเทียบเคียงในอีกภาษาหนึ่ง
- 3) บันทึกข้อมูลศัพท์สองภาษาหรือหลายภาษา (bilingual or multilingual records) คือ บันทึกที่มีข้อมูลเกี่ยวกับศัพท์อย่างครบถ้วนทั้งสองภาษาหรือหลายภาษา

สำหรับประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ ผู้วิจัยเลือกใช้การบันทึกข้อมูลศัพท์ประเภทที่ 2 คือ บันทึกข้อมูลศัพท์ภาษาเดียวพร้อมคำแปลเทียบเคียง

วิธีการบันทึกข้อมูลศัพท์อาจมีหลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดทำของประมวลศัพท์นั้นๆ Cabré and Sager (1999, pp. 139-146) กล่าวว่า โดยปกติรายละเอียดพื้นฐานที่ปรากฏในบันทึกข้อมูลศัพท์ประกอบด้วย

- 1) ศัพท์ (entry) คือ ศัพท์ที่พบในคลังข้อมูลภาษา และนำเสนอตามรูปแบบพจนานุกรมทั่วไป เช่น กรณีที่เป็นคำนาม ให้ใช้รูปเอกพจน์ กรณีที่เป็นคำกริยา ให้ใช้รูป infinitive หรือกรณีที่เป็ยศัพท์ที่ประกอบด้วยคำหลายๆ คำ ให้จัดเรียงคำตามที่ปรากฏใช้งานจริง
- 2) แหล่งที่มาของศัพท์ (reference of term) คือ เอกสารที่มาของศัพท์ โดยมีการกำหนดรหัสให้เอกสารตามระบบการอ้างอิง เพื่อให้ผู้ใช้สามารถดึงข้อมูลทั้งหมดจากเอกสารมาใช้ได้ตลอดเวลาและค้นหาศัพท์ได้ในกระบวนการดึงข้อมูล
- 3) ประเภทไวยากรณ์ (grammatical category) คือ การแสดงประเภทไวยากรณ์ของศัพท์นั้นๆ โดยมีการใช้ชุดรหัสอ้างอิงตามแบบพจนานุกรม เช่น คำนาม (n.) คำกริยา (v.) คำคุณศัพท์ (adj.) เป็นต้น
- 4) ขอบเขตเรื่อง (subject area) คือ ขอบเขตของเรื่องหรือสาขาวิชาที่มีการใช้ศัพท์นั้น อาจเป็นขอบเขตทั่วไป (general field) ขอบเขตย่อยเฉพาะในขอบเขตทั่วไป (specific subfield) หรือ ขอบเขตย่อยเฉพาะในขอบเขตย่อยอื่นๆ (specific sub-subfield) ก็ได้
- 5) นิยาม (definition) โดยทั่วไปแล้วนิยามมักเป็นประโยคความซ้อนที่มีความหมายเทียบเท่ากับศัพท์นั้น ซึ่งหลักในการเขียนนิยาม คือ ต้องเขียนด้วยตัวพิมพ์เล็ก ยกเว้นตัวอักษรตัวแรกของคำขึ้นต้นให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ ต้องเป็นประโยคที่สมบูรณ์ และเป็นภาษาทางการ
- 6) บริบท (context) คือ ข้อความแวดล้อมที่ได้มาจากคลังข้อมูลภาษา โดยต้องเลือกบริบทที่นำเสนอความหมายของศัพท์และเป็นตัวแทนของการใช้ศัพท์ได้ดีที่สุด
- 7) ศัพท์เทียบเคียงในภาษาอื่น (equivalents in other languages) คือ ศัพท์เทียบเคียงในภาษาอื่น ซึ่งสามารถหาได้จากพจนานุกรม สารานุกรม หรือประมวลศัพท์อื่นๆ
- 8) การอ้างอิงโยง (cross-references) คือ การแสดงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของศัพท์ โดยศัพท์หนึ่งคำอาจอ้างอิงถึงศัพท์อื่นที่มีความหมายใกล้เคียงกัน หรือมีการใช้งานร่วมกัน
- 9) ข้อมูลการจัดการสำหรับการบันทึก (management data for the record) เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับผู้จัดทำหรือคณะผู้จัดทำบันทึก เวลาที่บันทึก โดยอาจระบุเป็นรหัสและมีเอกสารแสดงรายละเอียดของรหัสแต่ละรายการแนบท้าย
- 10) หมายเหตุ (note) แสดงข้อมูลเพิ่มเติมที่ไม่สามารถนำมาประกอบกับข้อมูลอื่นๆ ได้

11) รหัสสถานะ (status code) หรือ ป้ายกำกับคำหรือบันทึก (label of the term or record) ใช้เมื่อต้องการระบุคุณภาพของศัพท์นั้นๆ เช่น ศัพท์มาตรฐาน ศัพท์ที่ไม่ควรใช้ ศัพท์ใหม่ เป็นต้น

สำหรับบันทึกข้อมูลศัพท์ในประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศประกอบด้วยข้อมูลต่างๆ ดังนี้

TR001	Eng:	Th:
Grammatical Category		Subject Field:
Definition:		
Illustration:		
Linguistic Specification:		
Cross-reference:		
Note:		

- 1) Entry number คือ ลำดับที่ของศัพท์ โดยกำหนดรหัสสมโนทัศน์ในการบันทึกข้อมูลศัพท์เป็น TR (terminology record) และตามด้วยตัวเลข 3 หลัก เริ่มต้นจาก TR001 ถึง TR030 โดยลำดับที่ของสมโนทัศน์ในบันทึกข้อมูลศัพท์จะตรงกับลำดับที่ในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้นเพื่อให้สืบค้นได้ง่าย
- 2) Eng ย่อมาจาก English term แสดงศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้เรียกสมโนทัศน์ กรณีที่มีคำเรียกมากกว่า 1 คำจะระบุไว้ใน Note
- 3) Th ย่อมาจาก Thai term แสดงศัพท์เทียบเคียงภาษาไทยที่ได้จากการพิจารณาข้อมูลในบันทึกข้อมูลเบื้องต้น แล้วกำหนดขึ้นมาหรือสืบค้นจากแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่าง ๆ
- 4) Grammatical Category แสดงประเภทไวยากรณ์ของศัพท์ เช่น คำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ เป็นต้น
- 5) Subject Field แสดงหมวดเรื่องที่ศัพท์ปรากฏ ซึ่งหมวดเรื่องจะทำให้ผู้ใช้งานทราบว่าศัพท์นั้นปรากฏอยู่ในหมวดเรื่องใด
- 6) Definition แสดงคำนิยามหรือคำอธิบายสมโนทัศน์ โดยคำนิยามต้องเป็นประโยคที่มีใจความสมบูรณ์
- 7) Illustration แสดงตัวอย่างการใช้งานศัพท์ที่ปรากฏในคลังข้อมูลภาษา

- 8) Linguistic specification แสดงข้อมูลอื่นๆ ที่สัมพันธ์กับศัพท์นั้นๆ เช่น คำเหมือน (Synonym) คำตรงข้าม (Antonym) ตัวย่อ (Abbreviation) เป็นต้น
- 9) Cross-reference แสดงศัพท์อื่นในระบบมโนทัศน์ที่มีความสัมพันธ์กับศัพท์นั้นๆ
- 10) Note แสดงข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้งานศัพท์ เช่น ข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นในการใช้งาน

5.3 นิยามและหลักเกณฑ์การเขียนนิยาม

5.3.1 นิยาม

นิยาม (definition) หมายถึง ข้อความที่อธิบายมโนทัศน์และแสดงความแตกต่างระหว่างมโนทัศน์นั้นกับมโนทัศน์อื่นๆ ในระบบมโนทัศน์เดียวกัน (ISO 1087 อ้างถึงใน Cabré & Sager, 1999, p. 104)

Cabré and Sager (1999, p. 105) ได้แบ่งนิยามออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- 1) นิยามบอกลักษณะ (intensional definition) หมายถึง นิยามที่กล่าวถึงลักษณะทั่วไป และลักษณะเฉพาะที่แสดงความแตกต่างระหว่างมโนทัศน์หนึ่งกับมโนทัศน์อื่น เช่น

mechanical mouse	computer mouse in which movements are detected by rollers and a ball
optomechanical mouse	computer mouse in which movements are detected by rollers and light sensors
optical mouse	computer mouse in which movements are detected by light (LED)

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่าวลี “which movements are detected by rollers and a ball / rollers and a light sensors / light (LED)” แสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะของเมาส์แต่ละประเภทตามลำดับ ซึ่งทำให้แต่ละมโนทัศน์นั้นแตกต่างจากมโนทัศน์อื่นๆ ในระบบมโนทัศน์เดียวกัน

- 2) นิยามแบบขยาย (extensional definition) หมายถึง นิยามที่แจกแจงสิ่งที่มีมโนทัศน์สื่อถึง โดยจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์หนึ่งกับมโนทัศน์อื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน หรือแสดงตำแหน่งของมโนทัศน์หนึ่งในระบบมโนทัศน์ เช่น

coniferous tree needle-leaved or scale-leaved, cone-bearing
gymnospermous tree, chiefly evergreen

EXAMPLE Familiar representatives of coniferous trees are cedars, yews, firs, junipers, larches, redwoods and pines. (ISO 704, 2009, p. 45)

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่า ต้นไม้จำพวกสน (coniferous tree) มีลักษณะอย่างไร และตัวอย่างของต้นไม้จำพวกนี้มีอะไรบ้าง

นอกจากนี้ ISO 704 (2009, p. 44-50) ยังได้เสนอนิยามประเภทอื่นๆ เพิ่มเติมด้วย เช่น

- Ostensive definitions หรือ Demonstrative definition เป็นคำนิยามที่ไม่ได้ใช้ข้อความในการอธิบายโน้ตศัพท์ แต่ใช้ตัวกลางอื่นแทนในการอธิบาย เช่น รูป วีดิโอ คลิปเสียง เป็นต้น
- Lexical definition หรือคำนิยามตามพจนานุกรม
- Precising definition เป็นคำนิยามที่ระบุโน้ตศัพท์นั้นๆ อย่างชัดเจนด้วยศัพท์เทคนิค หรือศัพท์ทางวิทยาศาสตร์
- Stipulative definition เป็นคำนิยามที่กำหนดใช้เฉพาะสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เช่น คำนิยามที่ใช้ในสำนักงานกฎหมาย หรือ องค์กรธุรกิจ เป็นต้น

นอกจากการแบ่งประเภทของนิยามโดย ISO แล้ว Trimble (อ้างถึงใน Pearson, 1998, pp. 98-99) ได้แบ่งนิยามออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

- 1) นิยามแบบทางการ (formal definition) ให้ข้อมูล 3 ชนิดแก่ผู้อ่าน ได้แก่ ศัพท์ (term) ลำดับชั้นของศัพท์ (class) และความแตกต่าง (difference) ของศัพท์นั้นกับศัพท์อื่นในลำดับชั้นเดียวกัน ในการอธิบายความแตกต่างของศัพท์นั้นจะอธิบายด้วยลักษณะเด่นของศัพท์ โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ หน้าที่ และประโยชน์การใช้งาน เช่น

An anemometer is a meteorological instrument that registers the speed of wind on a dial or gage.

จากตัวอย่าง จะแสดงให้เห็นข้อมูลทั้ง 3 ชนิด ได้แก่ ศัพท์ ประเภท และการใช้งาน ที่ทำให้อุปกรณ์นี้แตกต่างจากอุปกรณ์อื่นๆ ในประเภทเดียวกัน

- 2) นิยามแบบกึ่งทางการ (semi-formal definition) ให้ข้อมูล 2 ชนิดแก่ผู้อ่าน ได้แก่ ศัพท์ และความแตกต่างของศัพท์นั้นกับศัพท์อื่นในลำดับชั้นเดียวกัน โดยไม่มีการระบุลำดับชั้นของศัพท์ เนื่องจากข้อมูลมีความชัดเจนอยู่แล้วหรือข้อมูลนั้นไม่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่กล่าวถึง เช่น

An anemometer registers the speed of wind on a dial or gage.

- 3) นิยามแบบไม่เป็นทางการ (Non-formal definition) ให้ข้อมูล 2 ชนิดแก่ผู้อ่าน ได้แก่ ศัพท์ และคำหรือวลีที่มีความหมายใกล้เคียงศัพท์ หรือบอกลักษณะเด่นบางประการ ศัพท์ ส่วนใหญ่มักอยู่ในรูปคำที่มีความหมายเหมือนกัน เช่น

An arachnid is a spider

- 4) นิยามแบบซับซ้อน (complex definition) เป็นการให้คำนิยามแบบทางการหรือกึ่งทางการเป็นหลัก ตัวอย่างนิยามแบบซับซ้อน ได้แก่ นิยามแบบมีเงื่อนไข (definition by stipulation) โดยอาจมีเงื่อนไขของเวลา สถานที่ หรือ ความหมาย นิยามตามวิธีปฏิบัติ (definition by operation) เช่น วิธีออกเสียงพยัญชนะ และนิยามแบบมีคำอธิบายเพิ่มเติม (definition by explication) ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากที่กล่าวไปในนิยามหลัก

5.3.2 หลักเกณฑ์การเขียนนิยาม

การเขียนนิยาม (definition) คือ การอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ทางภาษาที่ใช้อ้างอิงมโนทัศน์หนึ่งๆ โดยสิ่งที่ต้องคำนึงในการเขียนนิยาม ได้แก่ คุณสมบัติต่างๆ (parameter) ที่อธิบายถึงแต่ละสาขาในระบบมโนทัศน์ ลำดับ (order) ของคุณสมบัติต่างๆ ที่แสดงในนิยาม และระดับภาษา (level) ที่ปรากฏในนิยามซึ่งขึ้นอยู่กับผู้ใช้และจุดประสงค์ของการทำงาน (Cabré & Sager, 1999, p. 141)

ISO (2009, pp. 23-28) ได้เสนอหลักเกณฑ์ในการเขียนนิยามไว้ดังนี้

- 1) นิยามต้องสะท้อนถึงระบบมโนทัศน์ที่อธิบายมโนทัศน์นั้นและความสัมพันธ์ของมโนทัศน์นั้นกับมโนทัศน์อื่นๆ ที่อยู่ในระบบเดียวกัน

- 2) นิยามต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับระบบโมดูลในหมวดเรื่องนั้นๆ ทั้งนี้ อาจมีการกำหนดหมวดเรื่องไว้ที่คำนิยามเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ในกรณีที่มีศัพท์คำเดียวกัน อยู่ในสาขาวิชาเดียวกัน แต่มีความหมายต่างกันเมื่ออยู่คนละหมวดเรื่อง เช่น

pointer

<programming> variable that contains the memory location of some data rather than the data itself

pointer

<user interface> onscreen symbol that indicates locations or choices on the screen

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่ามีการใส่หมวดเรื่อง ได้แก่ หมวด programming และหมวด user interface ไว้หน้านิยาม เพื่อให้ความหมายของคำว่า 'pointer' มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

- 3) ต้องสามารถตรวจสอบความถูกต้องของนิยามได้ด้วยการนำนิยามนั้นมาแทนที่ศัพท์ โดยไม่สูญเสียความหมาย หรือ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย เช่น

natural tree stand: stand of trees grown without interference by man

virgin tree: forest constituted of a *natural tree stand*

virgin tree: forest constituted of *stand of trees grown without interference by man*

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่าสามารถนำนิยามของคำว่า natural tree stand มาแทนที่คำว่า 'natural tree stand' ในประโยคที่อธิบายถึง 'virgin tree' ได้โดยที่ไม่สูญเสียความหมาย

- 4) เลือกใช้นิยามบอกลักษณะ เนื่องจากเป็นนิยามที่มีความชัดเจนและแม่นยำที่สุด (ISO, 2009, p. 22) โดยก่อนที่จะร่างคำนิยามให้แก่โมดูลหนึ่งๆ ต้องศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโมดูลนั้นกับโมดูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเป็นระบบโมดูลที่มีโมดูลต้นสังกัดารวมอยู่ด้วย ในกรณีที่มีการกำหนดคำนิยามของโมดูลนั้นตามหลักสากลอยู่แล้ว และมีความครบถ้วนสมบูรณ์ก็สามารถนำนิยามนั้นมาใช้ได้เลย แต่หากยังไม่ครบถ้วนก็สามารถปรับแก้คำนิยามให้เหมาะสมได้

นอกจากนี้ ISO (2009, pp. 30-33) ได้เสนอลักษณะของนิยามที่บกพร่องและควรหลีกเลี่ยงไว้ดังนี้

- 1) นิยามวงวน (circular definition) คือ การให้นิยามในลักษณะที่ใช้มโนทัศน์ที่สองอธิบายมโนทัศน์หนึ่ง และใช้ศัพท์หรือส่วนประกอบของศัพท์ที่เป็นชื่อเรียกมโนทัศน์ที่หนึ่งมาอธิบายมโนทัศน์ที่สอง การให้นิยามในลักษณะนี้ทำให้ผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจมโนทัศน์นั้นๆ ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ตัวอย่างของนิยามวงวน เช่น นิยามของคำว่า “tree height”

นิยามวงวน: *tree height* measured from the ground surface to the top of a tree

นิยามที่เหมาะสม: distance between the ground surface and the top of a tree

- 2) นิยามคาดเคลื่อน (inaccurate definition) คือ การให้นิยามที่อธิบายองค์ประกอบของมโนทัศน์ในลักษณะที่แคบหรือกว้างจนเกินไป ทำให้นิยามดังกล่าวไม่สามารถครอบคลุมลักษณะต่างๆ ของมโนทัศน์ได้อย่างครบถ้วน หรือ ไม่สามารถแยกมโนทัศน์นั้นๆ ออกจากมโนทัศน์อื่นๆ ได้ เช่น

นิยามที่กว้างเกินไป

optomechanical mouse: computer mouse that uses a ball to control the pointer on the computer screen.

ในกรณีนี้ คำนิยามข้างต้นไม่ได้ระบุกลไกการทำงานของเมาส์ไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น คำว่า optomechanical mouse จึงหมายรวมถึง mechanical mouse ด้วย ซึ่งความจริงแล้วเมาส์สองประเภทนี้มีกลไกแตกต่างกัน

นิยามที่แคบเกินไป

optomechanical mouse: computer mouse composed of a mouse button, rubber ball, circuit board, cord, x- and y-axis rollers, LED infrared emitter, and infrared sensor.

ในกรณีนี้ คำนิยามข้างต้นระบุถึงอุปกรณ์ต่างๆ ที่เป็นกลไกของเมาส์ไว้อย่างละเอียด ทำให้คำนิยามนี้มีลักษณะแคบเกินไปและไม่ครอบคลุมเมาส์รุ่นเก่าที่ใช้ลูกบอลโลหะและตัวปล่อยอินฟราเรดที่ไม่ใช่ LED

นิยามที่เหมาะสม

optomechanical mouse: computer mouse composed of a mouse button, ball, circuit board, cord, x- and y-axis rollers, infrared emitter, and infrared sensor.

จากตัวอย่าง นิยามข้างต้นแสดงให้เห็นลักษณะทั่วไป (computer mouse) และลักษณะเฉพาะของมโนทัศน์ (composed of a mouse button, ...) ที่ช่วยจำแนกมโนทัศน์ดังกล่าวออกจากมโนทัศน์อื่นๆ ที่ใกล้เคียงกัน

- 3) นิยามเชิงลบ (negative definition) คือ การให้คำนิยามโดยระบุถึงสิ่งที่มโนทัศน์นั้นไม่เป็น หรือไม่ใช่ ทั้งนี้ นิยามที่ดีควรอธิบายถึงมโนทัศน์ที่เป็น เช่น

นิยามเชิงลบ

deciduous tree: tree other than an evergreen tree

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นนิยามเชิงลบ ซึ่งเป็นการนิยามที่ไม่เหมาะสม โดยสังเกตจากการใช้คำว่า 'other than' ที่แปลว่า 'นอกเหนือจาก'

นิยามที่เหมาะสม

deciduous tree: tree that losses its foliage seasonally

จากตัวอย่าง เป็นการให้คำนิยามที่เหมาะสม โดยนำลักษณะเฉพาะของมโนทัศน์นั้นๆ มาใช้ในการเขียนนิยาม

5.4 การเขียนนิยามศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ

ในการเขียนนิยามของประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ ผู้วิจัยใช้วิธีประมวลข้อมูลจากความหมายของศัพท์ซึ่งอ้างอิงจากบริบทที่พบในคลังข้อมูลภาษา (feature) และใช้หลักเกณฑ์ของ ISO Standard 704 และ Trimble และมีการตรวจสอบกับนิยามที่ปรากฏในแหล่งอ้างอิงอื่นๆ ด้วย โดยขั้นตอนในการเขียนนิยามศัพท์มีดังนี้

- 1) ใช้ความหมายของศัพท์ซึ่งอ้างอิงจากบริบทที่พบในคลังข้อมูลภาษาเป็นแนวทางในการให้คำนิยาม เนื่องจากคลังข้อมูลภาษามีบริบทที่แสดงความหมายของศัพท์และการใช้งานจริง
- 2) ใช้หลักเกณฑ์ของ ISO Standard 704 และ Trimble ในการเขียนนิยาม เพื่อให้ได้คำนิยามที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน

- 3) ตรวจสอบคำนิยามที่เขียนขึ้นกับนิยามที่ปรากฏในแหล่งอ้างอิงอื่นๆ เช่น หนังสือ งานวิจัย บทความ พจนานุกรม และคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องเขียนคำอธิบายเพื่อให้ครอบคลุมโมทัศน์นั้นๆ ผู้วิจัยก็จะค้นคว้าข้อมูลจาก และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญต่อไป

ตัวอย่างการเขียนนิยามในประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ เช่น

“**horizontal segregation**” หรือ “การแบ่งแยกในแนวนราบ” คำเทียบเคียงนี้ได้มาจาก ความหมายของศัพท์ที่อ้างอิงจากบริบทที่พบในคลังข้อมูลภาษา ดังนี้

- 1) There is now a consensus among commentators that analyses of segregation should distinguish between **horizontal segregation**, which occurs when men and women work in different types of occupations, and vertical segregation, when men are most commonly found in higher grades and women in lower grade within the same occupations.
- 2) **Horizontal segregation** can be broadly defined as the concentration of men and women in different kinds of jobs.
- 3) In the context of gender, **horizontal segregation** refers to the extent to which men and women are located in different occupational sectors.

จากความหมายของศัพท์ที่ปรากฏในคลังข้อมูลภาษา พบว่ามีลักษณะการให้นิยามทั้งแบบทางการ (ข้อความที่ 1) และแบบไม่เป็นทางการ (ข้อความที่ 2 และ 3) ซึ่งในข้อความที่ 1 มีการบอกลักษณะที่ทำให้ศัพท์นี้มีความแตกต่างจากศัพท์อื่นในระบบโมทัศน์ โดยนิยามที่อธิบายลักษณะเด่นของโมทัศน์ คือ การแบ่งแยกกลุ่มอาชีพต่างๆ ดังนั้น นิยามของคำว่า “horizontal segregation” ในบันทึกข้อมูลศัพท์ คือ อัตราส่วนของผู้หญิงและผู้ชายที่ปรากฏในแต่ละสาขาอาชีพ

“**glass wall**” หรือ “ผนังกระจก” คำเทียบเคียงนี้ได้มาจากความหมายศัพท์ที่อ้างอิงจากบริบทที่พบในคลังข้อมูลภาษา ดังนี้

- 1) The **glass wall** refers to the phenomenon of occupational segregation where female managers tend to be concentrated in business support functions, such as HR, finance and administration. In such roles, women

have limited decision-making power or strategic input, and therefore limited opportunities to rise in the company.

- 2) When women are able to attain higher-level management positions they often find themselves in management support functions that do not lead to the highest-level management jobs. This phenomenon is also known as the “glass walls”

จากความหมายของศัพท์ที่ปรากฏในคลังข้อมูลภาษา พบว่ามีลักษณะการให้นิยามทั้งแบบทางการ (ข้อความที่ 1) และแบบไม่เป็นทางการ (ข้อความที่ 2) ซึ่งในข้อความที่ 1 มีการบอกลักษณะที่ทำให้ศัพท์นี้มีความแตกต่างจากศัพท์อื่นในระบบมโนทัศน์ โดยนิยามที่อธิบายลักษณะเด่นของมโนทัศน์ คือ ตำแหน่งงานฝ่ายสนับสนุนที่ผู้หญิงในระดับการจัดการ (management level) ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงาน ดังนั้น นิยามของคำว่า “glass wall” คือ การกระจุกตัวของผู้หญิงที่มีตำแหน่งงานระดับสูงในสายงานสนับสนุน

“intersectionality” หรือ “อำนาจทับซ้อน” คำเทียบเคียงนี้ได้มาจากความหมายศัพท์ที่อ้างอิงจากบริบทที่พบในคลังข้อมูลภาษา ดังนี้

- 1) Intersectionality is an analytical tool which recognizes that the experience of systemic inequalities is shaped by overlapping social factors such as gender, race, and class.
- 2) Intersectionality refers to the way in which multiple forms of discrimination – based on gender, race, sexuality, disability and class, etc. – overlap and interact with one another to shape how different individuals and groups experience discrimination.

จากความหมายของศัพท์ที่ปรากฏในคลังข้อมูลภาษา พบว่ามีลักษณะการให้นิยามแบบกึ่งทางการ (ข้อความที่ 1) และแบบไม่เป็นทางการ (ข้อความที่ 3) ดังนั้น คำนิยามของคำว่า “intersectionality” คือ แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติในรูปแบบต่างๆ ที่เกิดจากปัจจัยทางสังคมที่ทับซ้อนหรือมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

5.5 การสร้างศัพท์ใหม่

Sager (อ้างถึงใน Wright & Budin, 1997, p. 25) กล่าวว่า การสร้างศัพท์เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากความต้องการในการพัฒนาองค์ความรู้และการสื่อสารภายในชุมชนภาษา การสร้างศัพท์เป็นกระบวนการตั้งชื่อใหม่โน้ตศัพท์ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีความแตกต่างจากกระบวนการสร้างคำทั่วไป กล่าวคือกระบวนการสร้างคำเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ขณะที่การสร้างศัพท์นั้นมีกฎเกณฑ์ และให้ความสำคัญกับรูปแบบและโครงสร้างภาษาที่มีอยู่ก่อน ตลอดจนความรับผิดชอบต่อสังคมในการสร้างศัพท์ที่ใช้อำนวยความสะดวกในการสื่อสารและการส่งผ่านความรู้

โดยปกติแล้วการสร้างศัพท์เกิดจากการนำหน่วยคำที่มีอยู่แล้วมาประกอบเข้าด้วยกันเป็นศัพท์ใหม่ตามแนวทางหรือรูปแบบการสร้างศัพท์ที่กำหนด Sager (1990, p. 71) ได้เสนอแนวทางในการสร้างศัพท์ 3 แนวทาง ดังนี้

- 1) การใช้ศัพท์เดิมที่มีอยู่แล้ว (use of existence resources) เป็นการนำศัพท์ที่ใช้ในภาษาหนึ่งมาเรียกโน้ตศัพท์เดียวกันในอีกภาษาหนึ่งโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง
- 2) การดัดแปลงศัพท์เดิมที่มีอยู่แล้ว (modification of existence source) เป็นการนำศัพท์เดิมที่มีอยู่แล้วมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับมโนทัศน์นั้นๆ การดัดแปลงอาจทำได้โดยการเติมคำอุปสรรค (prefix) คำปัจจัย (suffix) การประสมคำ การเปลี่ยนรูปคำ การตัดคำ หรือการย่อคำ
- 3) การสร้างศัพท์ใหม่ (creation of new lexical entities - neologisms) เป็นการสร้างรูปคำใหม่สำหรับมโนทัศน์ใหม่ การสร้างคำใหม่เกิดขึ้นเนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ การสร้างศัพท์ใหม่อาจทำได้โดยการบัญญัติศัพท์ที่ไม่เคยมีมาก่อนเนื่องจากศัพท์เดิมที่มีอยู่ไม่สามารถสื่อความหมายของมโนทัศน์ใหม่ หรือสร้างศัพท์ใหม่โดยการยืมคำมาจากภาษาอื่น เช่น การยืมองค์ประกอบทางภาษาของภาษากรีกหรือละตินมา เพื่อใช้เรียกมโนทัศน์ใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมที่ใช้ภาษาอังกฤษ หรืออาจสร้างศัพท์ใหม่จากการยืมคำ (loan translation) การสร้างศัพท์ใหม่ในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นในสังคมที่มีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีน้อยกว่าอีกสังคมหนึ่ง ทำให้ต้องรับเอาความรู้จากสังคมที่มีความก้าวหน้ามากกว่ามาใช้

การสร้างศัพท์เป็นกระบวนการในการตั้งชื่อมนต์ศัพท์ที่มีหลักการเฉพาะ โดยมีการรวบรวม และจัดเรียงรูปคำใหม่ Sager (อ้างถึงใน Wright & Budin, 1997, p. 27) ได้แบ่งกระบวนการสร้าง ศัพท์เป็น 2 ประเภท ได้แก่

- 1) การสร้างศัพท์ขั้นปฐมภูมิ (primary term formation) เป็นกระบวนการสร้างศัพท์ที่ใช้ เรียกมนต์ศัพท์ที่เกิดขึ้นใหม่ในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงสาขาภาษาศาสตร์ โดยศัพท์ที่สร้างขึ้นนั้นจะเป็นศัพท์ภาษาเดียว และอาจมีการนิยามศัพท์ไว้ชั่วคราวจนกว่า ศัพท์ที่สร้างขึ้นจะเป็นที่ยอมรับ
- 2) การสร้างศัพท์ขั้นทุติยภูมิ (secondary term formation) เป็นกระบวนการสร้างศัพท์ ใหม่เพื่อใช้แทนศัพท์เดิมที่อาจยังไม่สามารถสื่อความหมายของมนต์ศัพท์ได้อย่างครบถ้วน

ในการสร้างศัพท์ใหม่ ISO 704 (2009, pp. 38-41) ได้เสนอเกณฑ์ที่ควรปฏิบัติตาม ดังนี้

- 1) ความเข้าใจง่าย (transparency) ศัพท์ต้องนำเสนอมนต์ศัพท์ได้ทั้งหมดหรือบางส่วนแม้ ไม่มีนิยามหรือคำอธิบายปรากฏ กล่าวคือ ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของศัพท์ได้จากหน่วยคำ ซึ่งการสร้างศัพท์ให้เข้าใจง่ายต้องอาศัยลักษณะเฉพาะหรือลักษณะเด่น ของมนต์ศัพท์นั้นในการสร้างคำ
- 2) ความสอดคล้อง (consistency) ในการจัดทำประมวลศัพท์ไม่ว่าในสาขาใดก็ตาม ควรมี แนวทางในการกำหนดศัพท์ให้มีความสอดคล้องกัน โดยที่ศัพท์เดิมและศัพท์ใหม่ควรมี ความเชื่อมโยงและสอดคล้องกันภายในระบบมนต์ศัพท์
- 3) ความเหมาะสม (appropriateness) การสร้างศัพท์ใหม่ควรยึดรูปแบบความหมายตามที่ สังคมภาษานั้นๆ ใช้กันอยู่หรือมีความคุ้นชินด้วย ควรหลีกเลี่ยงการสร้างศัพท์ที่ทำให้เกิด ความสับสน และสร้างศัพท์ที่มีความหมายเป็นกลาง ไม่ควรมีความหมายแฝง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความหมายในแง่ลบ
- 4) ความกระชับ (linguistic economy) ศัพท์ใหม่ต้องกระชับ เนื่องจากศัพท์ที่เยิ่นเย้อ จนเกินไปนั้นไม่สะดวกต่อการนำไปใช้งาน ทั้งนี้ การเลือกใช้ศัพท์ที่สั้นเกินไปอาจทำให้ไม่ สามารถสื่อความหมายของมนต์ศัพท์ได้อย่างครบถ้วน ดังนั้นควรพิจารณาการเลือกใช้ ความสั้นยาวของศัพท์ให้เหมาะสมกับการใช้งาน
- 5) ความสามารถในการแปรและการประสม (derivability and compoundability) การ สร้างศัพท์ที่ดีทำให้สามารถต่อยอดการสร้างศัพท์ใหม่อื่นๆ ในรูปการแปรหรือการประสม คำใหม่ได้ เช่น การเติมคำอุปสรรค คำปัจจัย

- 6) ความถูกต้องทางหลักภาษาศาสตร์ (linguistic correctness) ศัพท์ที่สร้างขึ้นต้องถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์ของภาษานั้นๆ กล่าวคือ สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางหน่วยคำ วากยสัมพันธ์ รวมถึงการออกเสียงในภาษาที่มีการจัดทำประมวลศัพท์
- 7) เป็นภาษาที่จัดทำประมวลศัพท์ (preference for native language) แม้ว่าการยืมคำจากภาษาอื่นจะเป็นที่ยอมรับในการสร้างศัพท์ใหม่ แต่การจัดทำประมวลศัพท์นั้นควรสร้างศัพท์ที่เป็นภาษาที่จัดทำประมวลศัพท์มากกว่าเป็นศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาอื่น

5.6 การกำหนดศัพท์ที่ใช้เทียบเคียงในภาษาไทย

ประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศใช้แนวทางของ Sager และ ISO 704 เป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดศัพท์ที่ใช้เทียบเคียงในภาษาไทย ดังนี้

- 1) ศึกษาและตรวจสอบศัพท์ที่มีการใช้อยู่แล้วตามภาคผนวก ข
- 2) ในกรณีที่มีศัพท์ใช้อยู่แล้วและศัพท์ดังกล่าวมีความเหมาะสม ผู้วิจัยจะเลือกใช้ศัพท์ดังกล่าว โดยที่ไม่มีการดัดแปลงหรือแก้ไข
- 3) ในกรณีที่มีศัพท์ใช้อยู่แล้ว โดยที่ศัพท์ดังกล่าวมีความถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยจะดัดแปลงหรือแก้ไขตามความจำเป็น
- 4) ในกรณีที่มีศัพท์ใช้อยู่แล้ว แต่ศัพท์ดังกล่าวไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน หรือในกรณีที่ไม่มีศัพท์เทียบเคียงในภาษาไทย ผู้วิจัยจะพิจารณากำหนดศัพท์ใหม่ โดยใช้แนวทางของ Sager และ ISO 704 (2009) รวมถึงหลักเกณฑ์ของภาษาไทยด้วย

เมื่อตรวจสอบกับศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถานซึ่งเป็นแหล่งอ้างอิงมาตรฐานของภาษาไทยแล้ว พบว่า จากศัพท์ภาษาอังกฤษจำนวน 30 คำ มีศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานบัญญัติเป็นภาษาไทยไว้แล้วจำนวน 3 คำ และมีศัพท์ที่ไม่ได้บัญญัติไว้ แต่มีการอ้างอิงหรือปรากฏในงานวิจัย บทความ และเอกสารอื่นๆ จำนวน 13 คำ โดยรายละเอียดของศัพท์ต่างๆ มีดังนี้

- 1) ศัพท์ที่บัญญัติโดยราชบัณฑิตยสถานและมีการใช้ตามที่บัญญัติ ได้แก่

Essentialism	สารนิยม
Monopsony	การผูกขาดโดยผู้ซื้อ
Stereotype	การเหมารวม

นอกจากศัพท์บัญญัติ 3 คำที่กล่าวไปข้างต้น พบว่ามีการใช้รูปศัพท์ที่ต่างจากศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน เนื่องจากอาจมีการใช้ศัพท์นั้นกันอย่างแพร่หลายก่อนที่จะมีศัพท์บัญญัติเกิดขึ้น หรือศัพท์ดังกล่าวสามารถเข้าใจได้ง่ายกว่า ทั้งนี้ ในประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ ผู้วิจัยได้มีการปรับเปลี่ยนคำหรือเลือกใช้คำที่เป็นที่นิยมใช้มากกว่า โดยคงความหมายของมโนทัศน์ไว้อย่างครบถ้วนเช่นเดิม ตัวอย่างคำที่มีการปรับเปลี่ยน เช่น

gender	สถานะเพศ	ปรับเป็น	เพศภาวะ
equality	ภาวะเท่ากัน	ปรับเป็น	ความเท่าเทียม
equity	หลักความเที่ยงธรรม	ปรับเป็น	ความเสมอภาค

ในกรณีของคำว่า ‘gender’ ศัพท์บัญญัติสำนักงานราชบัณฑิตยสภา หมวดสังคมวิทยา ใช้คำว่า ‘สถานะเพศ’ ขณะที่แหล่งอ้างอิงอื่นๆ เช่น งานวิจัย บทความ ใช้คำว่า ‘เพศภาวะ’ ‘เพศสภาวะ’ หรือ ‘เพศสภาพ’ ในกรณีนี้ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่า ‘เพศภาวะ’ ในการเทียบเคียงศัพท์คำว่า ‘gender’ เนื่องจากความนิยมในการใช้งานและเหตุผลทางภาษา ซึ่งจะกล่าวต่อไปในบทที่ 6

- 2) ศัพท์ที่ไม่ได้บัญญัติไว้ แต่มีการอ้างอิงหรือปรากฏในงานวิจัย บทความ และเอกสารอื่นๆ เช่น

intersectionality	สภาวะทับซ้อน	(สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน, 2564)
meritocracy	คุณาธิปไตย	(ปฤณ เทพนรินทร์, 2560)
tokenism	การมีส่วนร่วมก้ำมละ	(จตุรงค์ คงแก้ว และคณะ, 2548)

จากตัวอย่างข้างต้น ศัพท์ทั้ง 3 คำ เป็นศัพท์ที่มีการอ้างอิงไว้แล้ว และผู้วิจัยเห็นว่าศัพท์ดังกล่าวมีความถูกต้องเหมาะสม ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ศัพท์ตามที่ปรากฏในแหล่งอ้างอิง โดยเกณฑ์ในการเลือกศัพท์นั้นผู้วิจัยจะอ้างอิงกับกับข้อมูลที่พบใน feature ในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น หากศัพท์ดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลที่มีอยู่ จึงจะถือว่าศัพท์นั้นมีความถูกต้องเหมาะสม

ในกรณีที่พบศัพท์ที่มีการอ้างอิงไว้แล้ว แต่รูปศัพท์ดังกล่าวอาจยังไม่สอดคล้องกับศัพท์อื่นๆ ในประมวลศัพท์ ผู้วิจัยจะปรับเปลี่ยนศัพท์นั้นให้เหมาะสม เช่น คำว่า gender mainstreaming ที่มีการใช้ศัพท์เทียบเคียงภาษาไทยว่า การบูรณาการประเด็นเพศสถานะเข้าสู่ประเด็นกระแสหลัก ในกรณีนี้ผู้วิจัยได้ปรับคำเทียบเคียงใหม่เป็น การบูรณาการประเด็นเพศภาวะ เพื่อให้สอดคล้องกับความหมายที่ปรากฏในคลังข้อมูลภาษา

จากตัวอย่าง จะเห็นว่าการกล่าวถึงลักษณะของ maternal wall คือ การกีดกัน (discrimination) ซึ่งเป็นผลมาจากภาพเหมารวมที่ว่าเมื่อผู้หญิงมีบุตรจะทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง

กล่าวโดยสรุป คือ การกำหนดศัพท์เทียบเคียงภาษาไทยในประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ ได้ใช้วิธีการนำคำสำคัญที่สื่อถึงมโนทัศน์ การอ้างอิงมโนทัศน์ใกล้เคียง และการนำลักษณะสำคัญของมโนทัศน์มาใช้ โดยรายละเอียดของศัพท์ที่ใช้เทียบเคียงภาษาไทยจำนวน 30 คำจะปรากฏในภาคผนวก ง บันทึกข้อมูลศัพท์

บทที่ 6

บทสรุป

6.1 สรุปผลการวิจัย

การจัดทำประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทฤษฎี ระเบียบวิธีวิจัย กระบวนการทำประมวลศัพท์ และข้อมูลเกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศ เพื่อนำไปใช้จัดทำประมวลศัพท์เฉพาะด้าน

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในประมวลศัพท์ฉบับนี้ คือ การประมวลศัพท์ภาษาเดียวแบบเป็นระบบ โดยใช้ข้อมูลเชิงเอกสารเป็นแหล่งข้อมูลหลักประกอบกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในสาขา ขั้นตอนในการวิจัยเริ่มจากกำหนดหัวข้อ วัตถุประสงค์ ขอบเขต และผู้ใช้งาน กลุ่มเป้าหมาย จากนั้นจึงศึกษาทฤษฎีและข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สร้างคลังข้อมูลภาษา สร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ จัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น จัดทำบันทึกข้อมูลศัพท์ และบัญญัติศัพท์ ตามลำดับ

เมื่อดำเนินการวิจัยตามลำดับข้างต้นแล้ว จึงได้ประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศที่ประกอบด้วยศัพท์เทียบเคียงในภาษาไทยจำนวน 30 คำ ที่สะท้อนให้เห็นความเชื่อมโยงของมโนทัศน์ต่างๆ ที่อยู่ในระบบมโนทัศน์สัมพันธ์ กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลผลิตสุดท้ายของการวิจัยนี้ คือ ประมวลศัพท์เฉพาะทางตามทฤษฎีศัพท์วิทยา

6.2 ปัญหาและแนวทางแก้ไข

ปัญหาที่พบในการจัดทำประมวลศัพท์ฉบับนี้ คือ การสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ การให้คำนิยาม และการกำหนดศัพท์เทียบเคียงที่ใช้ในภาษาไทย โดยปัญหาที่พบในการสร้างมโนทัศน์สัมพันธ์ คือ การจัดระบบความสัมพันธ์ให้แก่มโนทัศน์ เนื่องจากในบางกรณีมโนทัศน์หนึ่งอาจมีความใกล้เคียงกับอีกมโนทัศน์หนึ่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาด้วยการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อจะได้กำหนดความสัมพันธ์ให้แก่มโนทัศน์ดังกล่าวได้ถูกต้อง เช่น มโนทัศน์ของศัพท์คำว่า “glass ceiling” และ “sticky floor” แม้ว่ามโนทัศน์ของศัพท์ทั้งสองจะกล่าวถึงอุปสรรคที่ขัดขวางไม่ให้ผู้หญิงก้าวหน้าในหน้าที่การงานเหมือนกัน ทว่าเมื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากงานวิจัยและบทความต่างๆ แล้ว พบว่าศัพท์ทั้งสองมีความแตกต่างกันในเรื่องของกลุ่มบุคคลที่เผชิญอุปสรรคเหล่านี้ โดย glass ceiling จะเป็นอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับกลุ่มผู้หญิงที่มีรายได้สูง ขณะที่ sticky floor มักจะเป็นอุปสรรคที่กลุ่มผู้หญิงที่มีรายได้ต่ำต้องเผชิญ

สำหรับปัญหาที่พบในการให้คำนิยาม คือ การสร้างคำนิยามให้สื่อถึงมโนทัศน์ได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และกระชับตามหลักการให้คำนิยามที่ดี เนื่องจากคำนิยามบางคำมีความใกล้เคียง

กับคำนิยามอื่นมาก ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสับสนแก่ผู้ใช้งานได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาด้วยการอ้างอิงนิยามกับข้อมูล (features) ที่ปรากฏในบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น เนื่องจากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการใช้งานศัพท์จริง หากนิยามที่เลือกใช้สอดคล้องกับข้อมูลดังกล่าวจึงจะถือว่านิยามนั้นมีความถูกต้องและเหมาะสม

ปัญหาประการสุดท้าย คือ การกำหนดศัพท์เทียบเคียงในภาษาไทย ซึ่งปัญหานี้มีลักษณะคล้ายกับปัญหาที่พบในการให้คำนิยาม กล่าวคือ ศัพท์เทียบเคียงนั้นต้องมีความถูกต้อง กระชับ และสามารถสื่อถึงมโนทัศน์ได้ชัดเจน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงความสอดคล้องของศัพท์ที่ปรากฏในระบบอีกด้วย

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าในประมวลศัพท์ฉบับนี้มีศัพท์จำนวน 10 คำ ได้แก่ glass ceiling, stained-glass ceiling, concrete ceiling, sticky floor, leaky pipeline, glass escalator, glass wall, glass cliff, maternal wall และ mommy track ที่ใช้อุปลักษณเชิงมโนทัศน์ (conceptual metaphor) ตามทฤษฎีของ Lakoff และ Johnson โดยเปรียบเทียบมโนทัศน์เหล่านี้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของบ้าน/อาคาร จากข้อสังเกตดังกล่าวผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาคำกำหนดศัพท์เทียบเคียงโดยใช้การเทียบเคียงแบบอิงกลุ่ม และการนำลักษณะเด่นของมโนทัศน์มากำหนดศัพท์ เช่น เดิมทีศัพท์ “glass ceiling” มีการใช้คำเทียบเคียงภาษาไทยอยู่ 2 คำ ได้แก่ “เพดานแก้ว” กับ “เพดานกระจก” จากการสืบค้นผู้วิจัยพบว่าในบทความต่างๆ ปรากฏการใช้คำว่าเพดานแก้วบ่อยกว่า ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้คำเทียบเคียงศัพท์ glass ceiling ว่า เพดานแก้ว ต่อมาผู้วิจัยต้องกำหนดศัพท์เทียบเคียงคำว่า “stained-glass ceiling” ซึ่งเป็นประเภทย่อยของ glass ceiling ผู้วิจัยพบว่าการกำหนดศัพท์เทียบเคียงดังกล่าวเป็น “เพดานแก้วสี” นั้นไม่เหมาะสม เนื่องจากมโนทัศน์คำว่า stained-glass นั้นสื่อถึงงานกระจกสีที่ประดับอยู่ในโบสถ์ และศัพท์ stained-glass ceiling ก็สื่อถึงอุปสรรคที่ผู้หญิงในสายงานศาสนาต้องเผชิญ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะเปลี่ยนศัพท์เทียบเคียงของ glass ceiling จากเพดานแก้ว เป็น เพดานกระจก เพื่อให้สอดคล้องกับศัพท์เทียบเคียงของ stained-glass ceiling ซึ่งก็คือคำว่า เพดานกระจกสี

นอกจากศัพท์ที่ยกตัวอย่างไปข้างต้นแล้ว ศัพท์อีกหนึ่งคำที่ผู้วิจัยพบปัญหาในการกำหนดคำเทียบเคียง คือ “gender” เนื่องจากคำว่า gender หมายถึง บทบาทความเป็นเพศที่ถูกกำหนดและประกอบสร้างจากขนบธรรมเนียม ประเพณี โครงสร้างอำนาจ และกลไกทางสังคมต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อการนิยามตนเองหรืออัตลักษณ์ทางเพศ และการแสดงบทบาททางเพศ หรือตัวตนทางเพศของบุคคล (ซีรา ทองกระจาย, ม.ป.ป., น. 6) ขณะที่คำว่า “sex” หมายถึง รูปที่แสดงให้เห็นว่าหญิงหรือชาย (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554) กล่าวคือ เพศตามสรีระซึ่งเป็นลักษณะเพศทางกายภาพที่มองเห็นจากภายนอก และเพศที่ถูกระบุทางพันธุกรรมหรือโครโมโซม (ซีรา ทองกระจาย, ม.ป.ป., น. 5) ดังนั้น

จึงไม่สามารถใช้คำเทียบเคียงคำว่า gender ด้วยคำว่า “เพศ” ได้ เนื่องจากนัยยะในการสื่อสารแตกต่างกัน

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า มีการกำหนดคำเทียบเคียงคำว่า gender ไว้หลายคำ เช่น เพศสภาพ เพศสภาวะ เพศสัมพันธ์ เพศวัฒนธรรมและเพศภาวะ (สุชาติดา ทวีสิทธิ์ อ้างถึงใน มยุรา ปุลาวัณษา, 2560, น. 16) สุชาติดาได้แปลคำว่า gender เป็นภาษาไทยว่า “เพศภาวะ” โดยไม่ใช้คำว่า “เพศสภาพ” และ “เพศสภาวะ” ด้วยเหตุผลทางภาษาว่า พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายคำว่า ภาวะ หมายถึง ความเกิด ความมี ความปรากฏ ซึ่งมีความหมายค่อนข้างกว้างกว่าคำว่า สภาพ และ สภาพ ที่ให้ความหมายค่อนข้างแคบและปิดโอกาสการตีความที่ต่างออกไป เนื่องจากคำว่า สภาพ และ สภาพ หมายถึง เหตุการณ์ที่เป็นไปตามธรรมชาติ ดังนั้นเมื่อนำมาผสมกับคำว่า เพศ เป็นคำสมาส จะทำให้ความหมายของคำในภาษาอังกฤษเพี้ยนไปเป็น สภาวะธรรมชาติ สภาพธรรมชาติของคน

นอกจากคำเทียบเคียงที่เสนอโดยสุชาติดาแล้ว ราชบัณฑิตยสถานได้มีการจัดทำพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาและกำหนดศัพท์บัญญัติคำว่า “gender” ไว้ว่า “สถานะเพศ” (จินดารัตน์ โพธิ์นอก, 2552) แต่เมื่อผู้วิจัยสืบค้นการใช้งานศัพท์บัญญัติดังกล่าวในรายงานและงานวิจัยต่างๆ กลับพบว่าคำดังกล่าวไม่ได้รับความนิยมในการใช้งานเท่ากับคำว่า เพศภาวะ หรือ เพศสภาพ ดังนั้น ในการให้คำเทียบเคียงศัพท์คำว่า gender ในสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้คำว่า เพศภาวะ ตามที่สุชาติดาเสนอเนื่องด้วยเหตุผลทางภาษาและความนิยมในการใช้งานจริง

อย่างไรก็ตาม ในการกำหนดคำเทียบเคียงคำว่า gender ในบางศัพท์ จำเป็นต้องมีการตัดคำจาก “เพศภาวะ” ให้เลือกเพียงคำว่า “เพศ” เนื่องจากทำให้คำเทียบเคียงยาวเกินไป เช่น gender focal point โดยใช้คำเทียบเคียงเป็น ผู้ประสานงานด้านความเท่าเทียมทางเพศ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใส่คำอธิบายเรื่องการเลือกใช้คำว่า “เพศ” ไว้ในหมายเหตุ (note) ในบันทึกข้อมูลศัพท์เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้อ่านได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

6.3 การประยุกต์ใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย

ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมนั้นไม่ใช่เรื่องใหม่แต่อย่างใด เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีการกล่าวถึงและให้ความสำคัญมาตั้งแต่ในอดีต ดังที่ปรากฏในมาตรา 12 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475 ซึ่งต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับหลักสากลและสถานการณ์ปัจจุบันมากขึ้น หรือ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ที่กำหนดขึ้นใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) ที่ประเทศไทยได้ลงนามเพื่อแสดงจุดยืนในการสนับสนุนความเท่าเทียมและสิทธิมนุษยชน แม้ว่าเรื่องความเท่าเทียมนั้นได้รับการ

สนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง แต่ในส่วนของการกำหนดตัวบทกฎหมาย รวมถึงนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มบุคคลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหญิง ชาย หรือกลุ่มบุคคลเพศหลากหลายนั้นจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาต่อไป ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าหนึ่งในปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมความเท่าเทียมให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น คือ การสร้างความเข้าใจให้เกิดแก่บุคคลต่างๆ

ในการจัดทำประมวลศัพท์เรื่องความเท่าเทียมทางเพศผู้วิจัยหวังว่าประมวลศัพท์ฉบับนี้จะ เป็นแหล่งอ้างอิง ค้นคว้า และช่วยเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับประเด็นความเท่าเทียม หรือผู้ที่ได้อ่านประมวลศัพท์ฉบับนี้ ยิ่งไปกว่านั้นหากมีการนำประมวลศัพท์ฉบับนี้ไปต่อยอดในการ สร้างประมวลศัพท์ที่มีความสอดคล้องกัน ก็นับว่าเป็นการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการถ่ายทอด ความรู้ความเข้าใจและการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวให้เกิดในวงกว้างมากขึ้น

สุดท้ายนี้ เนื่องจากประมวลศัพท์ฉบับนี้นำเสนอศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับความเท่าเทียมทางเพศ ในมิติของหญิงชายเป็นหลัก ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับผู้สนใจจัดทำประมวลศัพท์ใน ลักษณะเดียวกัน โดยข้อเสนอแนะดังกล่าวแยกออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

- 1) จัดทำประมวลศัพท์ เรื่อง การเลือกปฏิบัติ (discrimination) ซึ่งเป็นการต่อยอดจาก ประมวลศัพท์ฉบับนี้ โดยการเลือกปฏิบัติมีเนื้อหาส่วนที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญา CEDAW และอนุสัญญาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ศัพท์ที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยพบระหว่างการศึกษาข้อมูล เช่น different in treatment, discrimination, distinction, discriminatory practice ล้วนแต่เป็นศัพท์ที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมีความหมายใกล้เคียงกัน ทว่า ในแง่ของการนำไปใช้งานเชิงกฎหมายนั้นมีความแตกต่างกัน สำหรับผู้ที่สนใจสามารถ ศึกษาเอกสารเพิ่มเติมได้ โดยเอกสารอ้างอิงที่แนะนำ คือ โครงการวิจัยเรื่องกฎหมายว่า ด้วยความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ โดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ
- 2) จัดทำประมวลศัพท์ เรื่อง บุคคลเพศหลากหลาย ซึ่งเป็นการต่อยอดจากประมวลศัพท์ เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย ของ รังสิยา รัตนไชย และประมวลศัพท์เรื่อง ความเท่าเทียมทางเพศของผู้วิจัย ศัพท์ที่น่าสนใจ ได้แก่ glass closet, queerplatonic, microaggregation, microassult, microinsult, microvalidation เป็นต้น

บรรณานุกรม

- Bowker, L., & Pearson, J. (2002). *Working with specialized language: A practical guide to using corpora*. London: Routledge.
- Cabré, M. T., & Sager, J. C. (1999). *Terminology: Theory, methods, and applications*. Amsterdam: John Benjamins.
- International Organization for Standardization. (2019). *ISO 1087:2019 Terminology work and terminology science - Vocabulary*. Retrieved 18 April 2021 from <http://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:1087:ed-2:v1:en>
- International Organization for Standardization. (2000). *ISO 704: 2000 Terminology Work - Principles and Methods*. Geneva: ISO.
- International Organization for Standardization. (2009). *ISO 704 Terminology Work - Principles and Methods* (3 ed.). Geneva: ISO.
- Milken Institute School of Public Health. (2020). *Equity vs. Equality: What's the Difference*. Retrieved April 18 2021 from <https://onlinepublichealth.gwu.edu/resources/equity-vs-equality/>
- Pearson, J. (1998). *Terms in context*. Amsterdam: John Benjamins.
- Rey, A. (1995). *Essays on Terminology*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Sager, J. C. (1990). *A Practical Course in Terminology Processing*. Amsterdam: John Benjamins.
- World Economic Forum. (2020). *Global Gender Gap Report 2020*. Retrieved April 18 2021 from <https://www.weforum.org/reports/gender-gap-2020-report-100-years-pay-equality>
- World Economic Forum. (2021). *Global Gender Gap Report 2021*. Retrieved April 18 2021 from <https://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2021>
- Wright, S., & Budin, G. (1997). *Handbook of Terminology Management*. Amsterdam: John Benjamins.

- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2563). รายงานการศึกษาการทบทวนความก้าวหน้าของการบังคับใช้พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558. Retrieved 5 เมษายน 2564 from https://www.th.undp.org/content/dam/thailand/docs/UNDP%20TH_Gender%20Equality%20Act.pdf
- เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์. (2548). หลักความเสมอภาค. Retrieved 18 เมษายน 2564 from <http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=657>
- จตุรงค์ คงแก้ว, เยาวนิจ กิตติธรรกุล, & ก้องเกียรติ กิตติวัฒนาวงศ์. (2548). กระบวนการพัฒนาพื้นที่การจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่ง:กรณีศึกษา เขตอนุรักษ์หอยปะ กลุ่มน้ำปะเหลียน จังหวัดตรัง. วารสารหาดใหญ่วิชาการ, 15(2), 147-163.
- จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (2552). สถานะเพศ. Retrieved 1 พฤษภาคม 2564 from <http://legacy.orst.go.th/?knowledges=สถานเพศ-๒๔-มีนาคม-๒๕๕๒>
- จุฬาลักษณ์ นิ่มไชนันท์ และ รสริน โอสนานันต์กุล. (2560). การเลือกปฏิบัติทางด้านค่าจ้างระหว่างเพศในระดับภูมิภาคของตลาดแรงงานไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 17(1), 44-71.
- ชีรา ทองกระจาย. (ม.ป.ป.). ความเท่าเทียมกันทางเพศสภาพ. Retrieved 18 เมษายน 2564 from <https://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/UploadedFile/82427-8.pdf>
- ดวงพร เพชรคง. (ม.ป.ป.). ความเท่าเทียมระหว่างเพศ. Retrieved 18 เมษายน 2564, from https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/download/article/article_20181012153459.pdf
- ปฤณ เทพนรินทร์. (2560). โปรดระวังข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง: อันตรายของลักษณะรัฐราชสมบัติ (patrimonial) ทางการเมืองและผลกระทบต่อการสร้างพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย. วารสารสิทธิและสันติศึกษา, 3(1), 68-108.
- พิรญาณ์ บุญญสถิตย์, & พัชสิรี ชมภูคำ. (2553). ทศนคติของผู้ใต้บังคับบัญชาต่อผู้บังคับบัญชาที่เป็นสตรี. วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์, 32(126), 85-105.
- มติชนออนไลน์. (2564). *Women CEO Dialogue*. Retrieved 1 พฤษภาคม 2564 from https://www.matichon.co.th/publicize/news_2613073
- มยุรา ปุลวามะระ. (2560). อัตลักษณ์ของ "ตุ๊ด" จากหนังสือชุดบันทึกของตุ๊ดและกว่าเจ้าจะเป็นหมอ. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- รังสิยา รัตนไชย. (2557). ประมวลศัพท์เรื่องการใช้ชีวิตคู่ของบุคคลเพศหลากหลาย. สารนิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ อรุณมานะกุล. (2553). ภาษาศาสตร์คลังข้อมูล: หลักการและการใช้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิรินทิพย์ สุวรรณรัตน์. (2560). การรับรู้การส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายและการนำไปปฏิบัติของข้าราชการสำนักงบประมาณ. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (ม.ป.ป.). หลักความเสมอภาคตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ. Retrieved 18 เมษายน 2564 from https://kpi.ac.th/media/pdf/M7_13.pdf
- สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2564). การสัมมนาออนไลน์ หัวข้อ *Gender Inclusive Governance for Policy Makers*. Retrieved 3 พฤษภาคม 2564 from <https://icb.mol.go.th/wp-content/uploads/sites/2/2021/01/สัมมนาออนไลน์-Gender-Inclusive.pdf>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. In Retrieved 18 April 2021, from <http://dictionary.orst.go.th>
- อารยา สุขสม. (2561). รัฐธรรมนูญไทยกับความหลากหลายทางเพศ. วารสารนิติสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 11(2), 87-120.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
รายละเอียดคลังข้อมูลภาษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายละเอียดคลังข้อมูลภาษา

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
GE001.txt	เรื่อง: Frequently asked questions about gender equality ผู้แต่ง: UNFPA แหล่งที่มา: https://www.unfpa.org/resources/frequently-asked-questions-about-gender-equality	1,511
GE002.txt	เรื่อง: What Is 'Gender Parity'? ผู้แต่ง: Haley Swenson แหล่งที่มา: https://www.newamerica.org/weekly/what-gender-parity/	1,146
GE003.txt	เรื่อง: MISSISSIPPI IS AMERICA: How Racism and Sexism Sustain a Two-Tiered Labor Market in the US and Constrict the Economic Power of Workers in Mississippi and Beyond ผู้แต่ง: Anne Price, Jhumpa Bhattacharya แหล่งที่มา: https://insightccd.org/wp-content/uploads/2020/10/INSIGHT_Mississippi-Is-America-brief_3.pdf	5,761
GE004.txt	เรื่อง: Gender Equity Vs. Gender Equality: What's the Distinction? ผู้แต่ง: Pipeline Admin แหล่งที่มา: https://www.pipelineequity.com/voices-for-equity/gender-equity-vs-gender-equality/	549
GE005.txt	เรื่อง: From gender parity to gender equality: changing women's lived realities ผู้แต่ง: Aisa Manlosa and Denise Margaret Matias แหล่งที่มา: https://www.die-gdi.de/uploads/media/German_Development_Institute_Manlosa_Matias_05.03.2018.pdf	853
GE006.txt	เรื่อง: Segregation ผู้แต่ง: EurWORK แหล่งที่มา: https://www.eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/industrial-relations-dictionary/segregation	1,197
GE007.txt	เรื่อง: Gender-based occupational segregation in the 1990's	12,527

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
	ผู้แต่ง: R. Anker, H. Melkas and A. Korten แหล่งที่มา: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---declaration/documents/publication/wcms_decl_wp_18_en.pdf	
GE008.txt	เรื่อง: Female participation increases and gender segregation ผู้แต่ง: Claire Keane, Helen Russell and Emer Smyth แหล่งที่มา: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/174297/1/WP564.pdf	7,476
GE009.txt	เรื่อง: We Need To Be Careful When Talking About The Glass Cliff ผู้แต่ง: Bianca Barratt แหล่งที่มา: https://www.forbes.com/sites/biancabarratt/2018/11/20/we-need-to-be-careful-when-talking-about-the-glass-cliff/?sh=5b4f238fce6f	749
GE010.txt	เรื่อง: The psychologist who coined the term 'glass cliff' explains what it is, and why companies need to be more wary of it now ผู้แต่ง: Marguerite Ward แหล่งที่มา: https://www.businessinsider.com/women-and-people-of-color-face-glass-cliff-us-2020-7	1,016
GE011.txt	เรื่อง: Topic report Horizontal and vertical segregation ผู้แต่ง: Danièle Meulders, Robert Plasman, Audrey Rigo, and Sile O'Dorchai แหล่งที่มา: https://genderedinnovations.stanford.edu/images/TR1_Segregation.pdf	54,966
GE012.txt	เรื่อง: CRACKING THE STAINED-GLASS CEILING: LEADERSHIP EXPERIENCES OF BLACK CLERGYWOMEN IN THE BLACK CHURCH ผู้แต่ง: Cornelia A. Meeks แหล่งที่มา: https://repository.library.northeastern.edu/files/neu:m045xp18z/fulltext.pdf	38,881

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
GE013.txt	<p>เรื่อง: The Glass Cliff: Exploring the Dynamics Surrounding the Appointment of Women to Precarious Leadership Positions</p> <p>ผู้แต่ง: Michelle K. Ryan and S. Alexander Haslam</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.jstor.org/stable/20159315?seq=1</p>	677
GE014.txt	<p>เรื่อง: THE STAINED GLASS CEILING</p> <p>ผู้แต่ง: Felicity Dale</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.ministrymatters.com/preach/entry/5169/the-stained-glass-ceiling</p>	421
GE015.txt	<p>เรื่อง: “Concrete ceiling” in corporate America remains for women of color</p> <p>ผู้แต่ง: Eric Bachman</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.zuckermanlaw.com/glass-ceiling-discrimination-law-blog/concrete-ceiling-corporate-america-remains-women-color/</p>	865
GE016.txt	<p>เรื่อง: Equal Pay Day 2020: What is the gender pay gap and how is it different from equal pay?</p> <p>ผู้แต่ง: Olivia Petter</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.independent.co.uk/life-style/women/gender-pay-gap-equal-pay-women-paid-less-motherhood-a8856121.html</p>	1,914
GE017.txt	<p>เรื่อง: For Women of Color, the Glass Ceiling is Actually Made of Concrete</p> <p>ผู้แต่ง: Jo-Ann Tan</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.huffpost.com/entry/for-women-of-color-the-gl_b_9728056</p>	800
GE018.txt	<p>เรื่อง: The Stained Glass Ceiling: Career Attainment for Women Clergy</p> <p>ผู้แต่ง: Paul Sullins</p> <p>แหล่งที่มา: https://academic.oup.com/socrel/article/61/3/243/</p>	10,011

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
	1730448	
GE019.txt	<p>เรื่อง: Glass Ceiling or Sticky Floor</p> <p>ผู้แต่ง: -</p> <p>แหล่งที่มา: http://womeninpower.org.au/glass-ceiling-or-sticky-floor-barriers-to-careers-of-women/</p>	2,141
GE020.txt	<p>เรื่อง: From the sticky floor to the glass ceiling and everything in between: protocol for a systematic review of barriers and facilitators to clinical academic careers and interventions to address these, with a focus on gender inequality</p> <p>ผู้แต่ง: Jennifer V. E. Brown, Paul E. S. Crampton, Gabrielle M. Finn & Jessica E. Morgan on behalf of the project team</p> <p>แหล่งที่มา: https://systematicreviewsjournal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s13643-020-1286-z</p>	5,428
GE021.txt	<p>เรื่อง: An Assessment of the Impact of Sticky Floors and Glass Ceilings in Lebanon</p> <p>ผู้แต่ง: Ale Hejasea and Abdallah Dah</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042813052105/pdf?md5=27659bac4fd5295be0676d9c53224282&pid=1-s2.0-S1877042813052105-main.pdf</p>	5,170
GE022.txt	<p>เรื่อง: Signaling change during a crisis: Refining conditions for the glass cliff</p> <p>ผู้แต่ง: Clara Kulich, Fabio Lorenzi-Cioldi, Vincenzo Iacoviello, Klea Faniko , Michelle K. Ryan</p> <p>แหล่งที่มา: http://www.web.pdx.edu/~mev/pdf/PS471%20Win%202018/Kulich%20et%20al.%20.pdf</p>	8,045
GE023.txt	<p>เรื่อง: The Gender Division of Labour</p> <p>ผู้แต่ง: International Labour Organization</p> <p>แหล่งที่มา: http://www.glopp.ch/A5/en/multimedia/A5_1_pdf2.pdf</p>	675

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
GE024.txt	<p>เรื่อง: A Leak in the Academic Pipeline: Identity and Health Among Postdoctoral Women</p> <p>ผู้แต่ง: Renate Ysseldyk, Katharine H. Greenaway, Elena Hassinger, Sarah Zutrauen, Jana Lintz, Maya P. Bhatia, Margaret Frye, Else Starkenburg, and Vera Tai</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6559120/</p>	16,340
GE025.txt	<p>เรื่อง: What is a Gender Focal Point?</p> <p>ผู้แต่ง: ANNA HOLTHAUS</p> <p>แหล่งที่มา: http://gender-chemicals.org/what-is-a-gender-focal-point</p>	967
GE026.txt	<p>เรื่อง: Gender segregation in education, training and the labour market</p> <p>ผู้แต่ง: European Institute for Gender Equality (EIGE)</p> <p>แหล่งที่มา: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12709-2017-ADD-2/en/pdf</p>	34,368
GE027.txt	<p>เรื่อง: “How Monopsony Impacts Older Women Workers”</p> <p>ผู้แต่ง: Kate Bahn</p> <p>แหล่งที่มา: https://equitablegrowth.org/how-monopsony-impacts-older-women-workers/</p>	1,223
GE028.txt	<p>เรื่อง: Gender Mainstreaming</p> <p>ผู้แต่ง: -</p> <p>แหล่งที่มา: http://www1.aucegypt.edu/src/engendering/definitions.html</p>	1,417
GE029.txt	<p>เรื่อง: Revisiting the Glass Escalator: The Case of Gender Segregation in a Female Dominated Occupation</p> <p>ผู้แต่ง: Karrie Ann Snyder and Adam Isaiah Green</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.jstor.org/stable/10.1525/sp.2008.55.2.271?seq=1</p>	13,598

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
GE030.txt	<p>เรื่อง: The Gender Wage Gap: Does it pay to follow the crowd?</p> <p>ผู้แต่ง: Marissa Cozzi</p> <p>แหล่งที่มา: https://digitalcommons.iwu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1465&context=parkplace</p>	5,998
GE031.txt	<p>เรื่อง: Job description for a Gender Focal Point within the United Nations Secretariat</p> <p>ผู้แต่ง: Office of the Special Adviser on Gender Issues and Advancement of Women (OSAGI)</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.un.org/womenwatch/osagi/gmfpdrafttors.htm</p>	1,468
GE032.txt	<p>เรื่อง: WHO'S ON THE EXECUTIVE GLASS CLIFF? USING POLICY CAPTURING TO EXAMINE RACE, GENDER, AND LEADERSHIP IN TIMES OF CRISIS.</p> <p>ผู้แต่ง: NY MIA TRAN</p> <p>แหล่งที่มา: https://getd.libs.uga.edu/pdfs/tran_ny_m_201505_s_phd.pdf</p>	24,995
GE033.txt	<p>เรื่อง: Gender Mainstreaming</p> <p>ผู้แต่ง: UN WOMEN</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.un.org/womenwatch/osagi/gender-mainstreaming.htm</p>	392
GE034.txt	<p>เรื่อง: How Labor Friction and Social Fiction Relate to the Gender Wage Gap</p> <p>ผู้แต่ง: Kate Bahn</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.americanprogress.org/issues/economy/news/2016/04/27/136559/how-labor-friction-and-social-fiction-relate-to-the-gender-wage-gap/</p>	1,444
GE035.txt	<p>เรื่อง: The difference between gender equity and equality—and why it matters</p> <p>ผู้แต่ง: AGNES BINAGWAHO</p>	847

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
	แหล่งที่มา: https://fortune.com/2020/03/25/gender-equality-and-equity-iwd-womens-education/	
GE036.txt	เรื่อง: Glass Ceilings, Glass Escalators and Revolving Doors ผู้แต่ง: Lydia Malin แหล่งที่มา: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-95420-2_4	114,534
GE037.txt	เรื่อง: Firm-Level Monopsony and the Gender Pay Gap ผู้แต่ง: Douglas A. Webber แหล่งที่มา: https://www.aeaweb.org/conference/2014/retrieve.php?pdfid=208	9,048
GE038.txt	เรื่อง: A Guidance Note Concerning ILO Gender Focal Points ผู้แต่ง: International Labour Organization แหล่งที่มา: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---gender/documents/genericdocument/wcms_114230.pdf	1,018
GE039.txt	เรื่อง: What is gender mainstreaming? ผู้แต่ง: Council of Europe แหล่งที่มา: https://www.coe.int/en/web/genderequality/what-is-gender-mainstreaming	924
GE040.txt	เรื่อง: UNESCO's Gender Mainstreaming Implementation Framework ผู้แต่ง: UNESCO แหล่งที่มา: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/BSP/GENDER/PDF/1.%20Baseline%20Definitions%20of%20key%20gender-related%20concepts.pdf	1,245
GE041.txt	เรื่อง: Intersectionality ผู้แต่ง: Gender Development Network แหล่งที่มา: https://gadnetwork.org/issues/intersectionality	185
GE042.txt	เรื่อง: Discrimination against Mothers is the Strongest Form of	9,007

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
	Workplace Gender Discrimination: Lessons from US Caregiver Discrimination Law ผู้แต่ง: Stephanie Bornstein แหล่งที่มา: https://scholarship.law.ufl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1950&context=facultypub	
GE043.txt	เรื่อง: Gender roles, norms and stereotypes ผู้แต่ง: Monda.eu แหล่งที่มา: http://monda.eu/files/modules/gender/annex3.pdf	888
GE044.txt	เรื่อง: Gender mainstreaming: gender analysis ผู้แต่ง: European Institute for Gender Equality แหล่งที่มา: https://eige.europa.eu/publications/gender-mainstreaming-gender-analysis	4,177
GE045.txt	เรื่อง: Gender Mainstreaming ผู้แต่ง: SWEDISH INTERNATIONAL DEVELOPMENT COOPERATION AGENCY แหล่งที่มา: https://publikationer.sida.se/contentassets/9d450477fa6b49be81a77ded3c2e474a/gender-tool-mainstreaming.pdf	3,891
GE046.txt	เรื่อง: Intersectionality: A Tool for Intersectionality: A Tool for Intersectionality: A Tool for Gender and Economic Justice ผู้แต่ง: Association for Women's Rights in Development แหล่งที่มา: https://www.awid.org/sites/default/files/atoms/files/intersectionality_a_tool_for_gender_and_economic_justice.pdf	4,296
GE047.txt	เรื่อง: Gender stereotypes and Stereotyping and women's rights ผู้แต่ง: Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR) แหล่งที่มา: https://www.ohchr.org/documents/issues/women/wrgs/onepaggers/gender_stereotyping.pdf	1,477
GE048.txt	เรื่อง: The Motherhood Pay Penalty ผู้แต่ง: Institute for Public Policy Research	1,640

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
	แหล่งที่มา: https://www.tuc.org.uk/sites/default/files/MotherhoodPayPenalty.pdf	
GE049.txt	เรื่อง: The impact of parenthood on the gender wage gap: A comparative analysis of 26 European countries ผู้แต่ง: Cukrowska-Torzewska, Ewa; Lovász, Anna แหล่งที่มา: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/200346/1/1025821165.pdf	14,355
GE050.txt	เรื่อง: Maternal Wall Discrimination: Evidence Required for Litigation and Cost-Effective Solutions for a Flexible Workplace ผู้แต่ง: Claire-Therese D. Luceno แหล่งที่มา: https://repository.uchastings.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1099&context=hastings_business_law_journal	8,818
GE051.txt	เรื่อง: The motherhood pay gap: A review of the issues, theory and international evidence ผู้แต่ง: Damian Grimshaw and Jill Rubery แหล่งที่มา: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_348041.pdf	33,628
GE052.txt	เรื่อง: The Fatherhood Bonus and The Motherhood Penalty: Parenthood and the Gender Gap in Pay ผู้แต่ง: Michelle J. Budig แหล่งที่มา: https://www.thirdway.org/report/the-fatherhood-bonus-and-the-motherhood-penalty-parenthood-and-the-gender-gap-in-pay	7,889
GE053.txt	เรื่อง: Yes, Being “Mommy Tracked” Is a Real Thing—But You Don’t Have to Put Up With It ผู้แต่ง: Erika Janes แหล่งที่มา: https://www.themuse.com/advice/mommy-track-what-to-do	1,639
GE054.txt	เรื่อง: GENDER STEREOTYPING	804

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
	ผู้แต่ง: Gender Equality Law Center แหล่งที่มา: https://www.genderequalitylaw.org/gender-stereotyping	
GE055.txt	เรื่อง: Intersectionality ผู้แต่ง: ParlAmericas แหล่งที่มา: https://parlamericas.org/uploads/documents/Intersectionality_en.pdf	973
GE056.txt	เรื่อง: Promoting gender equality in the workplace ผู้แต่ง: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (Eurofound) แหล่งที่มา: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_files/pubdocs/2001/61/en/1/ef0161en.pdf	48,244
GE057.txt	เรื่อง: Why gender parity is a low standard for success in education ผู้แต่ง: STEPHANIE PSAKI, KATHARINE MCCARTHY, and BARBARA MENSCH แหล่งที่มา: https://blogs.worldbank.org/education/why-gender-parity-low-standard-success-education	1,036
GE058.txt	เรื่อง: The Motherhood Penalty: How Gender and Parental Status Influence Judgements of JobRelated Competence and Organizational Commitment ผู้แต่ง: Noël Burgess แหล่งที่มา: https://digitalcommons.uri.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1035&context=lrc_paper_series	6,318
GE059.txt	เรื่อง: A Reconsideration of the Fatherhood Premium: Marriage, Coresidence, Biology, and Fathers' Wages ผู้แต่ง: Alexandra Killewald แหล่งที่มา: https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0003122412469204	11,462

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
GE060.txt	<p>เรื่อง: Fears of a ‘Mum-cession’: experts warn of pandemic motherhood penalty</p> <p>ผู้แต่ง: Kristine Ziwicajune</p> <p>แหล่งที่มา: https://womensagenda.com.au/latest/fears-of-a-mum-cession-experts-warn-of-pandemic-motherhood-penalty/</p>	2,468
GE061.txt	<p>เรื่อง: Women in Business & Management</p> <p>ผู้แต่ง: International Labour Organization</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---arabstates/---ro-beirut/documents/publication/wcms_446100.pdf</p>	1,498
GE062.txt	<p>เรื่อง: Beyond Mars and Venus: The role of gender essentialism in support for gender inequality and backlash</p> <p>ผู้แต่ง: Lea Skewes, Cordelia Fine and Nick Haslam</p> <p>แหล่งที่มา: https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0200921</p>	8,678
GE063.txt	<p>เรื่อง: Gender Essentialism Is Flawed — Here’s Why</p> <p>ผู้แต่ง: Mere Abrams</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.healthline.com/health/gender-essentialism</p>	1,062
GE064.txt	<p>เรื่อง: Boxed Women in Public Administration – Between Glass Ceilings and Glass Walls: A Study of Women's Participation in Public Administration in the Arab States</p> <p>ผู้แต่ง: Salma Nasser</p> <p>แหล่งที่มา: https://vc.bridgew.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2031&context=jiws</p>	8,207
GE065.txt	<p>เรื่อง: BEYOND THE GLASS CEILING: WHY BUSINESSES NEED WOMEN AT THE TOP</p> <p>ผู้แต่ง: International Labour Organization</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.ilo.org/infostories/en-GB/Stories/Employment/beyond-the-glass-ceiling#beyond</p>	1,138

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
GE066.txt	<p>เรื่อง: How Gender Essentialism Hurts Us All</p> <p>ผู้แต่ง: Suzannah Weiss</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.bustle.com/p/7-ways-gender-essentialism-hurts-everyone-43897</p>	639
GE067.txt	<p>เรื่อง: Gender Equality and Meritocracy. Contradictory discourses in the academy</p> <p>ผู้แต่ง: Stina Powell</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.researchgate.net/publication/294891229_Gender_Equality_and_Meritocracy_Contradictory_discourses_in_the_academy</p>	83,814
GE068.txt	<p>เรื่อง: Quotas and the Lie of Meritocracy</p> <p>ผู้แต่ง: Liz Elting</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.forbes.com/sites/lizelting/2018/12/14/quotas-and-the-lie-of-meritocracy/?sh=b3e3dfe3b333</p>	1,003
GE069.txt	<p>เรื่อง: GENDERED MERITOCRACY? WOMEN SENIOR COUNSELS IN AUSTRALIA'S LEGAL PROFESSION</p> <p>ผู้แต่ง: Angela T. Ragusa and Philip Groves</p> <p>แหล่งที่มา: https://researchoutput.csu.edu.au/ws/portalfiles/portal/8864682/46901postpub.pdf</p>	8,467
GE070.txt	<p>เรื่อง: What Is Tokenism, and Why Does It Matter in the Workplace?</p> <p>ผู้แต่ง: Kara Sherrer</p> <p>แหล่งที่มา: https://business.vanderbilt.edu/news/2018/02/26/tokenism-in-the-workplace/</p>	980
GE071.txt	<p>เรื่อง: Substantive Equality: Some People are More Equal Than Others</p> <p>ผู้แต่ง: Bruce Pardy</p> <p>แหล่งที่มา: http://www.ruleoflaw.ca/substantive-equality-some-people-are-more-equal-than-others/</p>	2,078

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
GE072.txt	<p>เรื่อง: Formal or Substantive Equality? - Gender Equality in European Community law</p> <p>ผู้แต่ง: Hanna Gedin</p> <p>แหล่งที่มา: http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=1557693&fileId=1564406</p>	23,379
GE073.txt	<p>เรื่อง: The new gender essentialism – domestic and family ‘choices’ and their relation to attitudes</p> <p>ผู้แต่ง: Rosemary Crompton and Clare Lyonette</p> <p>แหล่งที่มา: https://is.muni.cz/el/1423/jaro2011/SPP457/um/23632422/Crompton_Lyonnet.pdf</p>	8,466
GE074.txt	<p>เรื่อง: Tokenism and Women in the Workplace: The Limits of Gender-Neutral Theory</p> <p>ผู้แต่ง: Lynn Zimmer</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.jstor.org/stable/800667?seq=1</p>	8,132
GE075.txt	<p>เรื่อง: What is substantive equality?</p> <p>ผู้แต่ง: -</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.sac-isc.gc.ca/eng/1583698429175/1583698455266</p>	1,359
GE076.txt	<p>เรื่อง: The Ideas of Equality and Non-Discrimination: Formal and Substantive Equality</p> <p>ผู้แต่ง: Equal Right Trust</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank/The%20Ideas%20of%20Equality%20and%20Non-discrimination,%20Formal%20and%20Substantive%20Equality.pdf</p>	3,392
GE077.txt	<p>เรื่อง: Substantive Equality</p> <p>ผู้แต่ง: Catherine Barnard and Bob Hepple</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.jstor.org/stable/pdf/4508714.pdf?refreqid=excelsior%3Aec4780d52d934abe96cd3d46b5a3451c</p>	10,811
GE078.txt	<p>เรื่อง: FEASIBILITY STUDY EQUAL ACCESS FOR WOMEN TO JUSTICE</p>	58,200

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
	ผู้แต่ง: Gender Equality Commission (GEC) แหล่งที่มา: https://rm.coe.int/1680591ca0	
GE079.txt	เรื่อง: Gender Mainstreaming with an Intersectional Perspective ผู้แต่ง: Swedish Secretariat for Gender Research แหล่งที่มา: https://www.includegender.org/wp-content/uploads/2015/06/Gender-Mainstreaming-with-an-Intersectional-Perspective-pdf.pdf	3,678
GE080.txt	เรื่อง: Working on the "Mommy-Track": Motherhood and Women Lawyers ผู้แต่ง: Rebecca Korzec แหล่งที่มา: https://scholarworks.law.ubalt.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1628&context=all_fac	10,932
GE081.txt	เรื่อง: Gender Essentialism Theory ผู้แต่ง: Elizabeth Boskey แหล่งที่มา: https://www.verywellhealth.com/what-is-gender-essentialism-3132613	586
GE082.txt	เรื่อง: Gender essentialism : a conceptual and empirical exploration of notions of maternal essence as a framework for explaining gender difference. ผู้แต่ง: Manicom, Desiree Pushpeganday แหล่งที่มา: https://researchspace.ukzn.ac.za/xmlui/handle/10413/7524	73,311
GE083.txt	เรื่อง: Gender Stereotyping and Self-Stereotyping Attitudes: A Large Field Study of Managers ผู้แต่ง: Eriksson, Tor; Smith, Nina; Smith, Valdemar แหล่งที่มา: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/170916/1/dp10932.pdf	14,621
GE084.txt	เรื่อง: Glass ceilings, glass walls and sticky floors: barriers to career progress for women in the finance industry	6,183

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
	<p>ผู้แต่ง: Leonie V. Still</p> <p>แหล่งที่มา: https://ro.ecu.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=7882&context=ecuworks</p>	
GE085.txt	<p>เรื่อง: Stereotype Threat and Implicit Attitudes: Implications for the Leaky Pipeline of Women in Science</p> <p>ผู้แต่ง: Karen E. Stamm</p> <p>แหล่งที่มา: https://digitalcommons.uri.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1937&context=oa_diss</p>	29,061
GE086.txt	<p>เรื่อง: Men in pink collars: Stereotype threat and disengagement among male teachers and child protection workers</p> <p>ผู้แต่ง: Elise K. Kalokerinos, Kathleen Kjelsaas, Steven Bennetts & Courtney von Hippel</p> <p>แหล่งที่มา: https://ppw.kuleuven.be/okp/_pdf/Kalokerinos2017MIPST.pdf</p>	9,675
GE087.txt	<p>เรื่อง: “Why Can’t I Become a Manager?”—A Systematic Review of Gender Stereotypes and Organizational Discrimination</p> <p>ผู้แต่ง: Ana M. Castaño, Yolanda Fontanil, and Antonio L. García-Izquierdo</p> <p>แหล่งที่มา: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6572654/</p>	16,775
GE088.txt	<p>เรื่อง: penalty in Japan: What causes mothers to earn less in regular jobs?</p> <p>ผู้แต่ง: Magdalena Triasih Dumauli</p> <p>แหล่งที่มา: https://academicpublishingplatforms.com/downloads/pdfs/beh/volume37/201910082315_22_BEH_2019_Vol15_Issue3_Vol15_Issue3_MT_Dumauli_Motherhood_wage_penalty_Japan_375-392.pdf</p>	8,189
GE089.txt	<p>เรื่อง: Gender Mainstreaming: Productive Tensions in Theory</p>	8,974

รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
	and Practice ผู้แต่ง: SYLVIA WALBY แหล่งที่มา: https://eds-a-ebshost-com.chula.idm.oclc.org/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=566f8460-1f43-4b63-b262-bd35c4fc2e40%40pdc-v-sessmgr01	
GE090.txt	เรื่อง: How to break the glass walls holding Argentine women back at work ผู้แต่ง: Alejandro Biondi & Florencia Caro Sachetti แหล่งที่มา: https://apolitical.co/en/solution_article/glass-walls-holding-argentine-women-back	1,107
GE091.txt	เรื่อง: Motherhood and the Gender Wage Gap ผู้แต่ง: Samantha Bell แหล่งที่มา: https://www.researchgate.net/publication/338197156_Motherhood_and_the_Gender_Wage_Gap	2,647
GE092.txt	เรื่อง: ‘Avoid gender tokenism to achieve substantive equality’, say UN business and human rights experts ผู้แต่ง: Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR) แหล่งที่มา: https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=24742&LangID=E	742
GE093.txt	เรื่อง: HOW TO CONDUCT A GENDER ANALYSIS A GUIDANCE NOTE FOR UNDP STAFF ผู้แต่ง: United Nations Development Programme แหล่งที่มา: https://info.undp.org/sites/bpps/SES_Toolkit/SES%20Document%20Library/Uploaded%20October%202016/UNDP%20Guidance%20Note%20how%20to%20conduct%20a%20gender%20analysis.pdf	5,778
GE094.txt	เรื่อง: Social geography I: Intersectionality ผู้แต่ง: Peter Hopkins แหล่งที่มา: https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/	5,668

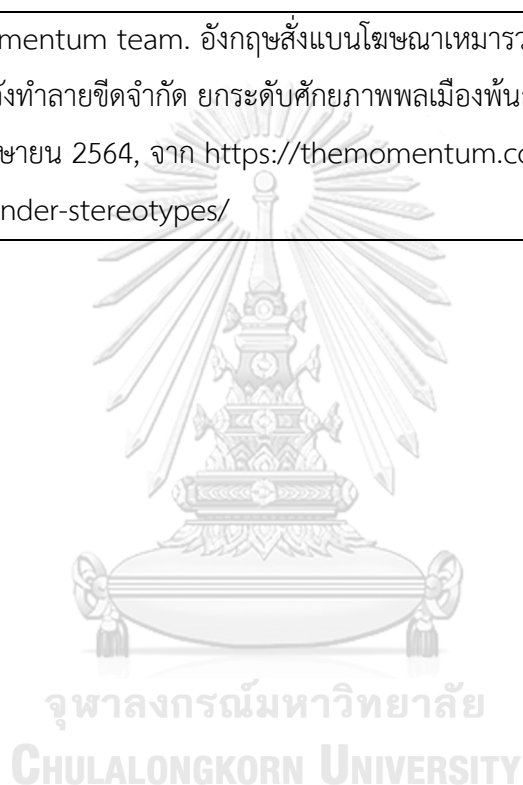
รหัสอ้างอิง	ที่มาของเอกสาร	จำนวนคำ
	0309132517743677	
GE095.txt	เรื่อง: Beyond sex and gender analysis: an intersectional view of the COVID-19 pandemic outbreak and response ผู้แต่ง: Olena Hankivsky and Anuj Kapilashrami, แหล่งที่มา: https://www.qmul.ac.uk/media/global-policy-institute/Policy-brief-COVID-19-and-intersectionality.pdf	3,351
GE096.txt	เรื่อง: The Other Wage Gap: Why Men In Female-Dominated Industries Still Earn More ผู้แต่ง: LYDIA DISHMAN แหล่งที่มา: https://www.fastcompany.com/3044753/the-other-wage-gap-why-men-in-women-dominated-industries-still-earn-more	877
GE097.txt	เรื่อง: What is occupational segregation? ผู้แต่ง: Close the Gap, SCIO แหล่งที่มา: https://www.bewhatyouwant.org.uk/content/profs-occupational-seg/	599
GE098.txt	เรื่อง: The pay gap ผู้แต่ง: Close the Gap, SCIO แหล่งที่มา: https://www.closethegap.org.uk/content/gap/	575
GE099.txt	เรื่อง: Gender wage gaps, 'sticky floors' and 'glass ceilings' in Europe ผู้แต่ง: Louis N. Christofides, Alexandros Polycarpou, Konstantinos Vrachimis แหล่งที่มา: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0927537113000122	12,842
GE100.txt	เรื่อง: The real reason for our gender pay gap: the leaky pipeline ผู้แต่ง: Herald View แหล่งที่มา: https://www.heraldscotland.com/opinion/16141456.herald-view-real-reason-gender-pay-gap-leaky-pipeline/	654

รหัสอ้างอิง	แหล่งอ้างอิง
RS01	ราชบัณฑิตยสถาน. ศัพท์บัญญัติสำนักงานราชบัณฑิตยสถาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2564, จาก https://coined-word.orst.go.th/
RS02	พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558. (2558, 8 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 (ตอนที่ 18 ก). หน้า 17-27.
RS03	คณาธิป ทองรวีวงศ์, กัญทิมา ช่างทำ, ภคณม สีปไชย, กุสุมา สุนประชา และ ชลธิชา สมสอาด. (2560). <i>โครงการวิจัยเรื่องกฎหมายว่าด้วยความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ</i> . กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
RS04	ชนกานต์ สังสีแก้ว. (2559). <i>ความผิดฐานเลือกปฏิบัติ</i> . วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
RS05	ปฤณ เทพนรินทร์. (2560). <i>โปรตรระวังข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง: อันตรายของลักษณะรัฐราชสมบัติ (patrimonial) ทางการเมืองและผลกระทบต่อกรสร้างพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย</i> . <i>วารสารสิทธิและสันติศึกษา</i> . 3(1), 68-108.
RS06	นิธิ เอียวศรีวงศ์. <i>เรามาดูกันได้อย่างไร (1)</i> . สืบค้นเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2564, จาก https://prachatai.com/journal/2016/05/65696
RS07	จุฬาลักษณ์ นิ้มไชนันท์ และ รสริน โอสถานันต์กุล. (2560). <i>การเลือกปฏิบัติทางด้านค่าจ้างระหว่างเพศในระดับภูมิภาคของตลาดแรงงานไทย</i> . <i>วารสารเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่</i> , 17(1), 44-71.
RS08	จตุรงค์ คงแก้ว, เยาวนิจ กิตติธรรกุล และ ก้องเกียรติ กิตติวัฒนาวงศ์. <i>กระบวนการพัฒนาพื้นที่การจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่ง: กรณีศึกษา เขตอนุรักษ์หอยปะ ลุ่มน้ำปะเหลียน จังหวัดตรัง</i> . <i>วารสารหาดใหญ่วิชาการ</i> . 15(2), 147-163.
RS09	ปราโมทย์ นาครทรรพ. <i>ผืนป่าล้งฟ้าดินจากในหลวง-ปวงชนสู่ราชประชาสมาลัย (4)</i> . สืบค้นเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2564, จาก https://mgronline.com/daily/detail/9500000004741 .
RS10	สุชาดา ทวีสิทธิ์. (2550). <i>ผู้หญิง ผู้ชาย และเพศวิถี: เพศภาวะศึกษาในงานมานุษยวิทยา</i> . <i>วารสารสังคมศาสตร์</i> , 19(1), 312-357. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2564, จาก https://www.tci-thaijo.org/index.php/jss/article/download/174591/124989/

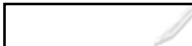

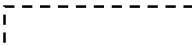
รหัสอ้างอิง	แหล่งอ้างอิง
RS11	กาญจนา ตั้งชลทิพย์. (2548). <i>ความแตกต่างทางเพศในกระแสการย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพฯ.</i> (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยประชากรและสังคม). นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
RS12	สุทธิพงษ์ วรอุไร และ ศิริสุดา แสนอิ้ว. (2563). การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์กับแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมทางด้านโอกาส: ปัญหาการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในหน่วยงานภาครัฐ. <i>วารสารรัชต์ภาคย์</i> , 14(34), 296-312.
RS13	ดิฉันทพงษ์ สีนสมบูรณ์ทอง. การทำทนายวาทกรรมความเป็นสากลของการบูรณาการประเด็นเพศภาวะเข้าสู่กระแสหลักขององค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐฯ. <i>วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</i> , 49(1), 128-150.
RS14	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กอ.ส.ก. ส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ กลุ่มมาตรการและกลไก. (2563). <i>รายงานการดำเนินงานการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปี 2562 ตามยุทธศาสตร์การพัฒนสตรี พ.ศ. 2562-2564.</i> สืบค้นเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2564, จาก https://ricd.go.th/webth2/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=1128
RS15	โชติมา แก้วทอง. (2555). การเสริมสร้างความเสมอภาคหญิงชายให้เป็นกระแสหลักการพัฒนา : องค์ความรู้จากร่วมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์สู่ชุมชนเขตภูมิภาคตะวันตก. ใน <i>การประชุมวิชาการแห่งชาติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9.</i> (น. 963-971). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
RS16	Barbara Unmüßig. (ม.ป.ป.). <i>การบูรณาการประเด็นเพศสถานะ: ความเป็นไปได้และข้อจำกัดของแนวคิดทางสังคมที่ถึงรากถึงโคน.</i> [Gender Mainstreaming How Can We Successfully Use Its Political Potential?]. (ภัควดี วีระภาสพงษ์, ผู้แปล) (ต้นฉบับพิมพ์ปี ค.ศ. 2008). สืบค้นเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2564, จาก https://th.boell.org/sites/default/files/gender_mainstreaming_thai.pdf
RS17	ภาคภูมิ ถุกษะเมธ. (2560). งบประมาณที่คำนึงถึงมิติหญิงชาย (Gender Responsive Budgeting): เครื่องมือในการขับเคลื่อนความเท่าเทียมในการบริหารการพัฒนา. <i>วารสารรัฐประศาสนศาสตร์</i> . 15(1), 61-81.
RS18	สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2564). <i>การสัมมนาออนไลน์ หัวข้อ Gender Inclusive</i>

รหัสอ้างอิง	แหล่งอ้างอิง
	<i>Governance for Policy Makers</i> . สืบค้นเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2564, จาก https://icb.mol.go.th/wp-content/uploads/sites/2/2021/01/สัมมนาออนไลน์-Gender-Inclusive.pdf
RS19	การส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายในหน่วยงานภาครัฐของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (ม.ป.ป.) สืบค้นเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2564, จาก http://www.dcy.go.th/woman_man/data/278.pdf
RS20	The momentum team. อังกฤษสั่งแบนโฆษณาเหมารวมทางเพศที่มีเนื้อหา ‘อันตราย’ หวังทำลายขีดจำกัด ยกระดับศักยภาพพลเมืองพันกรอบ. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2564, จาก https://themomentum.co/britain-bans-harmful-gender-stereotypes/

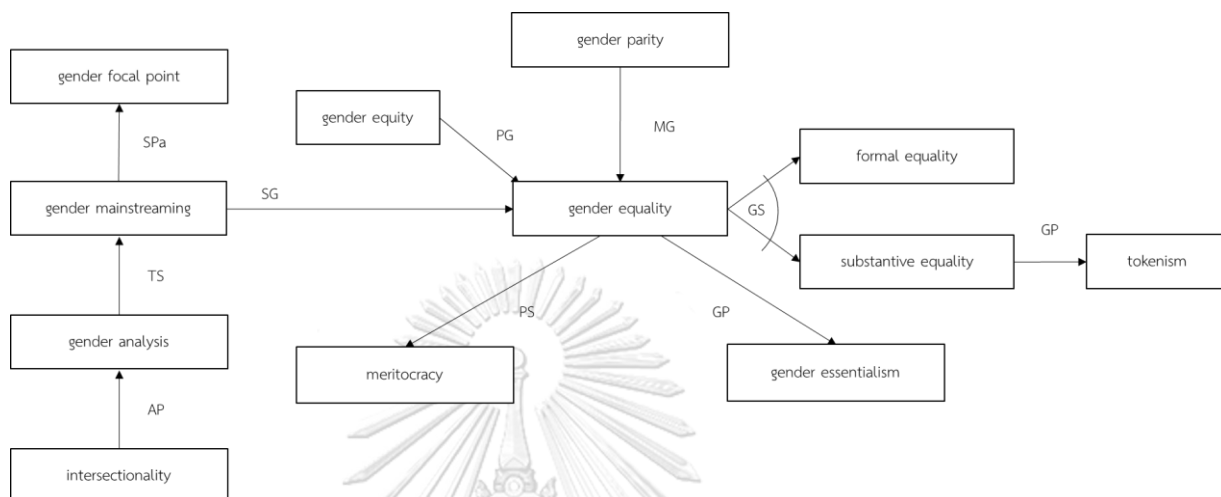

สัญลักษณ์ที่ใช้	ประเภทความสัมพันธ์
SPa	Strategy – Participant
TS	Tool – Strategy
AP	Approach – Process
SG	Strategy – Goal
PG	Process – Goal
MG	Measure – Goal
PS	Problem – Solution
GP	Goal – Problem
GS	Generic – Specific
CE	Cause – Effect

สัญลักษณ์		แสดง ศัพท์เฉพาะด้าน
สัญลักษณ์		แสดง ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ โดยจะมีอักษรย่อแสดงรูปแบบความสัมพันธ์กำกับไว้
สัญลักษณ์		แสดง ศัพท์ที่ไม่ได้นำมาวิเคราะห์

เครือข่ายมโนทัศน์และบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น เรื่อง ความเท่าเทียมทางเพศ

หมวด กระบวนการสร้างความเท่าเทียมทางเพศ

สัญลักษณ์ที่ใช้

SPa

TS

AP

SG

PG

MG

PS

GP

GS

ประเภทความสัมพันธ์

Strategy – Participant

Tool – Strategy

Approach – Process

Strategy – Goal

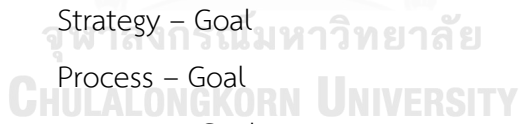
Process – Goal

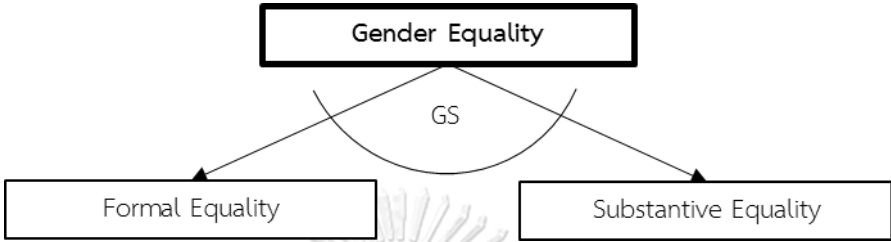
Measure – Goal

Problem – Solution

Goal – Problem

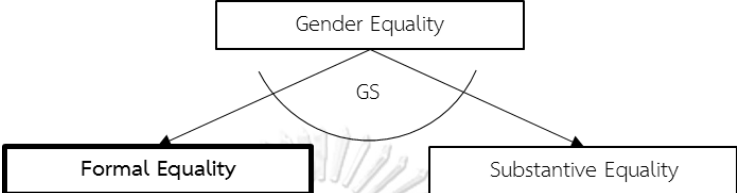
Generic – Specific

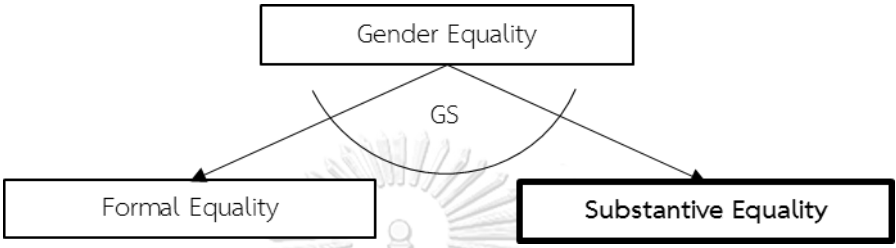

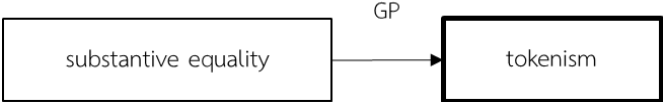
CN001	Concept: gender equality
English Term: gender equality (GE058.txt)	
Feature: การที่ผู้หญิงและผู้ชายมีสิทธิในเรื่องต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโอกาส สิทธิ ข้อบังคับต่างๆ ทั้งในแง่เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนการเมือง	
Conceptual Relation: <pre> graph TD GE[Gender Equality] --- GS((GS)) GS --- FE[Formal Equality] GS --- SE[Substantive Equality] </pre>	
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Gender Equality</u> means that women and men have equal conditions for realizing their full human rights and for contributing to, and benefiting from, economic, social, cultural and political development. (GE058.txt) 2. There are different perceptions of the meaning of <u>Gender Equality</u>. While some scholars say that <u>Gender Equality</u> translates into the absence of discrimination, or that equality and discrimination are each other's antithesis others claim that while <u>Gender Equality</u> is an extensive goal; prohibition on discrimination along with positive actions as well as other methods, such as gender mainstreaming, are appropriate tools in achieving that goal. The different perceptions originate in whether the concept of <u>Gender Equality</u> is understood as comprising Formal or Substantive Equality. Where Formal Equality acknowledges no special treatment on grounds of sex, Substantive Equality aims at equalizing the outcome, the result, and hence preferential treatment or even quotas in favour of one sex can be consistent with Substantive Equality. (GE072.txt) 3. <u>Gender equality</u> in the legal system is guided by the thought that <u>gender equality</u> is a basic value in the society. Depending on what the legislator wants to achieve, <u>gender equality</u> is regulated in different ways, as prohibitions on discrimination or as <u>gender equality</u> promoting actions. Two 	

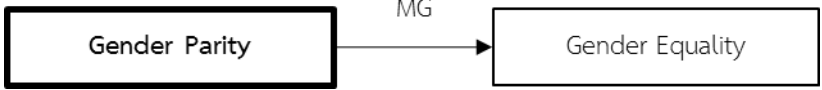
different principles, the formal gender equality principle and the substantive gender equality principle, exist. (GE078.txt)		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

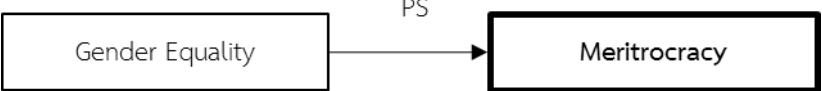

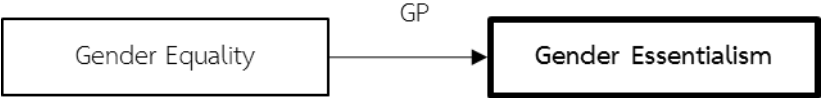
CN002	Concept: formal equality	
English Term: formal equality (GE076.txt)		
Feature: ความเท่าเทียมทางเพศลักษณะหนึ่งที่ผู้หญิงหรือผู้ชายได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกันในเรื่องต่างๆ โดยให้ความสำคัญกับวิธีการที่เหมือนกันเท่านั้น แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ที่ก่อให้เกิดความเท่าเทียมระหว่างเพศ		
Conceptual Relation: <pre> graph TD GE[Gender Equality] --> FE[Formal Equality] GE --> SE[Substantive Equality] FE --- GS((GS)) --- SE </pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. Where <u>Formal Equality</u> acknowledges no special treatment on grounds of sex, Substantive Equality aims at equalizing the outcome, the result, and hence preferential treatment or even quotas in favour of one sex can be consistent with Substantive Equality. (GE072.txt) 2. The idea of <u>formal equality</u> can be traced back to Aristotle and his dictum that equality meant “things that are alike should be treated alike”. This is the most wide spread understanding of equality today. <u>Formal equality</u> promotes individual justice as the basis for a moral claim to virtue and is reliant upon the proposition that fairness (the moral virtue) requires consistent or equal treatment. (GE076.txt) 3. The liberal conception of formal equality is one of consistency- likes must be treated alike. This is reflected in the concept of "less favourable treatment" ("direct discrimination") on grounds of sex' in the Sex Discrimination Act 1975 (SDA),² on racial grounds³ in the Race Relations Act 1976 (RRA),⁴ on grounds of religion or political opinion in the Fair Employment and Treatment (Northern Ireland) Order 1998 (FETO),⁵ and, for a reason related to a person's disability in the Disability Discrimination Act 1995 (DDA).⁶ (GE077.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

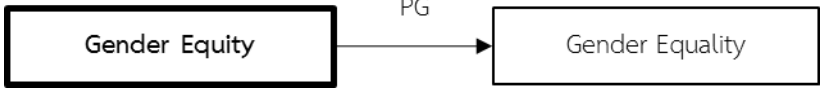
CN003	Concept: substantive equality	
English Term: substantive equality (GE071.txt)		
Feature: ความเท่าเทียมทางเพศลักษณะหนึ่งที่ผู้หญิงหรือผู้ชายได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันในเรื่องต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดความเท่าเทียมในแง่ของผลลัพธ์ โดยการปฏิบัตินั้นจะสอดคล้องกับความต้องการและบริบทต่างๆ ของแต่ละเพศ		
Conceptual Relation: <pre> graph TD GE[Gender Equality] --> FE[Formal Equality] GE --> SE[Substantive Equality] FE --- GS((GS)) --- SE </pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. The second notion, commonly known as “<u>substantive equality</u>” or “equality of outcome”, is the opposite of the first: equality does not mean treating people the same but requires treating them differently so as to achieve equal or equivalent effects; (GE071.txt) 2. Where Formal Equality acknowledges no special treatment on grounds of sex, <u>Substantive Equality</u> aims at equalizing the outcome, the result, and hence preferential treatment or even quotas in favour of one sex can be consistent with Substantive Equality. (GE072.txt) 3. <u>Substantive equality</u> is a legal principle that refers to the achievement of true equality in outcomes. It is achieved through equal access, equal opportunity and, most importantly, the provision of services and benefits in a manner and according to standards that meet any unique needs and circumstances, such as cultural, social, economic and historical disadvantage. (GE075.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

CN004	Concept: tokenism	
English Term: tokenism (GE074.txt)		
Feature: การสร้างการมีส่วนร่วมในกลุ่มให้มีความหลากหลาย เพียงเพื่อไม่ให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ และสร้างภาพให้เหมือนว่ากลุ่มบุคคลดังกล่าวได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ซึ่งการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้เป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเท่าเทียมเชิงเนื้อหา		
Conceptual Relation: <div style="text-align: center; margin: 10px 0;"> <pre> graph LR A[substantive equality] -- GP --> B[tokenism] </pre> </div>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. The panel kicked off by defining <u>tokenism</u>: “the practice of doing something (such as hiring a person who belongs to a minority group) only to prevent criticism and give the appearance that people are being treated fairly” (via Merriam Webster). (GE070.txt) 2. <u>Tokenism</u> explains women's occupational experiences and their behavioral responses to those experiences in terms of their numerical proportion, suggesting that barriers to women's full occupational equality can be lowered by the hiring of more women in organizations that are highly-skewed. (GE074.txt) 3. ‘Avoid gender <u>tokenism</u> to achieve substantive equality’, say UN business and human rights experts. (GE091.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

CN005	Concept: gender parity	
English Term: gender parity (GE005.txt)		
Feature: การวัดเชิงสถิติที่แสดงค่าตัวเลขของอัตราส่วนระหว่างเพศหญิงต่อเพศชาย หรือเด็กหญิงต่อเด็กชายต่อตัวบ่งชี้หนึ่งๆ เช่น รายได้ การศึกษา เป็นต้น โดยการวัดเชิงสถิตินี้ใช้ในการประเมินความเปลี่ยนแปลงหรือความก้าวหน้าด้านความเท่าเทียมทางเพศในตัวบ่งชี้หนึ่งๆ		
Conceptual Relation: <pre>graph LR; A[Gender Parity] -- MG --> B[Gender Equality]</pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none">1. <u>Gender parity</u> is a statistical measure that compares a particular indicator among women, like average income, to the same indicator among men. (GE002.txt)2. <u>Gender parity</u> is a statistical measure that provides a numerical value of female-to-male or girl-to-boy ratio for indicators such as income or education. For example, if there are equal number of girls and boys who completed primary education in a specific country, the <u>gender parity</u> ratio for that indicator is one. The greater the difference between girls and boys, the lower is the <u>gender parity</u> value. <u>Gender parity</u> is a useful tool for assessing gender inequality in specific areas, in setting goals, and in assessing change and progress under specific indicators of gender equality. (GE005.txt)3. According to UNESCO, by 2014, “<u>gender parity</u> (meaning an equal amount of men and women) was achieved globally, on average, in primary, lower secondary, and upper secondary education.” (GE057.txt)		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

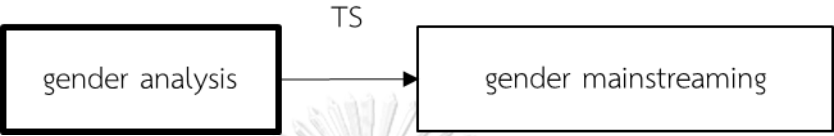
CN006	Concept: meritocracy	
English Term: meritocracy (GE069.txt)		
Feature: หลักการการจัดสรรทรัพยากร รางวัล ค่าตอบแทน และตำแหน่ง ตามระดับความสามารถในการทำงาน โดยไม่คำนึงถึงข้อพิจารณาอื่นๆ เช่น ความเท่าเทียม ความจำเป็น สิทธิ หรือความอาวุโส ซึ่งหลักการนี้ถูกออกแบบมาเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียม		
Conceptual Relation: <div style="text-align: center; margin: 10px 0;"> <pre> graph LR A[Gender Equality] -- PS --> B[Meritocracy] </pre> </div>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Meritocracy</u> is the principle by which resources, awards, pay and positions are distributed along a system where performance is valued, regardless of other considerations such as equality, need, rights or seniority (Heneman and Werner, 2005:9). (GE067.txt) 2. The argument against quotas is usually couched in alleged appeals to <u>meritocracy</u>: any quota system, it goes, means lowering standards in order to promote undeserving people just to tick off a diversity box. (GE068.txt) 3. Rendering visible social constructs, such as <u>meritocracy</u>, designed to overcome inequality, yet historically steeped in masculine heritage, is a sociological project requiring additional research to change discourses and gender/power relations perpetuating the “glass ceiling” (Barreto et al., 2009; Eagly & Sczesny, 2009; Schoombee et al., 2001). (GE069.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

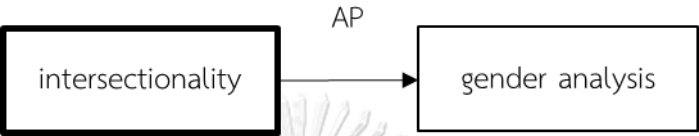
CN0007	Concept: gender essentialism	
English Term: gender essentialism (GE063.txt)		
Feature: ความเชื่อที่ว่าบุคคลนั้นมี “ความเป็นชาย” หรือ “ความเป็นหญิง” อยู่โดยเนื้อแท้และถาวร ซึ่งความเชื่อดังกล่าวนั้นเป็นอุปสรรคต่อความเท่าเทียมทางเพศ		
Conceptual Relation: <pre> graph LR A[Gender Equality] -- GP --> B[Gender Essentialism] </pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. It has been argued that <u>gender essentialism</u> impedes progress towards greater gender equality (GE062.txt) 2. <u>Gender essentialism</u> is the belief that a person, thing, or particular trait is inherently and permanently male and masculine or female and feminine. (GE063.txt) 3. If someone subscribes to <u>gender essentialism</u>, they believe that there's a "maleness" or "femaleness" inherent in men and women, whether that's a spiritual or scientific property. (Gender essentialists often don't acknowledge non-binary people). (GE066.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

CN008	Concept: gender equity	
English Term: gender equity (GE004.txt)		
Feature: กระบวนการสร้างความเท่าเทียมทางเพศให้แก่ผู้หญิงและผู้ชาย โดยมุ่งเน้นที่เครื่องมือต่างๆ ที่นำมาใช้เพื่อก่อให้เกิดความเท่าเทียมทางเพศ		
Conceptual Relation: <pre> graph LR A[Gender Equity] -- PG --> B[Gender Equality] </pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Gender equity</u> is the process of being fair to women and men. (GE001.txt) 2. There is however an important distinction that needs to be understood—gender equality and <u>gender equity</u> are related terms but have different meanings. While the words sound similar, the definitions and practical usage are different. At Pipeline™, the word ‘equity’ is dual-purpose. Related to gender and the workplace, equity sets the stage for equality, as it refers to the “fairness of treatment for both women and men, according to the their respective needs.” If equality is the end goal, equity is the means to get there. (GE004.txt) 3. <u>Gender equity</u> also means giving women the tools to succeed, like programs that offer conditional cash transfers to women. (GE035.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

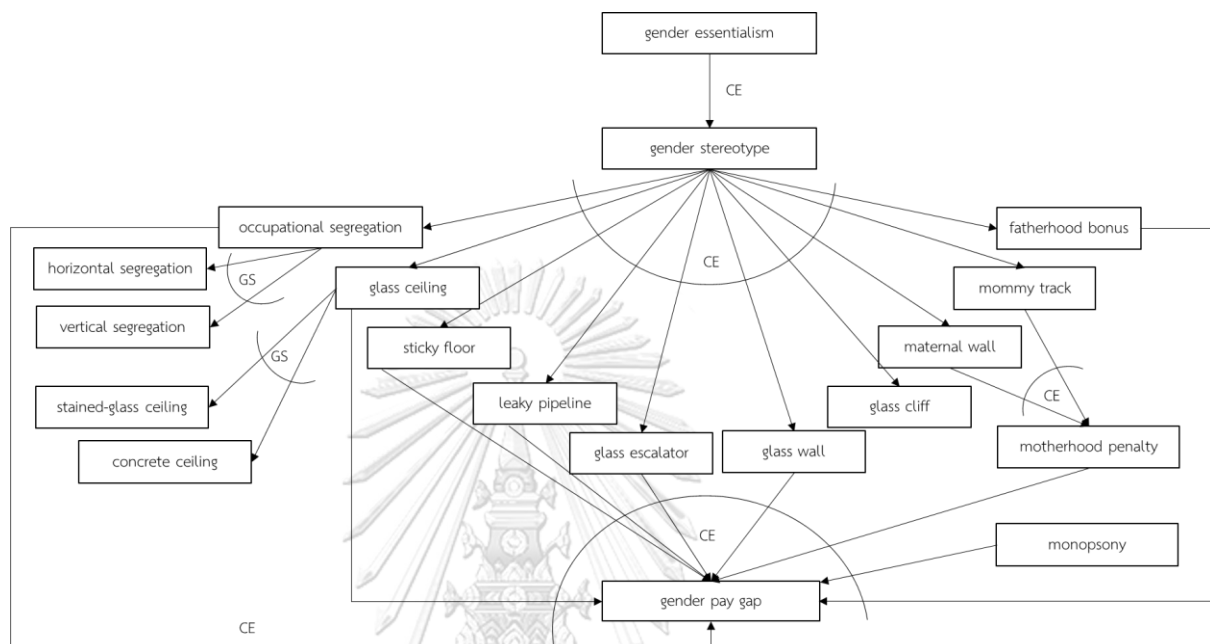
CN009	Concept: gender mainstreaming	
English Term: gender mainstreaming (GE028.txt)		
Feature: แนวทางหรือวิธีการที่ใช้ในการสร้างความเท่าเทียมทางเพศ		
Conceptual Relation:		
<pre> graph LR A[gender mainstreaming] -- SG --> B[gender equality] </pre>		
Extraction:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Gender mainstreaming</u> involves bringing the contribution, perspectives and priorities of both women and men to the centre of attention in the development arena in order to inform the design, implementation and outcomes of policies and programs. (GE028.txt) 2. <u>Gender Mainstreaming</u> is a globally accepted strategy for promoting gender equality. Mainstreaming is not an end in itself but a strategy, an approach, a means to achieve the goal of gender equality. (GE033.txt) 3. <u>Gender mainstreaming</u> is an approach to policy-making that takes into account both women's and men's interests and concerns. (GE039.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category:
		noun

CN010	Concept: gender focal point	
English Term: gender focal point (GE025.txt)		
Feature: เจ้าหน้าที่ที่ใช้วิธีการหรือแนวทางต่างๆ ในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในองค์กร		
Conceptual Relation:		
<pre> graph LR A[gender mainstreaming] -- SPa --> B[gender focal point] </pre>		
Extraction:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. The <u>Gender Focal Point</u> is the key staff member within an organization dealing with its gender mainstreaming strategy and building capacities among his or her colleagues for incorporating gender into their work, in terms of content and processes. (GE025.txt) 2. The work of a <u>gender focal point</u> is to support gender mainstreaming by advocating, advising and supporting professional staff and monitoring and reporting on progress - if necessary through the use of / support from consultants or external specialists. (GE031.txt) 3. The main role of a <u>Gender Focal Point</u> (GFP) is to act as “catalyst” to assist the process of gender mainstreaming in a respective office or unit. (GE038.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation: GFP	Grammatical Category: noun

CN011	Concept: gender analysis	
English Term: gender analysis (GE044.txt)		
Feature: เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างความเท่าเทียมทางเพศ โดยเป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ ข้อมูลที่เก็บแยกระหว่างหญิงชาย ซึ่งจะแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างหญิงชายในประเด็น ต่างๆ เช่น การเข้าถึงทรัพยากร โอกาส ข้อจำกัด และอำนาจในบริบทต่างๆ		
Conceptual Relation:		
<div style="text-align: center;"> <pre> graph LR A[gender analysis] -- TS --> B[gender mainstreaming] </pre> </div> <p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Gender Analysis</u> is the collection and analysis of sex-disaggregated information. (GE040.txt) 2. As a starting point for gender mainstreaming, <u>gender analysis</u> identifies the differences between and among women and men in terms of their relative position in society and the distribution of resources, opportunities, constraints and power in a given context. (GE044.txt) 3. As noted earlier, <u>gender analysis</u> is a vital tool for gender mainstreaming. Gender Analysis should inform the fundamental stages of project design and planning. The depth and level of an analysis depends on your specific situation and policy needs. (GE093.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

CN012	Concept: intersectionality	
English Term: intersectionality (GE095.txt)		
Feature: แนวทางหนึ่งที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางเพศ โดยนำการแบ่งแยกทางสังคมในรูปแบบต่างๆ เช่น เพศ เชื้อชาติ เพศวิถี ความทุพพลภาพ ชนชั้น ฯลฯ ที่ทับซ้อนและเกี่ยวของกันมาพิจารณา ร่วมด้วย		
Conceptual Relation: <div style="text-align: center; margin: 20px 0;"> <pre> graph LR A[intersectionality] -- AP --> B[gender analysis] </pre> </div>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Intersectionality</u> refers to the way in which multiple forms of discrimination – based on gender, race, sexuality, disability and class, etc. – overlap and interact with one another to shape how different individuals and groups experience discrimination. (GE041.txt) 2. <u>Intersectionality</u> is an approach to research that focuses upon mutually constitutive forms of social oppression rather than on single axes of difference. Intersectionality is not only about multiple identities but is about relationality, social context, power relations, complexity, social justice and inequalities. (GE094.txt) 3. <u>Intersectionality</u> approaches have gained traction in global health as a way to analyze and address the interplay between different vulnerabilities and advantages – including those related to gender – by trying to uncover complex social factors and power structures that create and sustain them. Intersectionality can also facilitate links across single-group campaigns to open the power of solidarity and coalition building to tackle social and health inequities. (GE095.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

เครือข่ายมโนทัศน์และบันทึกข้อมูลศัพท์เบื้องต้น เรื่อง ความเท่าเทียมทางเพศ
 หมวด ความเท่าเทียมทางเพศในมิติของการทำงาน

สัญลักษณ์ที่ใช้

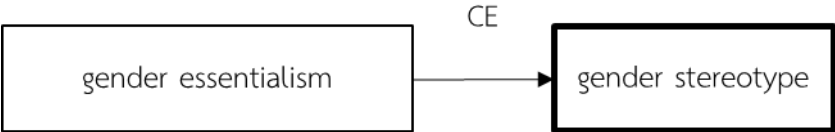
GS

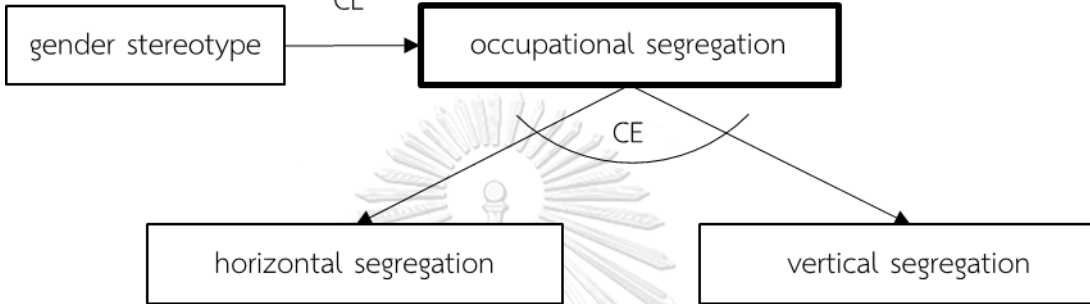
CE

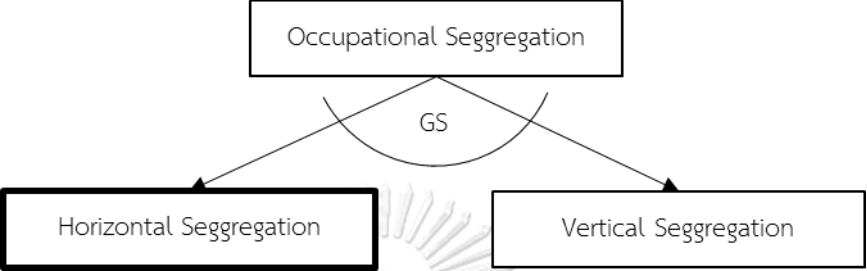
ประเภทความสัมพันธ์

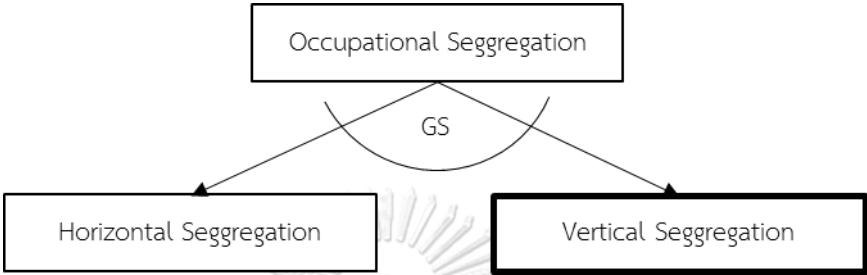
Generic – Specific

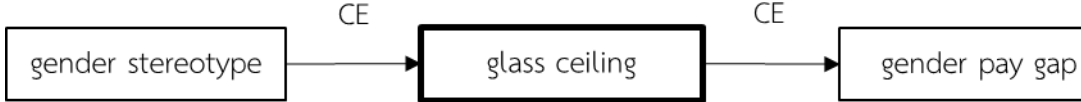
Cause – Effect

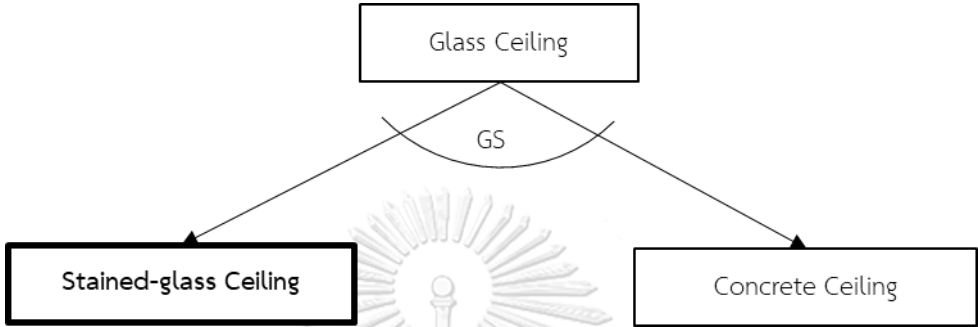
CN013	Concept: gender stereotype	
English Term: gender stereotype (GE043.txt)		
Feature: การกำหนดลักษณะ ความแตกต่าง และคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นผลจากการพิจารณาปัจจัย บทบาท หรือความเชื่อทางเพศที่มีต่อกลุ่มบุคคลนั้น		
Conceptual Relation: <pre> graph LR A[gender essentialism] -- CE --> B[gender stereotype] </pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. Although Gender role is one of a number of other social roles, it often leads to the perception of gender roles as natural (biologically derived, or historically confirmed – and therefore valid). Such an (unconscious) approach contributes to the formation and fixation of another structure – <u>Gender stereotypes</u>. (GE043.txt) 2. A <u>gender stereotype</u> is a generalised view or preconception about attributes, or characteristics that are or ought to be possessed by women and men or the roles that are or should be performed by men and women. Gender stereotypes can be both positive and negative for example, “women are nurturing” or “women are weak”. (GE047.txt) 3. Some people use gender essentialism as a rationale for adhering to and upholding outdated and rigid <u>gender</u> beliefs, <u>stereotypes</u>, and roles. (GE063.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

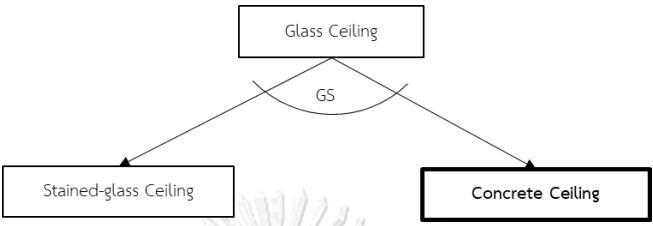
CN014	Concept: occupational segregation	
English Term: occupational segregation (GE023.txt)		
Feature: การแบ่งแยกทางอาชีพเกิดจากความเชื่อที่ว่าเพศหญิงและเพศชายนั้นมีอาชีพเฉพาะกลุ่ม โดยการแบ่งแยกทางอาชีพมี 2 ประเภทได้แก่ การแบ่งแยกแนวนราบและแนวตั้ง ซึ่งการแบ่งแยกเช่นนี้จะนำไปสู่ปัญหาเรื่องช่องว่างรายได้ระหว่างเพศ		
Conceptual Relation: <pre> graph TD A[gender stereotype] -- CE --> B[occupational segregation] B --> C[horizontal segregation] B --> D[vertical segregation] C --- E[] D --- E E --- CE[CE] </pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. Occupational crowding, sometimes called <u>occupational segregation</u>, measures the degree to which a demographic group is over-, under-, or proportionally represented in an occupation given their educational attainment and the educational requirement for jobs. (GE003.txt) 2. This is called '<u>occupational segregation</u>', which is commonly split into a horizontal and a vertical dimension. (GE023.txt) 3. Gender stereotyping is a key cause of <u>occupational segregation</u>, as it limits the choices and aspirations of our young people, and sees them clustered into subjects typically associated with their gender. Evidence suggests that gender stereotyping influences girls and boys conceptualisation of work and careers, and that these attitudes become fixed at an early age. (GE097.txt) 		
Synonym Term: occupational crowding	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

CN015	Concept: horizontal segregation	
English Term: horizontal segregation (GE023.txt)		
Feature: ประเภทหนึ่งของการแบ่งแยกทางอาชีพที่แสดงจำนวนผู้หญิงและผู้ชายในสายอาชีพหนึ่งๆ และให้ความสำคัญกับ “ประเภทอาชีพ” ที่ผู้หญิงและผู้ชายเลือก		
Conceptual Relation: <pre> graph TD OS[Occupational Segregation] --- GS((GS)) GS --- HS[Horizontal Segregation] GS --- VS[Vertical Segregation] </pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Horizontal segregation</u> can be broadly defined as the concentration of men and women in different kinds of jobs. (GE006.txt) 2. There is now a consensus among commentators that analyses of segregation should distinguish between <u>horizontal segregation</u>, which occurs when men and women work in different types of occupations, and vertical segregation, when men are most commonly found in higher grades and women in lower grade within the same occupations (see for example, Hakim, 1979; Blackburn et al. 2000). (GE008.txt) 3. In the context of gender, <u>horizontal segregation</u> refers to the extent to which men and women are located in different occupational sectors. (GE023.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

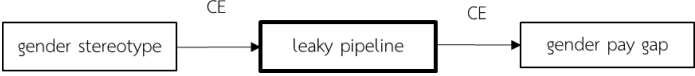
CN016	Concept: vertical segregation	
English Term: vertical segregation (GE067.txt)		
Feature: ประเภทหนึ่งของการแบ่งแยกทางอาชีพที่ผู้หญิงและผู้ชายมีตำแหน่งต่างกันในสายอาชีพเดียวกัน และมีแนวโน้มว่าผู้ชายจะได้รับโอกาสในการเติบโตทางหน้าที่การงานสูงกว่าผู้หญิง		
Conceptual Relation: <pre> graph TD OS[Occupational Segregation] --- GS((GS)) GS --- HS[Horizontal Segregation] GS --- VS[Vertical Segregation] </pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. In common with other research, the analysis here distinguishes between horizontal segregation (the type of jobs held by women and men) and <u>vertical segregation</u> (the level of jobs held by men and women within an occupation) and focus on the impact on the former of a large increase in female participation. (GE008.txt) 2. Under-representation at the top of occupation-specific ladders was subsumed under the heading of '<u>vertical segregation</u>', whereas it is now more commonly termed 'hierarchical segregation'" (Bettio and Verashchagina, 2009, p. 32). (GE011.txt) 3. On the other hand, <u>vertical segregation</u> refers to the extent to which men and women occupy different hierarchical positions within the same occupational sector. (GE023.txt) 		
Synonym Term: hierarchical segregation	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

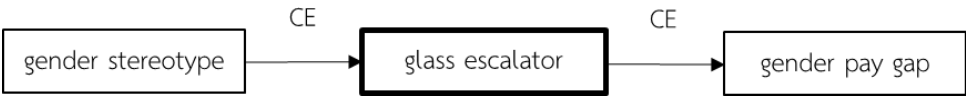
CN017	Concept: glass ceiling	
English Term: glass ceiling (GE019.txt)		
Feature: สถานการณ์หนึ่งที่เป็นผลจากภาพเหมารวมทางเพศและเกิดกับกลุ่มผู้มีรายได้สูงของระดับการกระจายรายได้ สถานการณ์นี้ขัดขวางผู้หญิงไม่ให้ได้รับตำแหน่งในระดับสูงหรือมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและยังส่งผลต่อช่องว่างค่าจ้างระหว่างเพศ		
Conceptual Relation: <pre> graph LR A[gender stereotype] -- CE --> B[glass ceiling] B -- CE --> C[gender pay gap] </pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. We're all familiar with the 'glass ceiling' – the term given to the barriers that still prevent more women from reaching the top of their professions. (GE009.txt) 2. Essentially, the 'glass ceiling' is the situation where gender pay gaps are wider at the top of the wage distribution. The term analyses inequality between men and women in the workplace, to describe a barrier to further advancement once women have attained a certain level. (GE019.txt) 3. There are three main causes of the gender pay gap. Occupational segregation Stereotyping about women's capabilities and skills results in women being clustered into predominantly female occupations that are associated with low pay. These include cleaning, catering, admin, care, and retail. There are also barriers, sometimes called 'the glass ceiling', which make women less likely to be found in management and senior positions. (GE098.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

CN018	Concept: stained-glass ceiling	
English Term: stained-glass ceiling (GE012.txt)		
Feature: ประเภทย่อยของ glass ceiling เป็นคำที่ใช้เปรียบเทียบกับอุปสรรคที่มองไม่เห็นซึ่งขัดขวางผู้หญิงไม่ให้ก้าวหน้าในงานด้านศาสนา		
Conceptual Relation: <pre> graph TD A[Glass Ceiling] --- B[Stained-glass Ceiling] A --- C[Concrete Ceiling] B --- GS((GS)) GS --- C </pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. The limitations of women into church leadership is called the “<u>stained-glass ceiling</u>,” a term coined by The New York Times in an effort to provide a religious alternative for the term “glass ceiling,” which was coined by Marilyn Loden in 1978 during a speech she made as a panelist at the Women’s Exposition in New York (Näsman & Olsson, 2018). (GE012.txt) 2. Several of the women described the <u>stained glass ceiling</u> they still experience in their churches, and the incredible pain and frustration it causes them. (GE014.txt) 3. This would suggest that the practical opposition to women clergy was a fairly persistent structural component of denominational life - a “<u>stained glass ceiling</u>” – in the manner described by Chaves and Schmidt. (GE018.txt) 		
Synonym Term: stained glass ceiling	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

CN019	Concept: concrete ceiling	
English Term: concrete ceiling (GE017.txt)		
Feature: ประเภทย่อยของ glass ceiling เป็นคำที่ใช้เปรียบเทียบอุปสรรคที่มองไม่เห็นซึ่งขัดขวางผู้หญิงผิวสีไม่ให้ก้าวหน้าในหน้าที่การงาน		
Conceptual Relation: <pre> graph TD GC[Glass Ceiling] --- GS((GS)) GS --- SGC[Stained-glass Ceiling] GS --- CC[Concrete Ceiling] </pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. It's often said that a “glass ceiling” exists for women in companies, and for women of color the added layer of race creates a further “<u>concrete ceiling</u>” when it comes to promotions. As the study’s author’s note: “Women of color face more obstacles and a steeper path to leadership, from receiving less support from managers to getting promoted more slowly. And this affects how they view the workplace and their opportunities for advancement.” (GE015.txt) 2. We all know the term “glass ceiling” — it’s the invisible barrier hindering the advancement of women in their professional lives. However, there’s a new term out there that may complicate the way we look at feminism: the “<u>concrete ceiling</u>.” Similar to the glass ceiling, the concrete ceiling is a barrier for success. The difference between the two terms is that the concrete ceiling is a term specifically made for women of color. (GE017.txt) 3. While the glass ceiling originally referred to women (in general), it’s clear that women of color face an even tougher barrier — a “<u>concrete ceiling</u>.” This term was coined in 2016 by Jasmine Babers to describe the significantly tougher hurdle women of color face in reaching elevated success in their careers. (GE051.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

CN020	Concept: sticky floor	
English Term: sticky floor (GE019.txt)		
Feature: สถานการณ์หนึ่งที่เป็นผลจากภาพเหมารวมทางเพศ โดยสถานการณ์ดังกล่าวจะเกิดกับกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำของระดับการกระจายรายได้ ทำให้ผู้หญิงที่มีระดับค่าจ้างเท่ากับผู้ชายได้ดำรงตำแหน่งที่ต่ำกว่า สถานการณ์นี้ยังส่งผลต่อช่องว่างค่าจ้างระหว่างเพศด้วย		
Conceptual Relation:		
<pre> graph LR A[gender stereotype] -- CE --> B[sticky floor] B -- CE --> C[gender pay gap] </pre>		
Extraction:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. In contrast, the ‘<u>sticky floor</u>’ can be viewed as the opposite scenario of the ‘glass ceiling’, when the gaps widen at the bottom of the wage distribution. It is described as a situation arising where otherwise identical men and women might be appointed to the same pay scale or rank, but the women are appointed at the bottom and men further up the scale. (GE019.txt) 2. Both <u>sticky floors</u> and glass ceilings have been extensively considered when performing wage gap studies. Bjerk (2008) suggests that the under-representation of females at higher managerial levels is more due to <u>sticky floors</u> than glass ceilings. (GE021.txt) 3. When the decomposition is performed across the wage distribution using quantile regression, the unexplained gender wage gap widens at the top (glass ceiling effects) and at the bottom of the distribution (<u>sticky floor</u> effects) in many countries. (GE099.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

CN021	Concept: leaky pipeline	
English Term: leaky pipeline (GE026.txt)		
Feature: สถานการณ์หนึ่งที่เป็นผลจากภาพเหมารวมทางเพศ ซึ่งเป็นการสูญเสียบุคลากรผู้หญิงในสายอาชีพต่างๆ ก่อนที่บุคลากรเหล่านั้นจะก้าวหน้าในการทำงาน สถานการณ์นี้ยังส่งผลต่อช่องว่างค่าจ้างระหว่างเพศด้วย		
Conceptual Relation: <pre> graph LR A[gender stereotype] -- CE --> B[leaky pipeline] B -- CE --> C[gender pay gap] </pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. The phenomenon known as the ‘<u>leaky pipeline</u>’ results in an overwhelmingly men-dominated environment at the highest hierarchical levels, as women progressively abandon the chosen fields of work, not the least due to a lack of progression in their careers (see, for example, EIGE, 2016a). (GE026.txt) 2. Historically, women have been under-represented in science disciplines. This phenomenon has been described as a "<u>leaky pipeline</u>" where fewer women advance to higher levels of the pipeline. A possible mechanism behind the <u>leaky pipeline</u> is stereotype threat, the fear of being negatively evaluated because of one's group membership. (GE085.txt) 3. The pay gap is huge across the British workforce, but average salaries do not reflect the details of the jobs that people are doing. Gender pay disparity goes far deeper. Much of the problem is caused by the “<u>leaky pipeline</u>”, an apt little phrase that describes the process by which the gender balance that often exists in the lower levels of a profession leaks away as you head up to senior positions at the top. The result is that men are clustered at the top, where pay is higher, while women are disproportionately represented in the lower-paid, and often part-time, jobs in the middle and lower levels. (GE100.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

CN022	Concept: glass escalator
English Term: glass escalator (GE013.txt)	
Feature: สถานการณ์หนึ่งที่เป็นผลจากภาพเหมารวมทางเพศ โดยผู้ชายจะได้รับโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งมากกว่าเมื่อเทียบกับผู้หญิง และมักจะเกิดขึ้นในสายงานที่มีการกระจุกตัวของผู้หญิง สถานการณ์นี้ยังส่งผลต่อช่องว่างค่าจ้างระหว่างเพศด้วย	
Conceptual Relation: <pre> graph LR A[gender stereotype] -- CE --> B[glass escalator] B -- CE --> C[gender pay gap] </pre>	
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. The most widely documented explanations of this fact center on (1) the invisible barrier of the "glass ceiling" that prevents them from gaining access to such positions (e.g., Arfken, Bellar, & Helms, 2004; Catalyst, 2000; Kanter, 1977; Maume, 2004; Morrison, White, & Van Velsor, 1987; Ridge way, 2001; Singh & Vinnicombe, 2004; Wall Street Journal, 1986) and (2) the corresponding phenomenon of the "glass escalator," by which means men are accelerated through the organizational ranks (especially in female-dominated professions; Maume, 1999; Williams, 1992). (GE013.txt) 2. In contrast, according to research on the glass escalator, male primary school teachers and child protection workers have other advantages in the workplace that are likely to offset the effect of gender stereotypes, and thus they should not show stereotype threat and resultant disengagement at work. (GE086.txt) 3. As executive director of Women Employed, an organization dedicated to expanding opportunities for working women, Ladky has observed the phenomenon that happens when men enter a female-dominated field. Rather than hit the glass ceiling, men in jobs like nursing or teaching appear to glide up to higher pay and management positions on a "glass escalator." BIAS, THE SILENT KILLER OF PARITY "The wage gap in these professions is often a consequence of unconscious but persistent bias—that men are simply 	

more capable, that women with children are less committed to their work, and so on,” she explains. (GE096.txt)		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

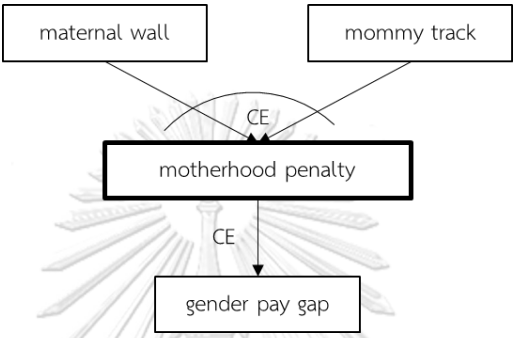

CN023	Concept: glass wall	
English Term: glass wall (GE061.txt)		
<p>Feature: สถานการณ์หนึ่งที่เป็นผลจากภาพเหมารวมทางเพศ โดยเป็นการกระจุกตัวของผู้หญิงที่มีตำแหน่งงานระดับสูงในสายงานสนับสนุน ซึ่งการกระจุกตัวลักษณะนี้ทำให้ผู้หญิงถูกจำกัดอำนาจในการตัดสินใจ ตลอดจนโอกาสในการก้าวหน้าในการทำงาน สถานการณ์นี้ยังส่งผลต่อช่องว่างค่าจ้างระหว่างเพศด้วย</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph LR A[gender stereotype] -- CE --> B[glass wall] B -- CE --> C[gender pay gap] </pre>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. When women are able to attain higher-level management positions they often find themselves in management support functions that do not lead to the highest-level management jobs. This phenomenon is also known as the “<u>glass walls</u>”. (GE061.txt) 2. 'Gender stereotypes' are believed to underlie the concept of <u>glass walls</u> (for instance, only women can be secretaries). They also ensure that women in management are concentrated in structurally weak organisational units (the service areas) where they have little opportunity to gain both policy and budgetary experience and responsibility, and also receive a significant wage gap in their earnings (Department of Industrial Relations, Employment, Training and Further Education, 1994; Hall, 1993). (GE084.txt) 3. <u>Glass walls</u> partially explain the gender pay gap in the country, given that the average salary in male-dominated sectors is 58% higher than that for feminised sectors. (GE090.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

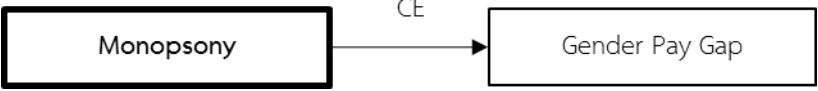
CN024	Concept: glass cliff	
English Term: glass cliff (GE009.txt)		
Feature: สถานการณ์หนึ่งที่เป็นผลจากภาพเหมารวมทางเพศ โดยผู้หญิงจะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในช่วงเกิดวิกฤตการณ์ และมีแนวโน้มสูงว่าผู้หญิงเหล่านั้นจะไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน		
Conceptual Relation: <div style="text-align: center; margin: 10px 0;"> <pre> graph LR A[gender stereotype] -- CE --> B[glass cliff] </pre> </div>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. Back in 2005, researchers Michelle Ryan and Alexander Haslam unveiled a disturbing tendency for women to be appointed the leaders of failing ventures – a term they coined, ‘the <u>glass cliff</u>.’ (GE009.txt) 2. The <u>glass cliff</u> is the research-backed phenomenon wherein a woman or person of color is promoted to a senior leadership position during a difficult time for a company, when the risk of failure is high. (GE010.txt) 3. One of the most explored explanations of the glass cliff is that stereotypes of women are associated with a communal leadership style that is deemed useful in difficult times (Bruckmüller et al., 2014). (GE022.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

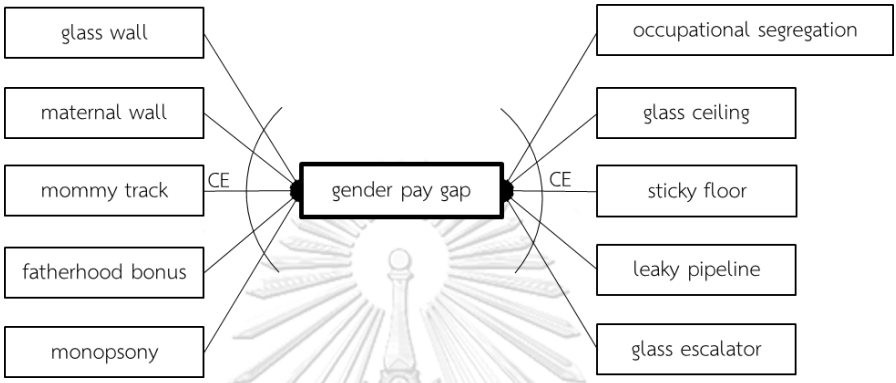
CN025	Concept: maternal wall	
English Term: maternal wall (GE050.txt)		
Feature: อคติที่เกิดกับผู้หญิงที่มีบุตรซึ่งเป็นผลจากภาพเหมารวมทางเพศ และก่อให้เกิดผลเสียในหน้าที่การงาน		
Conceptual Relation:		
<pre> graph LR A[gender stereotype] -- CE --> B[maternal wall] B -- CE --> C[motherhood penalty] </pre>		
Extraction:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Maternal wall</u> discrimination is generally based on the stereotype that a woman's responsibilities to her children prevent her from being a reliable and competent employee. 14 For example, a common stereotype is the association between motherhood and incompetence. (GE050.txt) 2. The “<u>maternal wall</u>” is sometimes triggered when a women is pregnant and decides to take maternity leave (Williams & Segal, 2003). It is the continuation of negative associations of glass ceiling effects but specifically for mothers. Due to the stereotypes associated with a woman who works, particularly one who stays employed after becoming a mother for personal satisfaction rather than due to financial need, she is considered to be outside the norm and is looked at negatively by her those in her organization (Ridgeway & Correll, 2004; Barnet, 2004). (GE058.txt) 3. At the root of American employment law, efforts to reconcile work and family are a desire to redress gender inequality at work. As current demographic and social science research demonstrates, motherhood is now a key trigger for gender bias. Social science documenting both the 'motherhood penalty' and the '<u>maternal wall</u>' are robust and provide data that should be of interest to labour lax vers in other countries. (GE042.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

CN026	Concept: mommy track	
English Term: mommy track (GE053.txt)		
<p>Feature: สถานการณ์หนึ่งที่เป็นผลจากภาพเหมารวมทางเพศ ซึ่งสถานการณ์นี้มีข้อดีต่อผู้หญิงในแง่การสร้างสมดุลระหว่างการทำงานและการใช้ชีวิต ในขณะที่เดียวกันก็อาจส่งผลเสียต่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เนื่องจากผู้หญิงที่มีบุตรแล้วจะได้รับมอบหมายงานน้อยลง หรือได้รับค่าตอบแทนในการทำงานน้อยลงเมื่อเทียบกับผู้ชาย</p>		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph LR A[gender stereotype] -- CE --> B[mommy track] B -- CE --> C[motherhood penalty] </pre>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. The “<u>mommy track</u>” is a common term for a career path for women that can allow for greater work-life balance, thanks to reduced hours or flexible schedules, but often at the cost of career advancement. (GE053.txt) 2. In short, the concept of the motherhood penalty captures all of the issues that have long contributed to a career cliff edge of sorts for too many mothers, forcing them onto a “<u>mummy track</u>” of poorer pay and poorer prospects — if they manage to continue working at all. (GE060.txt) 3. Because the term “<u>mommy-track</u>” itself poses a gender-oriented approach, it tends to perpetuate harmful stereotypes about the nature of women. (GE080.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

CN027	Concept: motherhood penalty	
English Term: motherhood penalty (GE052.txt)		
Feature: สถานการณ์ที่ผู้หญิงที่มีบุตรแล้วได้รับผลเสียในแง่การทำงานมากกว่าผู้หญิงที่ไม่มีบุตร โดยระดับของผลเสียนั้นพิจารณาจากจำนวนบุตรที่มี สถานการณ์นี้ยังส่งผลต่อช่องว่างค่าจ้างระหว่างเพศด้วย		
Conceptual Relation: <pre> graph TD MW[maternal wall] --> MP[motherhood penalty] MT[mommy track] --> MP MW --- CE MT MP --> CE GPG[gender pay gap] </pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. The term “<u>motherhood pay penalty</u>” refers to the pay gap between working mothers and similar women without dependent children. The penalty is neither new, nor is it peculiar to the UK. It has been noted and measured before and it has been found to exist in many countries. (GE048.txt) 2. Similarly, the <u>motherhood penalty</u> compares women with varying numbers of children (including the childless) to see how children reduce earnings. (GE052.txt) 3. The <u>motherhood penalty</u> is a contributing factor to the overall gender wage gap. The reasons for the motherhood wage penalty are multi-faceted but is faced by women across the world, emphasized by factors that are often out of their control, such as race, social status and age. (GE091.txt) 		
Synonym Term: motherhood pay penalty	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

CN028	Concept: fatherhood bonus	
English Term: fatherhood bonus (GE052.txt)		
Feature: สถานการณ์ที่เป็นผลจากภาพเหมารวมทางเพศ โดยผู้ชายที่มีบุตรนั้นได้รับประโยชน์ในแง่การทำงานมากกว่าผู้ชายที่ไม่มีบุตร เช่น การปรับขึ้นเงินเดือน การได้รับโบนัส การเลื่อนตำแหน่ง สถานการณ์นี้ยังส่งผลต่อช่องว่างค่าจ้างระหว่างเพศด้วย		
Conceptual Relation: <pre> graph LR A[gender stereotype] -- CE --> B[fatherhood bonus] B -- CE --> C[gender pay gap] </pre>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. The effects of children on men's and women's earnings are referred to as the <u>fatherhood bonus</u> and the motherhood penalty, respectively. The <u>fatherhood bonus</u> is measured by comparing earnings of fathers relative to childless men, taking into account differences that might exist between men with and without children. (GE052.txt) 2. The main findings indicate that the <u>fatherhood premium</u> is a main contributor to the gender wage gap in these two countries, and that the motherhood penalty is also significant, while the gender wage gap among childless individuals plays a smaller role. (GE049.txt) 3. That <u>fatherhood bonus</u> is the flipside of the entrenched gender stereotypes that fuel the pay gap. Dads get a pay boost because their employers expect them to conform to the male breadwinner model, putting in longer hours to advance their pay, while their partner looks after the kids. Like mothers, fathers trying to do the right thing face discrimination. (GE056.txt) 		
Synonym Term: fatherhood premium	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

CN029	Concept: monopsony	
English Term: monopsony (GE037.txt)		
Feature: สถานการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อนายจ้างสามารถใช้ประโยชน์จากสภาวะตลาดแรงงานเพื่อจ่ายเงินให้ลูกจ้างน้อยกว่าคุณสมบัติและความสามารถของลูกจ้าง โดยสถานการณ์ดังกล่าวนี้ส่งผลให้เกิดช่องว่างรายได้ระหว่างเพศ		
Conceptual Relation: <div style="text-align: center; margin: 10px 0;"> <pre> graph LR A[Monopsony] -- CE --> B[Gender Pay Gap] </pre> </div>		
Extraction: <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Monopsony</u> occurs when employers are able to exploit labor market conditions to pay workers less than the value they contribute. (GE027.txt) 2. In the modern context, <u>monopsony</u> can occur in any labor market in which a substantial portion of the workers who are employed by an individual firm are facing greater labor market frictions thus allowing employers to exploit these conditions and pay their workers less than a competitive rate without fearing a shortfall of workers. A large consolidated hospital system, for instance, is a modern example of <u>monopsony</u> as it is one of the only companies that hires nurses in an area. Such a scenario results in an employer monopoly, which requires all nurses in the area to work for this one hospital system and have no choice but to accept the wages offered by the hospital. (GE034.txt) 3. While these results are clear evidence that firm-level <u>monopsony</u> contributes to the gender pay gap, as has been documented on a less detailed scale by several other studies, these results provide two key insights into the impact of imperfect competition on the gender pay gap. (GE037.txt) 		
Synonym Term:	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

CN030	Concept: gender pay gap	
English Term: gender pay gap (GE008.txt)		
Feature: ความแตกต่างด้านรายได้ระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งเป็นผลมาจากสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางเพศ		
<p>Conceptual Relation:</p> <pre> graph TD GP[gender pay gap] --- GW[glass wall] GP --- MW[maternal wall] GP --- MT[mommy track] GP --- FB[fatherhood bonus] GP --- M[monopsony] GP --- OS[occupational segregation] GP --- GC[glass ceiling] GP --- SF[sticky floor] GP --- LP[leaky pipeline] GP --- GE[glass escalator] MT --- CE1[CE] SF --- CE2[CE] </pre>		
<p>Extraction:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Baron and Cobb-Clark (2010) found that the degree to which occupational segregation contributes to the <u>gender pay gap</u> differs between low and high wage workers. (GE008.txt) 2. The <u>gender pay gap</u> is the average difference between hourly wages for men and women. (GE016.txt) 3. <u>Glass walls</u> partially explain the gender pay gap in the country, given that the average salary in male-dominated sectors is 58% higher than that for feminised sectors. (GE090.txt) 		
Synonym Term: gender wage gap	Abbreviation:	Grammatical Category: noun

สัญลักษณ์ที่ใช้

1. สัญลักษณ์แสดงที่มาของศัพท์ภาษาไทย

(รหัสอ้างอิง)	=	ศัพท์ภาษาไทยที่ได้มาจากการใช้ศัพท์เดิมที่มีอยู่แล้ว
+	=	ศัพท์ภาษาไทยที่ได้มาจากการดัดแปลงศัพท์เดิมที่มีอยู่แล้ว
*	=	ศัพท์ภาษาไทยที่ได้มาจากการสร้างคำเทียบเคียง

2. สัญลักษณ์ใน linguistic specification

Syn.	=	Synonym (คำเหมือน) ของศัพท์หลัก
Abbrv.	=	Abbreviation (อักษรย่อ) ของศัพท์

TR001	Eng: gender equality	Th: ความเท่าเทียมทางเพศ + (RS02)
Grammatical Category: noun		Subject Field: type of gender equality
Definition: การที่ผู้หญิงและผู้ชายมีสิทธิอย่างเท่าเทียมกันในทุกๆ เรื่อง แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความเท่าเทียมเชิงรูปแบบ และ ความเท่าเทียมเชิงเนื้อหา		
Illustration: Gender equality means that women and men have equal conditions for realizing their full human rights and for contributing to, and benefiting from, economic, social, cultural and political development. (GE058.txt)		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: formal equality (TR002), substantive equality (TR003)		
Note: ใช้คำว่า ‘เพศ’ เป็นคำเทียบเคียงของคำว่า ‘gender’ เนื่องจากต้องการให้คำเทียบเคียงภาษาไทยสั้น กระชับ และสอดคล้องกับคำเทียบเคียงอื่นๆ ที่ปรากฏในประมวลศัพท์ฉบับนี้		

TR002	Eng: formal equality	Th: ความเท่าเทียมเชิงรูปแบบ + (RS03, RS04)
Grammatical Category: noun		Subject Field: type of gender equality
Definition: ความเท่าเทียมลักษณะหนึ่งซึ่งผู้หญิงและผู้ชายได้รับการปฏิบัติด้วยวิธีการที่เหมือนกันในเรื่องต่างๆ		
Illustration: The liberal conception of <u>formal equality</u> is one of consistency- likes must be treated alike. (GE077.txt)		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: gender equality (TR001), substantive equality (TR003)		
Note:		

TR003	Eng: substantive equality	Th: ความเท่าเทียมเชิงเนื้อหา + (RS03, RS04)
Grammatical Category: noun		Subject Field: type of gender equality
Definition: ความเท่าเทียมลักษณะหนึ่งที่ผู้หญิงและผู้ชายได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันตามบริบท เพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ความเท่าเทียม		
Illustration: Substantive equality is a legal principle that refers to the achievement of true equality in outcomes. It is achieved through equal access, equal opportunity and, most importantly, the provision of services and benefits in a manner and according to standards that meet any unique needs and circumstances, such as cultural, social, economic and historical disadvantage. (GE075.txt)		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: gender equality (TR001), formal equality (TR002)		
Note:		

TR004	Eng: tokenism	Th: การมีส่วนร่วมก้ำมะลอ (RS08, RS09)
Grammatical Category: noun		Subject Field: problem of gender equality
Definition: การสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ แบบขอไปที เพียงเพื่อสร้างภาพและหลีกเลี่ยงข้อกล่าวหาในเรื่องการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุต่างๆ รวมถึงเหตุแห่งเพศ		
Illustration: The panel kicked off by defining <u>tokenism</u> : “the practice of doing something (such as hiring a person who belongs to a minority group) only to prevent criticism and give the appearance that people are being treated fairly” (via Merriam Webster). (GE070.txt)		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: substantive equality (TR003), meritocracy (TR006)		
Note:		

TR005	Eng: gender parity	Th: อัตราส่วนระหว่างเพศต่อตัวชี้วัด *
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender equality
Definition: อัตราส่วนระหว่างผู้หญิงและผู้ชายต่อตัวชี้วัดหนึ่งๆ ซึ่งใช้ประเมินความก้าวหน้าของความเท่าเทียมระหว่างเพศในตัวชี้วัดนั้น		
Illustration: <u>Gender parity</u> is a statistical measure that compares a particular indicator among women, like average income, to the same indicator among men. (GE002.txt)		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: gender equality (TR001)		
Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำนิยาม และใช้คำว่า ‘เพศ’ เป็นคำเทียบเคียงของคำว่า ‘gender’ เนื่องจากคำนิยามของศัพท์คำนี้ครอบคลุมแค่ประเด็นของเพศหญิงและเพศชาย		

TR006	Eng: meritocracy	Th: คุณาธิปไตย (RS05, RS06)
Grammatical Category: noun		Subject Field: solution for gender equality
Definition: หลักการจัดสรรทรัพยากร รางวัล ค่าตอบแทน และตำแหน่ง ตามระดับความรู้ความสามารถ เป็นหลักการที่ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความไม่เท่าเทียม		
Illustration: <u>Meritocracy</u> is the principle by which resources, awards, pay and positions are distributed along a system where performance is valued, regardless of other considerations such as equality, need, rights or seniority (Heneman and Werner, 2005:9). (GE067.txt)		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: gender equality (TR001), tokenism (TR004)		
Note:		

TR007	Eng: gender essentialism	Th: เพศเชิงสารัตถะนิยม + (RS10)
Grammatical Category: noun		Subject Field: problem of gender equality
Definition: ความเชื่อที่ว่าบุคคลหรือสิ่งต่างๆ มีความเป็นหญิงหรือความเป็นชายอยู่โดยเนื้อแท้และถาวร		
Illustration: If someone subscribes to <u>gender essentialism</u> , they believe that there's a "maleness" or "femaleness" inherent in men and women, whether that's a spiritual or scientific property. (Gender essentialists often don't acknowledge non-binary people). (GE066.txt)		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: gender equality (TR001)		
Note:		

TR008	Eng: gender equity	Th: ความเสมอภาคทางเพศ + (RS19)
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender mainstreaming
Definition: กระบวนการสร้างความเท่าเทียมทางเพศ โดยมุ่งเน้นที่เครื่องมือที่นำมาใช้		
Illustration: <u>Gender equity</u> also means giving women the tools to succeed, like programs that offer conditional cash transfers to women. (GE035.txt)		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: gender equality (TR001), gender mainstreaming (TR009)		
Note: ใช้คำว่า ‘เพศ’ เป็นคำเทียบเคียงของคำว่า ‘gender’ เนื่องจากต้องการให้คำเทียบเคียงภาษาไทยสั้น กระชับ และสอดคล้องกับคำเทียบเคียงอื่นๆ ที่ปรากฏในประมวลศัพท์ฉบับนี้		

TR009	Eng: gender mainstreaming	Th: การบูรณาการประเด็นเพศภาวะ + (RS10, RS15, RS16)
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender mainstreaming
Definition: แนวทางในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศด้วยการสร้างนโยบายต่างๆ ขึ้นมา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละเพศ		
Illustration: <u>Gender mainstreaming</u> is an approach to policy-making that takes into account both women's and men's interests and concerns. (GE039.txt)		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: gender focal point (TR010), gender analysis (TR011), intersectionality (TR012)		
Note: ใช้คำว่า ‘เพศภาวะ’ เป็นคำเทียบเคียงของคำว่า ‘gender’ เนื่องจากผู้จัดทำและผู้เชี่ยวชาญต้องการเน้นให้เห็นความสำคัญของการนำประเด็นเพศภาวะไปบูรณาการกับเรื่องต่างๆ		

TR010	Eng: gender focal point	Th: ผู้ประสานงานด้านความเท่าเทียมทาง เพศ + (RS14)
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender mainstreaming
Definition: เจ้าหน้าที่ที่ดูแลและส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศในองค์กร		
Illustration: The <u>Gender Focal Point</u> is the key staff member within an organization dealing with its gender mainstreaming strategy and building capacities among his or her colleagues for incorporating gender into their work, in terms of content and processes. (GE025.txt)		
Linguistic Specification: Abbrev. GFP		
Cross-reference: gender mainstreaming (TR009), gender analysis (TR011), intersectionality (TR012)		
Note: ใช้คำว่า ‘เพศ’ แทน ‘เพศภาวะ’ เพื่อเทียบเคียงคำว่า ‘gender’ เนื่องจากต้องการให้คำเทียบเคียงภาษาไทยสั้นและกระชับ		

TR011	Eng: gender analysis	Th: การวิเคราะห์มิติทางเพศ +(RS17)
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender mainstreaming
Definition: เครื่องมือในการสร้างความเท่าเทียมทางเพศ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บแยก ระหว่างหญิงชายเพื่อนำมาระบุความแตกต่างของหญิงชายในประเด็นต่างๆ		
Illustration: <u>Gender analysis:</u> Any cooperation process must always begin by analyzing the gender equality situation in the given context and identify the expected results in terms of strengthened gender equality.		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: gender focal point (TR019), gender mainstreaming (TR020), intersectionality (TR022)		
Note: ใช้คำว่า ‘เพศ’ เป็นคำเทียบเคียงของคำว่า ‘gender’ เนื่องจากค่านิยมของศัพท์คำนี้ ครอบคลุมแค่ประเด็นของเพศหญิงและเพศชาย		

TR012	Eng: intersectionality	Th: สภาวะทับซ้อน (RS13, RS18)
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender mainstreaming
Definition: แนวทางที่ใช้ในการวิเคราะห์มิติทางเพศ โดยพิจารณาการแบ่งแยกทางสังคมใน รูปแบบต่างๆ เช่น เพศ เชื้อชาติ เพศวิถี ฯลฯ ที่ทับซ้อนและเกี่ยวข้องกันร่วมด้วย		
Illustration: <u>Intersectionality</u> refers to the way in which multiple forms of discrimination – based on gender, race, sexuality, disability and class, etc. – overlap and interact with one another to shape how different individuals and groups experience discrimination. (GE041.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference: gender mainstreaming (TR009), gender focal point (TR010), gender analysis (TR011)		
Note:		

TR013	Eng: gender stereotype	Th: ภาพเหมารวมทางเพศ +(RS01, RS20)
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender essentialism
Definition: ทักษะคติทั่วไปที่มีต่อคุณลักษณะหรือลักษณะที่ผู้หญิงและผู้ชายพึงมีหรือพึงกระทำ โดยพิจารณาจากบทบาททางเพศ		
Illustration: A <u>gender stereotype</u> is a generalised view or preconception about attributes, or characteristics that are or ought to be possessed by women and men or the roles that are or should be performed by men and women. Gender stereotypes can be both positive and negative for example, “women are nurturing” or “women are weak”. (GE047.txt)		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: gender essentialism (TR007)		
Note: ใช้คำว่า ‘เพศ’ เป็นคำเทียบเคียงของคำว่า ‘gender’ เนื่องจากค่านิยมของศัพท์คำนี้ครอบคลุมแค่ประเด็นของเพศหญิงและเพศชาย		

TR014	Eng: occupational segregation	Th: การแบ่งแยกทางอาชีพ + (RS11)
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender stereotype
Definition: การแบ่งแยกอาชีพระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งเกิดมาจากภาพเหมารวมทางเพศที่ผู้หญิงและผู้ชายมีอาชีพเฉพาะกลุ่ม แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแบ่งแยกในแนวราบ และการแบ่งในแนวตั้ง		
Illustration: Occupational crowding, sometimes called <u>occupational segregation</u> , measures the degree to which a demographic group is over-, under-, or proportionally represented in an occupation given their educational attainment and the educational requirement for jobs. (GE003.txt)		
Linguistic Specification: Syn. occupational crowding		
Cross-reference: gender stereotype (TR013), horizontal segregation (TR015), vertical segregation (TR016), gender pay gap (TR030)		
Note:		

TR015	Eng: horizontal segregation	Th: การแบ่งแยกในแนวนอน*
Grammatical Category: noun		Subject Field: type of occupational segregation
Definition: อัตราส่วนของผู้หญิงและผู้ชายที่ทำงานในสาขาอาชีพที่ต่างกัน เช่น มักพบผู้หญิงทำงานในสาขาการศึกษามากกว่าสาขาวิทยาศาสตร์ เป็นต้น		
Illustration: In the context of gender, <u>horizontal segregation</u> refers to the extent to which men and women are located in different occupational sectors.		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: occupational segregation (TR014), vertical segregation (TR016)		
Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้วิธีอิงกลุ่ม		

TR016	Eng: vertical segregation	Th: การแบ่งแยกในแนวตั้ง*
Grammatical Category: noun		Subject Field: type of occupational segregation
Definition: อัตราส่วนของผู้หญิงและผู้ชายที่มีระดับตำแหน่งงานแตกต่างกันในสาขาอาชีพเดียวกัน		
Illustration: On the other hand, <u>vertical segregation</u> refers to the extent to which men and women occupy different hierarchical positions within the same occupational sector. (GE023.txt)		
Linguistic Specification: Syn. hierarchical segregation		
Cross-reference: occupational segregation (TR014), horizontal segregation (TR015)		
Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้วิธีอิงกลุ่ม		

TR017	Eng: glass ceiling	Th: เพดานกระจก (RS12)
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender stereotype
Definition: อุปสรรคที่มองไม่เห็นซึ่งขัดขวางผู้หญิงกลุ่มที่มีรายได้สูงไม่ให้ก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน		
Illustration: We're all familiar with the ' <u>glass ceiling</u> ' – the term given to the barriers that still prevent more women from reaching the top of their professions. (GE009.txt)		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: stained-glass ceiling (TR018), concrete ceiling (TR019), gender pay gap (TR030)		
Note:		

TR018	Eng: stained-glass ceiling	Th: เพดานกระจกสี *
Grammatical Category: noun		Subject Field: type of glass ceiling
Definition: อุปสรรคที่มองไม่เห็นซึ่งขัดขวางผู้หญิงในสายงานศาสนาไม่ให้ก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน		
Illustration: The limitations of women into church leadership is called the " <u>stained-glass ceiling</u> ," a term coined by The New York Times in an effort to provide a religious alternative for the term "glass ceiling," which was coined by Marilyn Loden in 1978 during a speech she made as a panelist at the Women's Exposition in New York (Näsman & Olsson, 2018). (GE012.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference: glass ceiling (TR017), concrete ceiling (TR019)		
Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้วิธีอิงกลุ่ม		

TR019	Eng: concrete ceiling	Th: เพดานคอนกรีต *
Grammatical Category: noun		Subject Field: type of glass ceiling
Definition: อุปสรรคที่มองไม่เห็นซึ่งขัดขวางผู้หญิงผิวสีไม่ให้ก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน		
Illustration: However, there's a new term out there that may complicate the way we look at feminism: the " <u>concrete ceiling</u> ." Similar to the glass ceiling, the concrete ceiling is a barrier for success. The difference between the two terms is that the concrete ceiling is a term specifically made for women of color. (GE017.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference: glass ceiling (TR017), stained-glass ceiling (TR018)		
Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้วิธีอิงกลุ่ม		

TR020	Eng: sticky floor	Th: พื้นก้นดัก *
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender stereotype
Definition: สถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงกลุ่มที่มีรายได้ต่ำ ทำให้ผู้หญิงที่มีรายได้ในระดับเดียวกับผู้ชายได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ต่ำกว่า		
Illustration: In contrast, the ' <u>sticky floor</u> ' can be viewed as the opposite scenario of the 'glass ceiling', when the gaps widen at the bottom of the wage distribution. It is described as a situation arising where otherwise identical men and women might be appointed to the same pay scale or rank, but the women are appointed at the bottom and men further up the scale. (GE019.txt)		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: gender stereotype (TR013), gender pay gap (TR030)		
Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำนิยาม		

TR021	Eng: leaky pipeline	Th: ภาวะท่อรั่ว *
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender stereotype
Definition: การสูญเสียบุคลากรหญิงในสายอาชีพวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ก่อนที่บุคลากรเหล่านั้นจะก้าวหน้าในหน้าที่การงาน		
Illustration: The <u>leaky pipeline</u> is a metaphor often used to describe the loss of women in STEM (i.e., science, technology, engineering, and math)—and arguably other fields before reaching senior roles. (GE024.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference: gender stereotype (TR013), gender pay gap (TR030)		
Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำนิยาม		

TR022	Eng: glass escalator	Th: บันไดเลื่อนกระจก *
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender stereotype
Definition: สถานการณ์ที่ผู้ชายที่ทำงานในสายงานที่มีการกระจุกตัวของผู้หญิงได้รับโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งมากกว่าผู้หญิง		
Illustration: The most widely documented explanations of this fact center on (1) the invisible barrier of the "glass ceiling" that prevents them from gaining access to such positions (e.g., Arfken, Bellar, & Helms, 2004; Catalyst, 2000; Kanter, 1977; Maume, 2004; Morrison, White, & Van Velsor, 1987; Ridge way, 2001; Singh & Vinnicombe, 2004; Wall Street Journal, 1986) and (2) the corresponding phenomenon of the " <u>glass escalator</u> ," by which means men are accelerated through the organizational ranks (especially in female-dominated professions; Maume, 1999; Williams, 1992). (GE013.txt)		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: gender stereotype (TR013), gender pay gap (TR030)		
Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้วิธีอิงกลุ่ม		

TR023	Eng: glass wall	Th: กำแพงกระจก *
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender stereotype
Definition: การกระจุกตัวของผู้หญิงที่มีตำแหน่งงานระดับสูงในสายงานสนับสนุน		
Illustration: The <u>glass wall</u> refers to the phenomenon of occupational segregation where female managers tend to be concentrated in business support functions, such as HR, finance and administration. In such roles, women have limited decision-making power or strategic input, and therefore limited opportunities to rise in the company. (GE065.txt)		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: gender stereotype (TR013), gender pay gap (TR030)		
Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้วิธีอิงกลุ่มและคำนิยาม		

TR024	Eng: glass cliff	Th: หน้าผากระจก *
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender stereotype
Definition: สถานการณ์ที่ผู้หญิงได้ดำรงตำแหน่งสำคัญในช่วงเกิดวิกฤต และมีแนวโน้มที่จะไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน		
Illustration: Back in 2005, researchers Michelle Ryan and Alexander Haslam unveiled a disturbing tendency for women to be appointed the leaders of failing ventures – a term they coined, ‘the <u>glass cliff</u> .’ (GE009.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference: gender stereotype (TR013), gender pay gap (TR030)		
Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้วิธีอิงกลุ่ม		

TR025	Eng: maternal wall	Th: กำแพงแห่งการเป็นแม่ *
Grammatical Category: noun		Subject Field: motherhood penalty
Definition: อุปสรรคที่ขัดขวางผู้หญิงที่มีบุตรแล้วไม่ให้ก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน		
Illustration: <u>Maternal wall</u> discrimination is generally based on the stereotype that a woman's responsibilities to her children prevent her from being a reliable and competent employee. 14 For example, a common stereotype is the association between motherhood and incompetence. (GE050.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference: mommy track (TR026), motherhood penalty (TR027)		
Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำนิยาม		

TR026	Eng: mommy track	Th: เส้นทางสายแม่ *
Grammatical Category: noun		Subject Field: motherhood penalty
Definition: เส้นทางที่ผู้หญิงเลือกหรือถูกโอนย้ายมาให้อยู่หลังมีบุตร ซึ่งช่วยสร้างสมดุลระหว่างการทำงานกับการใช้ชีวิต แต่ก็ทำให้สูญเสียโอกาสในการก้าวหน้าในหน้าที่การงานไปด้วย		
Illustration: Evidence that mothers may be segregated in slow career tracks, so-called <u>mommy tracks</u> , means that mothers may over time come to display lower commitment to work than similarly educated and experienced male colleagues due to experience of inequality and unfairness at work, and therefore perpetuate employers' stereotypical beliefs about their suitable fit with lower-grade careers. (GE051.txt)		
Linguistic Specification: -		
Cross-reference: maternal wall (TR025), motherhood penalty (TR027)		
Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำนิยาม		

TR027	Eng: motherhood penalty	Th: โทษของการเป็นแม่ *
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender stereotype
Definition: สถานการณ์ที่ผู้หญิงได้รับผลเสียในแง่ของการทำงานจากการมีบุตร โดยยังมีบุตรหลายคนผลเสียยิ่งมากขึ้น		
Illustration: The term “ <u>motherhood pay penalty</u> ” refers to the pay gap between working mothers and similar women without dependent children. The penalty is neither new, nor is it peculiar to the UK. It has been noted and measured before and it has been found to exist in many countries. (GE048.txt)		
Linguistic Specification: Syn. motherhood pay penalty		
Cross-reference: fatherhood bonus (TR028)		
Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำนิยาม		

TR028	Eng: fatherhood bonus	Th: โบนัสของการเป็นพ่อ *
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender stereotype
Definition: สถานการณ์ที่ผู้ชายได้รับประโยชน์ในแง่ของการทำงานจากการมีบุตร เมื่อเทียบกับผู้ชายที่ไม่มีบุตร		
Illustration: The effects of children on men’s and women’s earnings are referred to as the <u>fatherhood bonus</u> and the <u>motherhood penalty</u> , respectively. The <u>fatherhood bonus</u> is measured by comparing earnings of fathers relative to childless men, taking into account differences that might exist between men with and without children. (GE052.txt)		
Linguistic Specification: Syn. fatherhood premium		
Cross-reference: motherhood penalty (TR027)		
Note: สร้างคำเทียบเคียงศัพท์โดยใช้คำนิยาม		

TR029	Eng: monopsony	Th: การผูกขาดโดยนายจ้าง +(RS01)
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender pay gap
Definition: สถานการณ์ที่นายจ้างใช้ประโยชน์จากสภาวะตลาดแรงงานเพื่อจ่ายเงินให้ลูกจ้างน้อยกว่าคุณสมบัติและความสามารถของลูกจ้าง ส่งผลให้เกิดช่องว่างรายได้ระหว่างเพศ		
Illustration: While these results are clear evidence that firm-level <u>monopsony</u> contributes to the gender pay gap, as has been documented on a less detailed scale by several other studies, these results provide two key insights into the impact of imperfect competition on the gender pay gap. (GE037.txt)		
Linguistic Specification:		
Cross-reference: gender pay gap (TR030)		
Note: ศัพท์คำนี้เป็นศัพท์ในสาขาเศรษฐศาสตร์ แต่มีการนำมาใช้อธิบายถึงลักษณะของตลาดแรงงานที่นายจ้างมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ในการจ้างลูกจ้าง		

TR030	Eng: gender pay gap	Th: ช่องว่างค่าจ้างระหว่างเพศ + (RS07)
Grammatical Category: noun		Subject Field: gender stereotype
Definition: ความแตกต่างของค่าจ้างที่ผู้หญิงและผู้ชายได้รับ ซึ่งเกิดจากผลกระทบของภาพเหมารวมทางเพศ เช่น การแบ่งแยกทางอาชีพ เป็นต้น		
Illustration: The <u>gender pay gap</u> is the average difference between hourly wages for men and women. (GE016.txt)		
Linguistic Specification: Syn. gender wage gap		
Cross-reference:		
Note: ใช้คำว่า ‘เพศ’ เป็นคำเทียบเคียงของคำว่า ‘gender’ เนื่องจากค่านิยมของศัพท์คำนี้ครอบคลุมแค่ประเด็นของเพศหญิงและเพศชาย		

ดัชนีศัพท์

A			
-			
B			
-			
C			
concrete ceiling	เพดานคอนกรีต	CN019	TR019
D			
-			
E			
-			
F			
fatherhood bonus	โบนัสของการเป็นพ่อ	CN028	TR028
formal equality	ความเท่าเทียมเชิงรูปแบบ	CN002	TR002
G			
gender analysis	การวิเคราะห์มิติทางเพศ	CN011	TR011
gender equality	ความเท่าเทียมทางเพศ	CN001	TR001
gender equity	ความเสมอภาคทางเพศ	CN008	TR008
gender essentialism	เพศเชิงสารัตถะนิยม	CN007	TR007
gender focal point	ผู้ประสานงานด้านความเท่าเทียมทางเพศ	CN010	TR010
gender mainstreaming	การบูรณาการประเด็นเพศภาวะ	CN009	TR009
gender parity	อัตราส่วนระหว่างเพศต่อตัวชี้วัด	CN005	TR005
gender pay gap	ช่องว่างค่าจ้างระหว่างเพศ	CN030	TR030
gender stereotype	ภาพเหมารวมทางเพศ	CN013	TR013
glass ceiling	เพดานกระจก	CN017	TR017
glass cliff	หน้าผากระจก	CN024	TR024
glass escalator	บันไดเลื่อนกระจก	CN022	TR022

glass wall	กำแพงกระจก	CN023	TR023
H			
horizontal segregation	การแบ่งแยกในแนวราบ	CN015	TR015
I			
Intersectionality	สภาวะทับซ้อน	CN012	TR012
J			
-			
K			
-			
L			
leaky pipeline	ภาวะท่อรั่ว	CN021	TR021
M			
maternal wall	กำแพงแห่งการเป็นแม่	CN025	TR025
meritocracy	คุณาธิปไตย	CN006	TR006
mommy track	เส้นทางสายแม่	CN026	TR026
monopsony	การผูกขาดโดยนายจ้าง	CN029	TR029
motherhood penalty	โทษของการเป็นแม่	CN027	TR027
N			
-			
O			
occupational segregation	การแบ่งแยกทางอาชีพ	CN014	TR014
P			
-			
Q			
-			
R			
-			
S			

stained-glass ceiling	เพดานกระจกสี	CN018	TR018
sticky floor	พื้นก๊ับดัก	CN020	TR020
substantive equality	ความเท่าเทียมเชิงเนื้อหา	CN003	TR003
T			
tokenism	การมีส่วนร่วมก้ำมะลอ	CN004	TR004
U			
-			
V			
vertical segregation	การแบ่งแยกในแนวดิ่ง	CN016	TR016
W			
-			
X			
-			
Y			
-			
Z			
-			

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ศิริพร เพียรชอบธรรม
วัน เดือน ปี เกิด	11 สิงหาคม 2538
สถานที่เกิด	ราชบุรี
วุฒิการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ)
ที่อยู่ปัจจุบัน	สวนสนเพลส 130 ห้อง 204 ซ. ราชวิถี 4 ถ.ราชวิถี แขวงสามาเสนใน เขต พญาไท กรุงเทพฯ 10400

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY